

Αριθμός 1992/2016¹

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Β΄

Πρόεδρος : Ε. Σαρπ, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Β΄ Τμήματος,

Μελη: Α.-Γ. Βύρος, Ε. Νίκα, Κ. Νικολάου, Σ. Βιτάλη, Σύμβουλοι,

Κ. Λαζαράκη, Ι. Δημητρακόπουλος, Πάρεδροι.

Εισηγητής: Ι. Δημητρακόπουλος, Πάρεδρος

Δικηγόροι: Β. Χειρδάρης², Π. Καραστεργίου,

Ένδικη προστασία - Συμμόρφωση προς αποφάσεις του ΕΔΔΑ (άρ. 46 ΕΣΔΑ)
- Σχέση μεταξύ Συντάγματος, ΕΣΔΑ και δικαίου της ΕΕ - Αρχή της επικουρικότητας - Αίτηση επανάληψης της διαδικασίας εκδίκασης αίτησης αναίρεσης ενώπιον του ΣΤΕ, κατόπιν σχετικής καταδικαστικής απόφασης του ΕΔΔΑ - Βάσιμο του ενδίκου μέσου- Συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΔΔΑ Καπετάνιος και άλλοι κατά Ελλάδα (διαπίστωση παράβασης του ne bis in idem και του τεκμηρίου αθωότητας σε υποθέσεις επιβολής πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας) (αρ. 57 παρ. 1, 473, 486, 506, 525 παρ. 1, και 546 ΚΠοινΔ, αρ. 53 πδ 18/89, αρ. 1, 5, 105Α ΚΔΔ, αρ. 121 Α του πδ 1225/1981, ν. 2081/1939, αρ. 89, 97, 102 και 103 του ν. 1165/1918, αρ. 137 του ν. 2690/2001, αρ. 50 του Χάρη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., αρ. 6 παρ. 2 , 35, 44, 46 της

---

¹ Με την απόφαση ΣΤΕ 1993/2016, η αίτηση απορρίπτεται ως αβάσιμη, ο αιτών είχε επικαλεσθεί και προσκομίσει απαραδέκτως την ποινική απόφαση με υπόμνημα μετά από τη συζήτηση της υπόθεσης στο Διοικ. Εφετείο, ενώ επρεπε να προσκομισθεί νόμιμα μαζί με το Υπομνημα πρό της συζητήσεως (άρθρου 150 του Κ.Δ.Δ.), ώστε να ληφθεί υποχρεωτικά υπόψη από το Δικαστήριο. Η άποψη αυτή είναι ιδιαίτερα σκληρή, παρά το γεγονός ότι τεκμηριώνεται επαρκώς στην νομολογία του ΕΔΔΑ .

² Αξίζει η αναφορά του δικηγόρου Β. Χειρδάρη, ως πληρεξουσίου δικηγόρου και στην πρώτη ιστορική απόφαση ΣΤΕ (Γ΄ Μον. Τμήμα) 4467/2012 για την «δίκαιη ικανοποίηση» σε ΝοΒ 2012 με σχόλιο του γράφοντος σελ. 2539-2574.

ΕΣΔΑ, αρ. 4 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, αρ. 4 παρ. 1, 28 παρ. 1, 87 παρ. 2, 94 παρ. 1, 3 και 4, 96 παρ. 1 του Σ).

(...) Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, η οποία εισάγεται στην επταμελή σύνθεση του Β΄ Τμήματος, λόγω σπουδαιότητας, κατόπιν της από 17.2.2016 πράξης της Προέδρου του, ο * ζητά την επανάληψη της διαδικασίας εκδίκασης της από 20.11.2009 αίτησής του περί αναίρεσης της 1461/2008 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά, η οποία απορρίφθηκε με την 3457/2012 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. **Με την ανωτέρω αναιρεσιβληθείσα απόφαση απορρίφθηκε έφεση του αιτούντος κατά της 2814/2002 απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, με την οποία είχε απορριφθεί προσφυγή του κατά της * πράξης του Διευθυντή της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Ανασταλτικών Καθεστώτων (ΔΙ.Π.Ε.Α.Κ.), περί καταλογισμού σε βάρος του πολλαπλού τέλους, ποσού * δραχμών, για λαθραία εισαγωγή και κυκλοφορία στη χώρα ενός αυτοκινήτου FERRARI και ποσού * δραχμών για λαθραία εισαγωγή και κυκλοφορία ενός αυτοκινήτου *, καθώς και των διαφυγόντων για το δεύτερο όχημα δασμών και φόρων, ύψους * δραχμών.** Η υπό κρίση αίτηση ασκείται κατ' επίκληση του άρθρου 105Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και της από 30.4.2015 απόφασης του Α΄ Τμήματος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), με την οποία διαπιστώθηκε, κατ' αποδοχή της υπ' αριθμ. 9028/13 προσφυγής του αιτούντος κατά της Ελλάδας, παραβίαση των δικαιωμάτων του κατά το άρθρο 4 του 7ου Πρωτοκόλλου και κατά το άρθρο 6 (παρ. 2) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), στο πλαίσιο της προαναφερόμενης διοικητικής δίκης (στο εξής, η από 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ). Η εν λόγω απόφαση του ΕΔΔΑ, με την οποία το Ελληνικό Δημόσιο καταδικάσθηκε να καταβάλει στον αιτούντα αποζημίωση 5.000 ευρώ, για ηθική του βλάβη λόγω των προαναφερόμενων παραβάσεων, κατέστη οριστική στις 14.9.2015, ημερομηνία κατά την οποία απορρίφθηκε από την αρμόδια πενταμελή Επιτροπή του ΕΔΔΑ η από 1.7.2015 αίτηση της Ελληνικής Κυβέρνησης για επανεξέταση της προσφυγής από το σχηματισμό ευρείας σύνθεσης του ΕΔΔΑ.

Επειδή, το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ ορίζει ότι «1. Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμμορφώνονται προς τις οριστικές αποφάσεις του Δικαστηρίου επί των διαφορών στις οποίες είναι διάδικοι. 2. Η

οριστική απόφαση του Δικαστηρίου διαβιβάζεται στην Επιτροπή Υπουργών, η οποία εποπτεύει την εκτέλεση της εν λόγω απόφασης. 3. [...]». Κατά την έννοια της ως άνω διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 46 της ΕΣΔΑ, το κράτος μέλος υποχρεούται όχι μόνο να πληρώσει στον προσφεύγοντα την αποζημίωση που του επιδικάσθηκε με την καταδικαστική απόφαση του ΕΔΔΑ αλλά επίσης να λάβει στην έννομη τάξη του μέτρα, ατομικού ή/και γενικού χαρακτήρα, προκειμένου να τερματίσει την παράβαση που διαπίστωσε το ΕΔΔΑ και να άρει τα αποτελέσματά της, ώστε να περιέλθει ο προσφεύγων, στο μέτρο του δυνατού, στη θέση που θα βρισκόταν αν δεν είχε μεσολαβήσει η παράβαση αυτή [βλ. ΕΔΔΑ ευρ. συνθ. 30.6.2009, 32772/02, VgT v. Switzerland (No. 2), σκέψη 85 - πρβλ. ΕΔΔΑ ευρ. συνθ. 13.7.2000, 39221/98 & 41963/98, Scozzari & Giunta v. Italy, σκέψη 249 και γαλλικό Conseil d' Etat, 30.7.2014, 358564, M. Vernes, σκέψεις 3-4], δεδομένου ότι η σχετική, διαπιστωτική της παράβασης, απόφαση του ΕΔΔΑ στερείται διαπλαστικού χαρακτήρα, πράγμα που σημαίνει, σε υπόθεση όπως η παρούσα, ότι δεν έχει ως συνέπεια την ακύρωση, την εξαφάνιση ή την αναίρεση της δεσμευτικότητας και των έννομων συνεπειών των οικείων αποφάσεων των εθνικών δικαστηρίων (βλ. ΕΔΔΑ 9.6.2016, 66602/09 και 71879/12, Σισμανίδης και Σιταρίδης κατά Ελλάδας, σκέψη 73 - πρβλ. Conseil d' Etat, 358564, ορ. cit., σκέψη 5). Εξάλλου, ναι μεν το κράτος μέλος διαθέτει περιθώριο εκτίμησης ως προς τα μέσα που επιλέγει για να ανταποκριθεί στο ανωτέρω καθήκον του (βλ. ΕΔΔΑ Σισμανίδης και Σιταρίδης κατά Ελλάδας, ορ. cit., σκέψη 73), αλλά τα μέσα αυτά πρέπει να είναι ικανά να οδηγήσουν στην αποτελεσματική εκπλήρωση της εν λόγω διεθνούς υποχρέωσής του (πρβλ. ΕΔΔΑ VgT v. Switzerland, ορ. cit., σκέψη 88), η οποία βαρύνει τα όργανά του, συμπεριλαμβανομένων των δικαιοδοτικών. Ειδικότερα, σε υπόθεση όπως η παρούσα, η επανάληψη της εθνικής ένδικης διαδικασίας, στην οποία σημειώθηκε η διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παραβίαση της ΕΣΔΑ, μέσω της επανεξέτασης από το αρμόδιο εθνικό δικαστήριο του (απορριφθέντος) ενδίκου μέσου, προκειμένου να αρθεί η επίμαχη παράβαση και να εξαλειφθούν ex tunc οι συνέπειές της, συνιστά, κατ' αρχήν, πρόσφορο μέσο (ενδεχομένως, δε, ανάλογα με την περίπτωση, και το μόνο ή το πλέον κατάλληλο μέσο) πλήρους και προσήκουσας εκτέλεσης της απόφασης του ΕΔΔΑ (πρβλ. ΕΔΔΑ VgT v. Switzerland, ορ. cit., σκέψεις 88-90). Συνεπώς, διατάξεις

της κείμενης νομοθεσίας που προβλέπουν ένδικο μέσο επανάληψης της διαδικασίας αναφορικά με αμετάκλητη δικαστική απόφαση πρέπει να ερμηνεύονται από τον εθνικό δικαστή ενόψει της ως άνω υποχρέωσης του κράτους για αποτελεσματική εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ, με τις οποίες του αποδίδεται παραβίαση της ΕΣΔΑ.

Επειδή, σύμφωνα με την αρχή της ισότητας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος, ο νομοθέτης δεν επιτρέπεται να μεταχειρίζεται διαφορετικά κατηγορίες προσώπων που τελούν υπό τις ίδιες ή ουσιωδώς παρόμοιες συνθήκες, εκτός εάν η τοιαύτη μεταχείριση, ερειδόμενη σε γενικά και αντικειμενικά κριτήρια που βρίσκονται σε συνάφεια προς το αντικείμενο της ρύθμισης, δικαιολογείται επαρκώς, ως σκοπούσα στην εξυπηρέτηση θεμιτού σκοπού και τελούσα σε εύλογη σχέση αναλογικότητας με τον επιδιωκόμενο σκοπό (βλ. ΣτΕ 761/2014 επταμ. - πρβλ. ΣτΕ 1285/2012 Ολομ.). Ειδική εκδήλωση της ανωτέρω αρχής συνιστά η αρχή της δικονομικής ισότητας, η οποία επιβάλλει, μεταξύ άλλων, την ίση μεταχείριση των διαδίκων, ακόμα και στο πλαίσιο διαφορετικών δικών, από τους δικονομικούς νόμους που ρυθμίζουν τους όρους παροχής έννομης προστασίας (βλ. ΣτΕ 761/2014 επταμ., 1229/2015 - πρβλ. ΣτΕ 2807/2002 Ολομ., 3060/2013 επταμ.). Η αρχή αυτή δεν απαγορεύει, πάντως, στο νομοθέτη να θεσπίζει ειδικές ρυθμίσεις για την παροχή ένδικης προστασίας σε ορισμένες κατηγορίες διοικητικών διαφορών, εφόσον τούτο δικαιολογείται αντικειμενικά, ενόψει της φύσης, της σημασίας τους ή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους και των συναφών αναγκών που ανακύπτουν από την άσκηση και εκδίκαση των οικείων ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων (βλ. ΣτΕ 761/2014 επταμ., 1229/2015). Συνακόλουθα, οι νομοθετικές διατάξεις του δικονομικού δικαίου πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο που συνάδει με την αρχή της δικονομικής ισότητας (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 2155/2015), η οποία, άλλωστε, συνιστά επίσης επιταγή της ΕΣΔΑ (άρθρο 14 σε συνδυασμό με άρθρο 6 παρ. 1), εφαρμοστέα και στο πλαίσιο της εκτέλεσης από τα κράτη μέλη των αποφάσεων του ΕΔΔΑ (πρβλ. ΕΔΔΑ VgT v. Switzerland, op. cit., σκέψη 97).

Επειδή, στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ΚΔΔ) ορίζεται, στο άρθρο 1, ότι «Οι διατάξεις του Κώδικα αυτού διέπουν την εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας από τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια» και, στο άρθρο 105Α, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 23 του ν. 3900/2010 (Α'

213), ότι «1. Δικαστική απόφαση, για την οποία κρίθηκε με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ότι εκδόθηκε κατά παραβίαση δικαιώματος που αφορά το δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε ή διάταξης ουσιαστικού δικαίου της Σύμβασης, υπόκειται σε αίτηση επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου που την εξέδωσε. 2. Δικαίωμα να ασκήσουν την κατά την προηγούμενη παράγραφο αίτηση έχουν όσοι διατέλεσαν διάδικοι στη δίκη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου [...]. 3. Η αίτηση ασκείται μέσα σε προθεσμία ενενήντα ημερών, που αρχίζει από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τις διακρίσεις του άρθρου 44 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τηρούμενης κατά τα λοιπά της ισχύουσας για το οικείο δικαστήριο διαδικασίας. [...]». Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 3900/2010 αναφέρονται τα ακόλουθα, σχετικά με το νέο άρθρο 105Α: «Με την προτεινόμενη διάταξη ενισχύεται η δεσμευτικότητα των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΑΔ), με τις οποίες διαπιστώνεται παράβαση του δίκαιου χαρακτήρα της δίκης ή ουσιαστικού δικαιώματος της σύμβασης και επιδιώκεται η άμεση και ακέραιη επανόρθωση της παράβασης με τα μέσα του εθνικού δικαίου, ώστε, στο μέτρο του δυνατού, να επαναφερθεί το "θύμα" στην κατάσταση που θα υπήρχε, αν δεν είχε λάβει χώρα η παράβαση. Με τον τρόπο αυτό, αποκτά πραγματικό και ωφέλιμο αποτέλεσμα η διαπίστωση της παράβασης σε δίκες ουσιαστικών διοικητικών διαφορών και επέρχεται πλήρης και αποτελεσματική συμμόρφωση προς τις αποφάσεις του ΕΔΑΔ, σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ.1 της Σύμβασης, [...] όπως ήδη συμβαίνει και στις ποινικές υποθέσεις (βλ. το άρθρο 525 παρ. 1 περ. 5 του ΚΤΠοινΔ., που προστέθηκε με το άρθρο 11ο του ν. 2865/2000). Επίσης, αίρεται και το παράδοξο η απόφαση του ΕΔΑΔ να επιδρά, δυνάμει της "αυθεντίας" του νομολογιακού προηγούμενου, υπέρ άλλων προσώπων στην ελληνική έννομη τάξη όχι όμως και υπέρ του δικαιωθέντος διαδίκου της δίκης ενώπιον του ΕΔΑΔ, στην οποία διαπιστώθηκε η παράβαση. Τέλος, η νέα ρύθμιση τίθεται και προς άρση κάθε ερμηνευτικής αμφιβολίας, αν επιτρέπεται ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 525 παρ. 1 περ. 5 του ΚΤΠοινΔ και στις "ποινικής φύσεως" διοικητικές υποθέσεις, με την έννοια που προσδίδει σε αυτές η νομολογία του ΕΔΑΔ και των ελληνικών δικαστηρίων. [...]». Εξάλλου, ανάλογη διάταξη, που να προβλέπει

αίτηση επανάληψης της διαδικασίας δεν έχει εισαχθεί στο π.δ. 18/1989, για το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Επειδή, κατά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 105Α παρ. 1 του ΚΔΔ, χωρεί, ενώπιον τακτικού διοικητικού δικαστηρίου, αίτηση επανάληψης της ενώπιόν του διαδικασίας, στην οποία εμφιλοχώρησε διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παραβίαση της ΕΣΔΑ, σε σχέση με (αμετάκλητη) απόφασή του επί διοικητικής διαφοράς ουσίας, όταν είτε η ίδια η απόφαση είτε η επίμαχη, αντίθετη προς την ΕΣΔΑ, κρίση της δεν κατέστη αντικείμενο ανααιρετικού ελέγχου από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ως μη υποκείμενη σε αίτηση αναίρεσης ενώπιον του τελευταίου, σύμφωνα με το άρθρο 53 του π.δ. 18/1989 (λ.χ. λόγω του ποσού της διαφοράς). Περαιτέρω, δε, η ίδια ως άνω διάταξη του άρθρου 105Α παρ. 1 του ΚΔΔ έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται και σε περίπτωση, όπως η επίδικη, στην οποία η απόφαση διοικητικού δικαστηρίου που κρίθηκε με απόφαση του ΕΔΔΑ ως ενέχουσα παραβίαση διατάξεων της ΕΣΔΑ προσβλήθηκε με αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο απέρριψε την αίτηση, με σκέψεις οι οποίες έρχονται σε αντίθεση προς τα κριθέντα από το ΕΔΔΑ, δεδομένου ότι η διάταξη αφορά γενικά σε «δίκες ουσιαστικών διοικητικών διαφορών», κατά τα αναφερόμενα στην αιτιολογική της έκθεση, ανεξαρτήτως της περάτωσης της δίκης με απόφαση τακτικού διοικητικού δικαστηρίου ή του Ανααιρετικού Δικαστηρίου, στοιχείο το οποίο, ενόψει και των διατάξεων του άρθρου 53 του π.δ. 18/1989 και του άρθρου 35 της ΕΣΔΑ (που απαιτεί την προηγούμενη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων, ως προϋπόθεση του παραδεκτού προσφυγής ενώπιον του ΕΔΔΑ) παρίσταται συμπτωματικό και δεν διαφοροποιεί ουσιωδώς τις δύο αυτές κατηγορίες υποθέσεων. Η εν λόγω ερμηνεία εναρμονίζεται με την προεκτεθείσα υποχρέωση του κράτους για αποτελεσματική εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ, η εκπλήρωση της οποίας, σε υποθέσεις όπως η παρούσα, δεν μπορεί, άλλωστε, να επιτευχθεί μέσω της άσκησης αίτησης επανάληψης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, λαμβανομένου υπόψη ότι το εν λόγω δικαστήριο δεσμεύεται από τα κριθέντα με την οικεία απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και δεν έχει, κατά το νόμο, την εξουσία να προβεί στην εξαφάνιση, τροποποίηση ή μη εφαρμογή της απόφασης αυτής. Εξάλλου, η αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή [δηλαδή ότι, σε τέτοια

περίπτωση, δεν χωρεί αίτηση επανάληψης της διαδικασίας, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, με το επιχείρημα ότι η διάταξη του άρθρου 105Α αφορά μόνο στη δίκη ενώπιον τακτικού διοικητικού δικαστηρίου και δεν καταλαμβάνει και τις υποθέσεις που κρίνονται κατ' αναίρεση από το Συμβούλιο Επικρατείας, στη νομοθεσία του οποίου (π.δ. 18/1989) δεν υπάρχει αντίστοιχη διάταξη] δεν μπορεί να γίνει δεκτή και ως ασύμβατη με την αρχή της δικονομικής ισότητας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ (βλ. ανωτέρω σκέψη 3), διότι ναι μεν η φύση, η σημασία και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ορισμένων κατηγοριών διοικητικών διαφορών ενδέχεται να δικαιολογούν την επιλογή του νομοθέτη να μην προβλέπει γι' αυτές δυνατότητα επανάληψης της διαδικασίας εκδίκασής τους, λόγω διαπίστωσης από το ΕΔΔΑ παράβασης της ΕΣΔΑ, αλλά, πάντως, η φύση, η ένταση και η έκταση της υποχρέωσης του κράτους για εκτέλεση καταδικαστικής απόφασης του ΕΔΔΑ, μέσω επανάληψης της οικείας ένδικης διαδικασίας, δεν διαφοροποιούνται ανάλογα με το αν η οικεία, τελική δικαιοδοτική κρίση εξηνέχθη από τακτικό διοικητικό δικαστήριο ή από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Με άλλα λόγια, η διατύπωση σχετικής (με τη διαπιστωθείσα παράβαση της ΕΣΔΑ) κατ' αναίρεση κρίσης του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου δεν συνιστά συναφές και θεμιτό κριτήριο διάκρισης, όσον αφορά τη δικονομική δυνατότητα του θιγόμενου από τη διαπιστωθείσα παράβαση να ζητήσει την επανάληψη της επίμαχης ένδικης διαδικασίας. Άλλωστε, η κείμενη νομοθεσία προβλέπει τέτοια δυνατότητα ως προς τις ποινικές υποθέσεις που έχουν κριθεί από τον Άρειο Πάγο (βλ. την περίπτωση 5 της παραγράφου 1 του άρθρου 525 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, που προστέθηκε με το άρθρο 11ο του ν. 2865/2000, Α' 271) καθώς και για τις εν γένει διαφορές ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. άρθρο 121Α του π.δ. 1225/1981, που προστέθηκε με το άρθρο 75 του ν. 4055/2012, Α' 51), στις οποίες περιλαμβάνονται και οι διαφορές ουσίας που κρίνονται σε δεύτερο και τελευταίο βαθμό κατ' αναίρεση. Περαιτέρω, στην προαναφερόμενη περίπτωση, στην οποία η απαιτούμενη κατά το άρθρο 35 της ΕΣΔΑ (ως προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής ενώπιον του ΕΔΔΑ) εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων έλαβε χώρα μέσω της ασκηθείσας και απορριφθείσας, ως αβάσιμης, αίτησης αναίρεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η αίτηση επανάληψης της διαδικασίας υποβάλλεται ενώπιόν

του και κρίνεται από το παρόν Δικαστήριο, που εξέδωσε την τελική (αμετάκλητη) απόφαση επί του ζητήματος, το οποίο αποτέλεσε το αντικείμενο της διαπιστωθείσας από το ΕΔΔΑ παράβασης. Μειοψήφησε η Σύμβουλος Σ. Βιτάλη, η οποία διατύπωσε τη γνώμη ότι η επίμαχη διάταξη του άρθρου 105Α του ΚΔΔ, η οποία, με τη συνειδητή επιλογή του νομοθέτη, εντάσσεται τόσο γραμματικά όσο και συστηματικά στη διαδικασία της ουσιαστικής δίκης και δεν αφορά την αναιρετική διαδικασία, δεν εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση. Τούτο, διότι, κατά τα παγίως κριθέντα, στην αναιρετική διαδικασία δεν εφαρμόζεται ούτε ευθέως ούτε αναλόγως ο ΚΔΔ, αλλά η αναιρετική δίκη διέπεται ευθέως μεν από το π.δ. 18/1989, στο οποίο δεν περιελήφθη αντίστοιχη ρύθμιση, κατά παραπομπή δε από τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που εφαρμόζεται στη διαδικασία των πολιτικών δικών ενώπιον του Αρείου Πάγου. Η ερμηνευτική αυτή εκδοχή δεν αντιστρατεύεται την ανάγκη τηρήσεως όσων γίνονται δεκτά με την γνώμη της πλειοψηφίας εν σχέσει με την αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων του ΕΔΔΑ, διότι, σε περιπτώσεις όπως η προκείμενη, ο νικήσας στο ΕΔΔΑ διάδικος διατηρεί το δικαίωμα να επανέλθει, δυνάμει της επίμαχης διατάξεως, ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας και να αναιρεσιβάλλει εν συνεχεία την τυχόν δυσμενή γι' αυτόν απόφαση. Αν αντιθέτως η απόφαση είναι ευνοϊκή δεν είναι πλέον αναγκαίο να ασχοληθεί εκ νέου με το ζήτημα αυτό το αναιρετικό δικαστήριο.

Επειδή, η προβλεπόμενη στο άρθρο 105Α του ΚΔΔ αίτηση επανάληψης της διαδικασίας συνιστά έκτακτο ένδικο μέσο, με το οποίο επιδιώκεται η εξαφάνιση (εν όλω ή εν μέρει) αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, προκειμένου να καταστεί εκκρεμές και να κριθεί εκ νέου το ένδικο βοήθημα ή μέσο που απορρίφθηκε (εν όλω ή εν μέρει) με την απόφαση αυτή. Το ως άνω άρθρο του ΚΔΔ ρυθμίζει ορισμένα θέματα της άσκησης της εν λόγω αίτησης, ενώ για τα λοιπά ζητήματα παραδεκτού καθώς και για τη διαδικασία εκδίκασής της παραπέμπει, μέσω της παράγραφου του 3, στις διατάξεις που ισχύουν για το δικαστήριο που επιλαμβάνεται αρμοδίως της αίτησης αυτής, σε σχέση με το ένδικο βοήθημα ή μέσο που απορρίφθηκε με την προσβαλλόμενη δικαστική απόφαση, δηλαδή, σε υπόθεση όπως η παρούσα, στις διατάξεις του π.δ. 18/1989 για την αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως.

(...) Επειδή, λαμβανομένης υπόψη της φύσης και της λειτουργίας της προβλεπόμενης στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 105Α του ΚΔΔ αίτησης επανάληψης της διαδικασίας (ως έκτακτου ένδικου μέσου, σκοπούντος στη συμμόρφωση της Ελληνικής Πολιτείας προς απόφαση του ΕΔΔΑ), η διάταξη αυτή, ερμηνευόμενη, αφενός, υπό το φως των συνταγματικών αρχών του κράτους δικαίου, της ασφάλειας δικαίου και της σταθερότητας των διοικητικών καταστάσεων, η οποία εξυπηρετείται μέσω της αρχής του δεδικασμένου και της μη ανατροπής των αμετακλήτως κριθέντων με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και, αφετέρου, ενόψει των αρχών που διέπουν τη σχέση της ελληνικής έννομης τάξης με το διεθνές δίκαιο και, ιδίως, με την ΕΣΔΑ και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), έχει την έννοια ότι αίτηση επανάληψης της διαδικασίας εκδίκασης αίτησης αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίνεται βάσιμη, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) η διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παράβαση διάταξης της ΕΣΔΑ είναι τέτοια ώστε να τελεί σε αιτιώδη συνάφεια προς το σκεπτικό και το διατακτικό της οικείας, απορριπτικής της αίτησης αναίρεσης, απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, ώστε η άρση της εν λόγω παράβασης και των συνεπειών της να μπορεί να επιτευχθεί μέσω της (ολικής ή μερικής) εξαφάνισης της προσβαλλόμενης απόφασης του παρόντος Δικαστηρίου και, περαιτέρω, μέσω της νέας κρίσης και αποδοχής (εν όλω ή εν μέρει) της αίτησης αναίρεσης (λ.χ. η προϋπόθεση αυτή δεν συντρέχει σε περίπτωση που το ΕΔΔΑ έχει απλώς διαπιστώσει παραβίαση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, αποκλειστικά και μόνο από την άποψη της υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης), (β) η συμμόρφωση προς τη σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ δεν συνεπάγεται παραβίαση κανόνα του Συντάγματος, το οποίο (ναι μεν υπερισχύει της ΕΣΔΑ αλλά), πάντως, πρέπει να ερμηνεύεται (όχι σύμφωνα με την ΕΣΔΑ, αλλά), στο μέτρο του εφικτού, κατά τρόπο "φιλικό" προς την ΕΣΔΑ, όπως αυτή ερμηνεύεται και εφαρμόζεται από το ΕΔΔΑ (βλ. Bundesverfassungsgericht 4.5.2011, 2 BvR 2365/09, σκέψεις 89 και 93-94· 18.8.2013, 2BvR 1380/08, σκέψεις 27-30· 15.12.2015, 2 BvL 1/12, σκέψεις 65-66· 18.4.2016, 2BvR 1833/12, σκέψεις 29-30· 20.4.2016, 2BvR 1488/14, σκέψεις 19-21), τούτο δε έχει, ιδίως, την έννοια ότι, εάν είναι ευλόγως υποστηρίξιμες περισσότερες της μιας εκδοχές ως προς την έννοια ορισμένης

συνταγματικής διάταξης, πρέπει, τουλάχιστον κατ' αρχήν, να προκρίνεται από τον Έλληνα δικαστή εκείνη που μπορεί να "συμβιώσει" με την ΕΣΔΑ και τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ, όχι αυτή που οδηγεί σε σύγκρουση με την τελευταία, (γ) η συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΔΔΑ δεν οδηγεί σε παραβίαση άλλης υποχρέωσης της χώρας από το διεθνές δίκαιο, ιδίως δε από το ενωσιακό δίκαιο, η οποία, ενόψει του περιεχομένου της και των συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης και κατόπιν στάθμισης των συγκρουόμενων έννομων αγαθών, κρίνεται σημαντικότερη, σε σχέση με εκείνη που απορρέει από το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ (πρβλ. ΔΕΕ μειζ. συνθ. 26.2.2013, C-617/10, Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, σκέψεις 29 και 36), (δ) η συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΔΔΑ δεν προσκρούει, λαμβανομένων υπόψη και των συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης, σε κάποιον άλλο επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος, η εξυπηρέτηση του οποίου, σταθμιζόμενη με την ανάγκη εκτέλεσης της απόφασης του ΕΔΔΑ, βάσει της αρχής της δίκαιης ισορροπίας, κρίνεται ότι υπερέχει (πρβλ. ΑΕΔ 14/2013, ΣΤΕ Ολομ. 668/2012, 2151/2014 επταμ.), (ε) η απόφαση του ΕΔΔΑ, που αποδίδει σε όργανα της Ελληνικής Δημοκρατίας παράβαση μίας ή περισσότερων διατάξεων της ΕΣΔΑ, δεν είναι εμφανώς ελλιπής, ασαφής ή/και αυθαίρετη ως προς τη νόμιμη (ή/και την πραγματική) βάση της, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων εκτίμησης που συνάγονται από την οικεία νομολογία του ίδιου του ΕΔΔΑ (και, ιδιαίτερα, της ευρείας σύνθεσής του), αλλά και του Δικαστηρίου της ΕΕ (ΔΕΕ), της θεμελιώδους αρχής της (διαδικαστικής και ουσιαστικής) επικουρικότητας του ελέγχου του ΕΔΔΑ, καθώς και της συναφούς υποχρέωσής του για επαρκή αιτιολόγηση των αποφάσεών του, με τις οποίες διαπιστώνεται παράβαση της ΕΣΔΑ από κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, (στ) η διαπίστωση των επίμαχων παραβάσεων, που δέχθηκε η σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ, δεν κλονίζεται (ώστε να μην μπορεί πλέον να θεωρηθεί δικαιολογημένη, σύμφωνα και με τα κριτήρια που προκύπτουν από την οικεία νομολογία του ΕΔΔΑ), συνεπεία οψιγενών στοιχείων, που απορρέουν είτε από απόφαση του ίδιου του ΕΔΔΑ είτε από απόφαση του ΔΕΕ είτε, τέλος, από απόφαση ανώτατου δικαστηρίου της χώρας, με την οποία γίνεται ερμηνεία ή/και εφαρμογή του εθνικού δικαίου ικανή να θεμελιώσει το συμπέρασμα ότι, με βάση το νεότερο αυτό νομολογιακό δεδομένο, το ΕΔΔΑ δεν θα ενέμενε στην κρίση του περί συνδρομής της

αποδοθείσας στην Ελλάδα παράβασης της ΕΣΔΑ (πρβλ. ΕΔΔΑ 25.6.2009, 36963/06, Ζουμπουλίδης κατά Ελλάδας (No. 2), σκέψεις 26-37, σε αντιδιαστολή προς την απόφαση ΕΔΔΑ 3.10.2013, 25816/09, Γιαβή κατά Ελλάδας, σκέψεις 34-54, η οποία εκδόθηκε κατόπιν της απόφασης ΑΕΔ 1/2012) και (ζ) δεν έχει μεσολαβήσει πράξη κρατικού οργάνου, με την οποία να θεραπεύεται κατ' ουσίαν η διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παράβαση και να αίρονται τα δυσμενή για τον αιτούντα αποτελέσματά της, κατά τρόπο ώστε η επιδιωκόμενη από τον αιτούντα επανάληψη της διαδικασίας και εξαφάνιση της προσβαλλόμενης δικαστικής απόφασης να παρίσταται αλυσιτελής για την προστασία των προσβληθέντων δικαιωμάτων του. Τέλος, σε περίπτωση, όπως η παρούσα, στην οποία με τη σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ αποδόθηκαν στην Ελλάδα περισσότερες της μίας παραβάσεις των κατοχυρωμένων στην ΕΣΔΑ δικαιωμάτων τινός διαδίκου (εν προκειμένω, εκείνων που πηγάζουν από το άρθρο 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και από το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ), ο οποίος ζητά από το ΣΤΕ την επανάληψη της διαδικασίας εκδίκασης της υπόθεσής του, ενόψει των κριθέντων από το ΕΔΔΑ, η αποδοχή της αίτησης επανάληψης για έναν από τους προβαλλόμενους λόγους, που αντιστοιχεί σε μία από τις διαπιστωθείσες από το ΕΔΔΑ παραβάσεις της ΕΣΔΑ, ενδέχεται, αναλόγως του είδους και του ειδικότερου περιεχόμενου των επίμαχων παραβάσεων, να συνιστά προσήκουσα εκτέλεση της απόφασης του ΕΔΔΑ και να καθιστά αλυσιτελή την εξέταση των λοιπών προβαλλόμενων λόγων, που αντιστοιχούν στις λοιπές αποδοθείσες παραβάσεις της ΕΣΔΑ.

Επειδή, το άρθρο 4 του κυρωθέντος με το ν. 1705/1987 (Α' 89) 7ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ ορίζει ότι: «1. Κανένας δεν μπορεί να διωχθεί ή καταδικασθεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου Κράτους για μια παράβαση για την οποία ήδη αθώωθηκε ή καταδικάσθηκε με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους αυτού». Κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης, για την ενεργοποίηση της προβλεπόμενης σε αυτήν απαγόρευσης (*ne bis in idem*), απαιτείται, κατ' αρχήν, να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) πρέπει να υπάρχουν περισσότερες της μίας διακεκριμένες διαδικασίες επιβολής κύρωσης, οι οποίες δεν συνδέονται στενά μεταξύ τους, (β) οι διαδικασίες αυτές πρέπει να είναι "ποινικές" κατά την αυτόνομη έννοια της ΕΣΔΑ,

ήτοι, βάσει των κριτηρίων Engel, κατ' εφαρμογή των οποίων μπορούν να θεωρηθούν ως "ποινικές" και κυρώσεις που επιβάλλονται από διοικητικά όργανα, ενόψει της φύσης των σχετικών παραβάσεων ή/και του είδους και της βαρύτητας των προβλεπόμενων γι' αυτές διοικητικών κυρώσεων, (γ) η μία από τις διαδικασίες πρέπει να έχει περατωθεί με αμετάκλητη απόφαση και (δ) οι διαδικασίες πρέπει να στρέφονται κατά του ίδιου προσώπου και να αφορούν στην ίδια κατ' ουσίαν παραβατική συμπεριφορά (πρβλ. ΣΤΕ 108/2015 σε συμβούλιο, επί προδικαστικού ερωτήματος). Εξάλλου, το ΕΔΔΑ, ερμηνεύοντας τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, που κατοχυρώνει το τεκμήριο αθωότητας, έχει δεχθεί ότι απόφαση διοικητικού δικαστηρίου που έπεται τελικής αθωωτικής απόφασης ποινικού δικαστηρίου για το ίδιο πρόσωπο δεν πρέπει να την παραβλέπει και να θέτει εν αμφιβόλω την αθώωση, έστω και αν αυτή εχώρησε λόγω αμφιβολιών, ως "τελική" δε απόφαση, στο πλαίσιο της προαναφερόμενης νομολογίας, νοείται η αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου (βλ. ΣΤΕ 2951/2013, 2957/2013, 1713/2014, 1879/2014, 1184/2015, 2403/2015 κ.ά.). Όπως έχει κριθεί, ενόψει της ανωτέρω νομολογίας του ΕΔΔΑ, το εκ των υστέρων επιλαμβανόμενο διοικητικό δικαστήριο, που κρίνει επί της διοικητικής παράβασης της λαθρεμπορίας δεν δεσμεύεται από την οικεία αμετάκλητη απαλλακτική απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, αλλά υποχρεούται να τη συνεκτιμήσει και, δη, κατά τρόπο ειδικό, ώστε, εφόσον αποκλίνει από τις ουσιαστικές κρίσεις του ποινικού δικαστή, να μην καταλείπονται εύλογες αμφιβολίες ως προς το σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας, που απορρέει από την τελική έκβαση της ποινικής δίκης (βλ. ΣΤΕ 1713-1714/2014, 2069/2014, 1184/2015, 2403/2015), στο πλαίσιο δε αυτό ο διοικητικός δικαστής μπορεί να στηριχθεί και στο διαφορετικό (χαμηλότερο) βαθμό/επίπεδο απόδειξης των παραβάσεων φοροδιαφυγής που ισχύει στη διοικητική δίκη σε σχέση με εκείνο που διέπει την ποινική δίκη, για τα αντίστοιχα ποινικά αδικήματα, ενόψει και του ότι στην ποινική δίκη υπάρχει ο κίνδυνος στέρησης της προσωπικής ελευθερίας και όχι απλώς περιουσιακών στοιχείων (πρβλ. ΣΤΕ 884/2016 επταμ. σκέψη 8, Ολομ. 1741/2015 σκέψη 14 και 2067/2011 επταμ. σκέψη 13, σε συνδυασμό με ΕΔΔΑ 14.10.2010, 29889/04, Vanjak κατά Κροατίας, σκέψη 68 και ΕΔΔΑ 11.2.2003, Υ. v. Norway, 56568/00, σκέψη 41).

Επειδή, οι δύο προαναφερόμενες διατάξεις της ΕΣΔΑ απασχόλησαν επανειλημμένα τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας τα τελευταία χρόνια, ιδίως σε υποθέσεις διοικητικών παραβάσεων λαθρεμπορίας. Για τις ανάγκες κρίσης της παρούσας αίτησης, μνημονεύονται κατωτέρω οι αποφάσεις 3182/2010 και 2067/2011 του Δικαστηρίου, δεδομένου, άλλωστε, ότι ουσιώδη τμήματα του σκεπτικού της δεύτερης από αυτές, αφενός, επαναλαμβάνονται στην ήδη προσβαλλόμενη απόφαση ΣΤΕ 3457/2012 και, αφετέρου, παρατίθενται και αντικρούονται στην από 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ. Το Β΄ Τμήμα του ΣΤΕ, επιληφθέν (υπό πενταμελή σύνθεση) αίτησης αναίρεσης σε υπόθεση επιβολής σε βάρος ορισμένου φυσικού προσώπου πολλαπλών τελών (συνολικού ύψους 143.747.488 δραχμών) και των διαφυγόντων φόρων (ύψους 17.968.436 δραχμών), για αποδοθείσες στο πρόσωπο αυτό παραβάσεις λαθρεμπορίας υγρών καυσίμων, δέχθηκε με την 3182/2010 απόφασή του, μεταξύ άλλων, τα εξής: «[οι διατάξεις του άρθρου 97, παρ. 3 και 8, του Τελωνειακού Κώδικα και του άρθρου 5 παρ. 2 του ΚΔΔ], σε συνδυασμό ερμηνευόμενες, έχουν την έννοια ότι η διοικητική διαδικασία επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω της τελωνειακής παράβασης της λαθρεμπορίας είναι αυτοτελής σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία και το διοικητικό δικαστήριο, όταν κρίνει επί υπόθεσης επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω λαθρεμπορίας, δεν δεσμεύεται από την τυχόν προηγηθείσα σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση (οπότε δεσμεύεται ως προς την ενοχή του δράστη) [...]. Ωστόσο, η ρύθμιση αυτή κατά τη γνώμη του Τμήματος είναι μη εφαρμοστέα, ως αντικείμενη στην παρ. 1 του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ, σύμφωνα με τα ακόλουθα: Υπόθεση περί επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω λαθρεμπορίας, όπως η παρούσα, αφορά σε κατηγορία ποινικής φύσης, κατά την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του εν λόγω άρθρου (πρβλ. ΣΤΕ 689/2009 επταμ. και ιδίως απόφαση ΕΔΔΑ της 24.9.1997, Γαρυφάλλου ΑΕΒΕ κατά Ελλάδας, 93/1996/712/909, παρ. 30-39, και απόφαση ΕΔΔΑ μειζ. συνθ. της 23.11.2006, Jussila κατά Φινλανδίας, 73053/01, παρ. 30-38, σε συνδυασμό με αποφάσεις ΕΔΔΑ της 11.1.2007, Μαμιδάκης κατά Ελλάδας, 35533/04, παρ. 20-21, της 6.12.2007, Γιαννετάκη κατά Ελλάδας, 29829/05, παρ. 18-19, και της 21.2.2008, Χατζηνικολάου κατά Ελλάδας, 33997/06, παρ. 19-20). Περαιτέρω, αφορά και σε ποινική δίωξη ή διαδικασία, κατά την έννοια του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ (πρβλ. ιδίως απόφαση ΕΔΔΑ της

8.4.2003, *Manasson κατά Σουηδίας*, 41265/98, απόφαση ΕΔΔΑ της 17.6.2008, *Synnelius and Edsbergs Taxi AB κατά Σουηδίας*, 44298/02, και απόφαση ΕΔΔΑ της 16.6.2009, *Ruotsalainen κατά Φινλανδίας*, 13079/03, σχετικά με την επιβολή πρόσθετου φόρου ως κύρωσης - πρβλ. επίσης απόφαση ΕΔΔΑ μειζ. συνθ. της 10.2.2009, *Zolotukhin κατά Ρωσίας*, 14939/03, παρ. 52-53, σύμφωνα με την οποία ο όρος του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου περί ποινικής διαδικασίας πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως των ίδιων γενικών αρχών βάσει των οποίων ερμηνεύεται ο αντίστοιχος όρος του άρθρου 6 περί κατηγορίας ποινικής φύσης, καθώς και απόφαση 91/18.6.2008 του Συνταγματικού Δικαστηρίου του Βελγίου, παρ. Β.5 επομ.). Ο σκοπός της ως άνω διάταξης συνίσταται ιδίως στην απαγόρευση επανάληψης ποινικής διαδικασίας που έχει ολοκληρωθεί με αμετάκλητη απόφαση. Η απαγόρευση αυτή κατοχυρώνει το δικαίωμα του κατηγορηθέντος όχι μόνο να μην τιμωρηθεί, αλλά και να μην διωχθεί ή δικαστεί δύο φορές για την ίδια παράβαση. Συνεπώς, εφαρμόζεται και σε περίπτωση ποινικής διαδικασίας που έχει ολοκληρωθεί χωρίς καταδίκη του κατηγορούμενου (βλ. προαναφερόμενη απόφαση ΕΔΔΑ της 10.2.2009 στην υπόθεση *Zolotukhin*, παρ. 83, 107-110). Περαιτέρω, η ως άνω απαγόρευση είναι εφαρμόσιμη και σε περίπτωση που διοικητικό δικαστήριο της ουσίας, αποφαινόμενο επί ενδίκου βοηθήματος ή μέσου σχετικά με πράξη επιβολής εις βάρος ορισμένου διαδίκου πολλαπλού τέλους λόγω λαθρεμπορίας, συνεκτιμά απόφαση ποινικού δικαστηρίου που αφορά σε κατηγορία περί λαθρεμπορίας κατά του ίδιου προσώπου, βάσει των ίδιων κατ' ουσίαν πραγματικών περιστατικών. Σε τέτοια περίπτωση, εάν η οικεία διαδικασία στα ποινικά δικαστήρια έχει ολοκληρωθεί με αμετάκλητη απόφαση, η οποία δεν βασίζεται σε κρίση περί παραβίασης της συναρτώμενης με την ανωτέρω απαγόρευση αρχής *non bis in idem*, λόγω της διοικητικής διαδικασίας ή δίκης περί επιβολής πολλαπλού τέλους για λαθρεμπορία, το διοικητικό δικαστήριο υποχρεούται να τερματίσει την ενώπιόν του διαδικασία, με έκδοση απόφασης που ακυρώνει το επιβληθέν πολλαπλό τέλος ή αποδέχεται ως νόμιμη την γενόμενη από το κατώτερο δικαστήριο ακύρωση του πολλαπλού τέλους.» Η κρίση της πενταμελούς σύνθεσης του Β' Τμήματος του ΣτΕ δεν ήταν οριστική και το παραπάνω, μείζονας σπουδαιότητας, ζήτημα παραπέμφθηκε προς επίλυση στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος (μαζί με κάποιο άλλο ζήτημα, εκείνο της τήρησης της συνταγματικής αρχής της ισότητας των διαδίκων, όσον αφορά την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 5 παρ. 2 του ΚΔΔ σε υποθέσεις λαθρεμπορίας).

Κατά παραπομπή της προαναφερόμενης 3182/2010 απόφασης, το Β΄ Τμήμα του Δικαστηρίου, σε επταμελή σύνθεση, έκρινε (κατά πλειοψηφία) τα ακόλουθα, με την 2067/2011 απόφασή του: «7. Επειδή, όπως γίνεται παγίως δεκτό (βλ. ΣΤΕ 990/2004 Ολομ. κ.λπ.), οι μνημονευθείσες διατάξεις του Τελωνειακού Κώδικα και του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σε συνδυασμό ερμηνευόμενες, έχουν την έννοια ότι η διοικητική διαδικασία επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω της τελωνειακής παραβάσεως της λαθρεμπορίας είναι αυτοτελής σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία και το διοικητικό δικαστήριο, όταν κρίνει επί υποθέσεως επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω λαθρεμπορίας, δεν δεσμεύεται από την τυχόν προηγηθείσα σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, αλλά υποχρεούται απλώς να την συνεκτιμήσει κατά την διαμόρφωση της κρίσεώς του. [...] 9. Επειδή, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), το οποίο, κατά το άρθρο 19 της ΕΣΔΑ, έχει συσταθεί προκειμένου να διασφαλισθεί ο σεβασμός των συμβαλλομένων Κρατών προς τις υποχρεώσεις τους και το οποίο έχει, κατά το άρθρο 32 της ΕΣΔΑ, δικαιοδοσία σε όλα τα θέματα που αφορούν την ερμηνεία και την εφαρμογή της Σύμβασης και των Πρωτοκόλλων της, ερμηνεύει την διάταξη αυτή με τρόπο ανάλογο εκείνου του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, που αναφέρεται σε "κατηγορία ποινικής φύσεως". Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να μην διαφεύγει κάθε Κράτος των υποχρεώσεών του μεταμφιέζοντας καταδίκες και διώξεις που, ως εκ της φύσεώς τους, είναι πράγματι ποινικές σε άλλης μορφής κυρώσεις, όπως π.χ. σε διοικητικές, έκρινε ότι η ένταξη μιας κύρωσης στην ύλη του διοικητικού δικαίου κατά την εσωτερική έννομη τάξη, δεν αρκεί για να αποκλείσει την υπαγωγή της στις "κατηγορίες ποινικής φύσεως" κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ. Προς τούτο χρησιμοποίησε τρία κριτήρια, τα γνωστά και ως "κριτήρια Engel" (από την απόφαση αρχής του ΕΔΔΑ της 8 Ιουνίου 1976, Engel και λοιποί κατά Ολλανδίας, σκ. 85, Series A no. 22), το αν η σχετική νομοθετική διάταξη ανήκει στην ύλη του εθνικού ποινικού δικαίου, την φύση της παραβάσεως και, τέλος, την φύση και τον βαθμό σοβαρότητας της κυρώσεως που κινδυνεύει να υποστεί ο ενδιαφερόμενος. **Με βάση αυτά, ενέταξε στις ποινικής φύσεως τις κυρώσεις που προβλέπονται στο ελληνικό δίκαιο για τελωνειακές παραβάσεις (βλ. απόφαση ΕΔΔΑ της 24.9.1997, Γαρυφάλλου ΑΕΒΕ κατά Ελλάδος, 93/1996/712/909), κάτι που αποδέχθηκε και η νομολογία του Δικαστηρίου τούτου (ΣΤΕ 689/2009**

επταμ.), έστω και αν τα πολλαπλά τέλη, ως απλές οικονομικές κυρώσεις, δεν έχουν, ανεξαρτήτως του ύψους τους, τον ατιμωτικό χαρακτήρα των στερητικών της ελευθερίας κυρώσεων που, πράγματι, δικαιολογεί μια τέτοια κρίση. Στην συνέχεια, το ΕΔΔΑ διευκρίνισε ότι η έννοια της ποινικής διώξεως ή καταδίκης στο άρθρο 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου είναι αντίστοιχη της έννοιας της κατηγορίας ποινικής φύσεως του άρθρου 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ και, συνεπώς, ισχύουν και στην περίπτωση αυτή τα κριτήρια Engel, διευρυμένα ώστε να περιλαμβάνουν και το κατά πόσο ένα μέτρο επιβάλλεται ως επακόλουθο ποινικής καταδίκης και των διαδικασιών λήψεως και επιβολής του μέτρου (βλ. απόφαση ΕΔΔΑ επί του παραδεκτού της 11.12.2007, *Haarvig κατά Νορβηγίας*, 11187/05, υπό κεφ. Β'). Ένας ειδικότερος προβληματισμός που αναπτύχθηκε στους κόλπους του ΕΔΔΑ σε σχέση με το πότε συντρέχει η "ίδια παράβαση", κατέληξε με την απόφασή του σε μείζονα σύνθεση της 10.2.2009, *Zolotukhin κατά Ρωσίας*, 14939/03, σκ. 82-84, καθώς και την απόφαση της 16.6.2009, *Ruotsalainen κατά Φινλανδίας*, 13079/03, σκ. 49 επομ., ότι υφίσταται ταυτότητα αδικημάτων, όταν πρόκειται για ταυτόσημα ή ουσιωδώς όμοια πραγματικά περιστατικά, στα οποία εμπλέκεται ο ίδιος δράστης και τα οποία έχουν ενότητα τόπου και χρόνου, ανεξάρτητα από το νομικό τους χαρακτηρισμό. 10. Επειδή, η εφαρμογή της νομολογίας αυτής του ΕΔΔΑ στην ελληνική έννομη τάξη οδηγεί σε απροσδόκητα αποτελέσματα. Έτσι, όταν οι δυο διαδικασίες, διοικητική και ποινική, κινούνται η μια κατά νομικού προσώπου, και η άλλη κατά του νομίμου εκπροσώπου του, έστω και αν πρόκειται για την ίδια ουσιαστικά επιχείρηση, δεν υπάρχει για το ΕΔΔΑ κανένα απολύτως πρόβλημα, αφού τυπικά πρόκειται για δυο διακεκριμένα πρόσωπα (βλ. ΕΔΔΑ της 6.12.2007, *Γιαννετάκη Ε. & Σ. Μεταφορική ΕΠΕ κλπ. κατά Ελλάδος*, 29829/2005). Όταν, όμως, οι δυο διαδικασίες κινούνται κατά του αυτού φυσικού προσώπου, όπως εν προκειμένω, τότε, κατά το ΕΔΔΑ, τίθεται θέμα προσβολής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τούτου. Γιατί οι δυο διαδικασίες δεν εμποδίζονται μεν να κινηθούν παράλληλα, όμως, η πρώτη που οριστικοποιείται, οποιαδήποτε, καθιστά επιβεβλημένη την ακύρωση της άλλης λόγω παραβάσεως της αρχής non bis in idem. Όταν, λοιπόν, το διοικητικό δικαστήριο διαπιστώσει ότι η οικεία διαδικασία στα ποινικά δικαστήρια έχει ολοκληρωθεί με αμετάκλητη απόφαση, είτε καταδικαστική είτε αθωωτική, υποχρεούται όχι να δεσμευθεί εν μέρει από αυτήν, είτε, έστω να την συνεκτιμήσει, αλλά, εκ τούτου και μόνο, να ακυρώσει

το πολλαπλό τέλος που επιβλήθηκε από τις τελωνειακές αρχές. Αντίστοιχα, όταν το ποινικό δικαστήριο διαπιστώσει ότι η διαδικασία στα διοικητικά δικαστήρια έχει ολοκληρωθεί με αμετάκλητη απόφαση, οφείλει, ανεξαρτήτως αποτελέσματος, εκ τούτου και μόνο, να παύσει την ποινική δίωξη. Είναι προφανές ότι, για το ΕΔΔΑ, το σύστημα που έχει κατά νουν ο έλληνας νομοθέτης, συντακτικός και κοινός, δεν μπορεί να λειτουργήσει. Θα πρέπει, κατά την βούλησή του, να υπάρξει ένα εξ αρχής νέο, στο οποίο όλες οι κυρώσεις, διοικητικές και ποινικές, να επιβάλλονται από ένα μόνο δικαστήριο. Αλλά κάτι τέτοιο δεν είναι επιτρεπτό αφού, μάλιστα, [...] κατά το Σύνταγμα, ελλείψει διατάξεως αντίστοιχης εκείνης του 94 παρ. 3, στο μεν διοικητικό δικαστήριο ανήκει κατ' αποκλειστικότητα η επίλυση των διοικητικών διαφορών, στο δε ποινικό η των ποινικών υπό την έννοια που τους δίνει όχι το ΕΔΔΑ, αλλά η ελληνική έννομη τάξη. 11. Επειδή, είναι μεν αναμφισβήτητο ότι η αρχή του *non bis in idem* έχει πεδίο εφαρμογής όταν ο πολίτης, που εύλογα πιστεύει ότι κατόπιν μιας αμετάκλητης δικαστικής αποφάσεως έληξε οριστικά η δικαστική του εμπλοκή, βρίσκεται ξαφνικά και πάλι αντιμέτωπος με νέα, αυτό, όμως, δεν φαίνεται να συμβαίνει, ώστε να τίθεται ζήτημα καταπατήσεως των ανθρώπινων δικαιωμάτων του, και όταν αυτός εξ αρχής γνωρίζει ότι, λόγω του θεσπισμένου δικονομικού συστήματος, ένα μέρος της ευθύνης του θα κριθεί από ένα κλάδο δικαστηρίων, και ένα άλλο από άλλο, όπως επί τόσες δεκαετίες συμβαίνει στην Ελλάδα. Περαιτέρω, εφ' όσον το ρητό γράμμα του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ αναφέρεται σε "ποινική" καταδίκη και δίωξη και σε "ποινική δικονομία" των Κρατών, η Ελλάδα, προσχωρώντας σε αυτό και αποβλέποντας στο γράμμα της σχετικής διατάξεως, ανάλογης, όπως αναφέρθηκε, της ρυθμίσεως του άρθρου 57 παρ. 1 της Ποινικής της Δικονομίας, δεν μπορούσε να διανοηθεί ότι μέσω μιας συνεχώς σε βάθος χρόνου εξελισσομένης νομολογίας του ΕΔΔΑ, αναλάμβανε διεθνείς δεσμεύσεις αντίθετες σε πάγια ριζωμένες νομικές της παραδόσεις και στο ίδιο της το Σύνταγμα, όταν, μάλιστα, η διάταξη αυτή δεν έχει διατύπωση και σκοπό που συμπίπτουν κατ' ανάγκη με το αναφερόμενο στο δικαίωμα για χρηστή απονομή της δικαιοσύνης άρθρο 6 της ΕΣΔΑ η οποία θεσπίσθηκε σε άλλο χρονικό σημείο. Έστω, λοιπόν, και αν η ΕΣΔΑ έχει αναθέσει στο ΕΔΔΑ την ερμηνεία της, δεν είναι προφανές ότι η, εξ αγαθής, ασφαλώς, προαιρέσεως τούτου, διορθωτική ερμηνεία της επίμαχης διατάξεως συνάδει με το γράμμα και τον σκοπό της, την στιγμή, μάλιστα, που η Ελλάδα, η οποία έχει θεσπίσει από το 1950 την νομοθεσία που

αναφέρθηκε, ασφαλώς δεν την θέσπισε για να αποφύγει τις προς το 7ο πρόσθετο Πρωτόκολλο διεθνείς υποχρεώσεις της, το οποίο υπέγραψε 35 χρόνια μετά, όπως αυτό ερμηνεύθηκε από το ΕΔΔΑ ύστερα από 20 ακόμη χρόνια. Άλλωστε, η διατύπωση αποφάσεων του ίδιου του ΕΔΔΑ, όταν αυτό έχει ασχοληθεί με την ελληνική νομοθεσία και, ειδικότερα, η αποφυγή κάθε σχετικής επισημάνσεως αφήνουν να εννοηθεί ότι δεν υπάρχει σχετική αντίθεσή της προς την επίμαχη διάταξη (αποφάσεις της 11.1.1997, Μαιμιδάκης κατά Ελλάδας, 35533/04, σκ. 30 και της 6.12.2007, Γιαννετάκη Ε. και Σ. Μεταφορική ΕΠΕ κλπ. κατά Ελλάδος, σκ. 36). Εν πάση περιπτώσει, και αν, ακόμη, είναι εφαρμοστέα η νομολογία του ΕΔΔΑ όπως διευκρινίσθηκε τελικά με την απόφαση Zolotukhin, πρέπει, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα στην εσωτερική έννομη τάξη βάσει της αρχής της προστατευόμενης εμπιστοσύνης, να θεωρηθεί ότι καταλαμβάνει τις υποθέσεις που δημιουργούνται μετά την διαμόρφωσή της, και όχι πριν από αυτήν. Και αυτό, αφ' ενός για να δίνεται στα Κράτη η δυνατότητα προσαρμογής της νομοθεσίας, ενδεχομένως δε και του Συντάγματός τους προς την εκάστοτε εξελισσομένη νομολογία του ΕΔΔΑ που, στην προκειμένη περίπτωση, καταλύοντας το ερειδόμενο σε διαφορετικές αντιλήψεις σύστημα του έλληνα νομοθέτη, καταστρέφει εντελώς τον αποτρεπτικό για την λαθρεμπορία στόχο του με ό,τι αυτό συνεπάγεται, αφ' ετέρου δε για να αποφευχθούν εντελώς συμπτωματικές, άνισες, λύσεις και να μην δίνεται σε ενδεχόμενους δράστες λαθρεμπορίας, η δυνατότητα, κατ' επίκλησή της, να διαφεύγουν τις κυρώσεις που τους επιφυλάσσει μια νομοθεσία, την οποία από μακρού γνωρίζουν. Άλλωστε, σε κάθε περίπτωση, το άρθρο 4 παρ. 1 του 7ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ όπως έχει ερμηνευθεί από το ΕΔΔΑ δεν θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής εν προκειμένω γιατί θα αντέβαινε προς τα άρθρα 94 παρ. 1 και 96 παρ. 1 του Συντάγματος. Πράγματι, εφ' όσον, [...] το διοικητικό δικαστήριο που διαπιστώνει ότι έχει υπάρξει αμετάκλητη καταδικαστική ή αθωωτική απόφαση ποινικού δικαστηρίου υποχρεούται εκ τούτου και μόνο να ακυρώσει το πολλαπλό τέλος που επιβλήθηκε από τις τελωνειακές αρχές, το δε ποινικό δικαστήριο, σε ανάλογη περίπτωση, να παύσει εκ τούτου και μόνο την ποινική δίωξη, η διάταξη αυτή του 7ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου, έτσι εφαρμοζόμενη, καταλήγει κατ' ουσίαν να στερεί το δικαστήριο, διοικητικό ή ποινικό, της υποχρεώσεώς του να κρίνει την διαφορά, διοικητική ή ποινική, που του έχει αναθέσει το Σύνταγμα, το οποίο δεν αντιλαμβάνεται τους σχετικούς όρους με τον τρόπο που τους αντιλαμβάνεται το ΕΔΔΑ κατά την

ερμηνεία του εν λόγω Πρωτοκόλλου. Και ναι μεν η ΕΣΔΑ και τα Πρωτόκολλα της έχουν στο ελληνικό δίκαιο, όπως κάθε διεθνής σύμβαση, την υπερνομοθετική ισχύ του άρθρου 28 παρ. 1 του Συντάγματος, αυτό όμως ούτε ορίζει, ούτε αφήνει να νοηθεί ότι έχουν και υπερσυνταγματική ισχύ. Έτσι, μπορεί μεν εύλογα τα Κράτη που υπογράφουν μια διεθνή σύμβαση να περιμένουν την τήρησή της εκ μέρους των λοιπών συμβαλλομένων Κρατών υπό την έννοια ότι αυτά δεν θα μπορούν να αντιτάξουν τα συντάγματά τους, όμως, από καμία διάταξη του Συντάγματος δεν συνάγεται ότι ο Έλληνας δικαστής μπορεί να το παραμερίσει χωρίς να εξέρχεται του πλαισίου των υποχρεώσεων που του διαγράφουν τα άρθρα 87 παρ. 2 [...] και 93 παρ. 4 [...], τούτο δε έστω και αν η στάση του έχει ως συνέπεια να τεθεί ζήτημα διεθνούς ευθύνης της Ελλάδας. Συνεπώς, εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εφαρμόσει την ως άνω διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ εν προκειμένω. [...] 12. Επειδή, περαιτέρω, η ΕΣΔΑ ορίζει στο άρθρο 6 παρ. 2 ότι «Παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθώον μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του». Το ΕΔΔΑ, ερμηνεύοντας την διάταξη αυτή, δέχεται παγίως ότι δικαστικές αποφάσεις που έπονται της τελεσίδικης αθώωσης κατηγορουμένου δεν πρέπει να την παραβλέπουν ηθελημένα, έστω και αν εχώρησε λόγω αμφιβολιών (απόφαση της 27.9.2007, Σταυρόπουλος κατά Ελλάδος, 35522/04). Και ναι μεν, κατά το ΕΔΔΑ, σκοπός τούτου δεν είναι να εξετάσει τον βαθμό δεσμεύσεως των διοικητικών δικαστηρίων από την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, καθώς, κατ' αυτό, η ερμηνεία της εγχώριας νομοθεσίας είναι έργο των εθνικών δικαστηρίων [...], καταλήγοντας, πάντως, στην κρίση ότι υπάρχει παραβίαση του τεκμηρίου αθωότητας όποτε το διοικητικό δικαστήριο δεν ακολουθεί προηγούμενη αθωωτική απόφαση του ποινικού, κατ' ουσίαν δεν του αφήνει κανένα περιθώριο. Θα πρέπει, συνεπώς, να ακυρώσει την σχετική διοικητική πράξη. Προφανώς, με την ίδια λογική, αφού, όπως αναφέρθηκε, και διοικητικές κυρώσεις εντάσσονται με βάση τα "κριτήρια Engel" στις ποινικής φύσεως, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι και η τελεσίδικη απαλλαγή από αυτές με ακυρωτική απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου έχει ανάλογες συνέπειες, συνιστώντας αθωωτική απόφαση και κωλύοντας, συνεπώς, το ποινικό δικαστήριο που επιλαμβάνεται εκ των υστέρων να ασχοληθεί με την ουσία της ενώπιόν του ποινικής υποθέσεως. Όμως, η νομολογία αυτή του ΕΔΔΑ, που έχει διαμορφωθεί σε περιπτώσεις που καταλογίζεται στον ενδιαφερόμενο μια

συμπεριφορά η οποία είτε συνιστά διακεκριμένη διοικητική και ποινική παράβαση που, καταστρωμένη στην νομοθεσία υπό διάφορες προϋποθέσεις, κολάζεται αυτοτελώς, και διοικητικά και ποινικά, όπως σε ένα πειθαρχικό και ποινικό αδίκημα ή σε μια παράβαση του ΚΟΚ και του Ποινικού Κώδικα, είτε, αν δεν αποτελεί διοικητική παράβαση, πάντως, εντάσσεται σε σχετική διοικητική διαδικασία, όπως επί υποβολής ψευδούς δηλώσεως για χορήγηση εργατικής κατοικίας στην υπόθεση Σταυρόπουλος κατά Ελλάδος, δεν έχει πεδίο εφαρμογής στην περίπτωση που καταλογίζεται στον ενδιαφερόμενο μια μόνο παράβαση η οποία, υπό τις αυτές προϋποθέσεις, αποτελεί συγχρόνως και ποινικό αδίκημα ελεγχόμενο από τον ποινικό δικαστή, και διοικητική παράβαση, ελεγχόμενη από τον διοικητικό, όπως η λαθρεμπορία κατά τις ως άνω διατάξεις του ελληνικού δικαίου, γιατί τότε απορροφάται από το ζήτημα που κατ' εξοχήν προτάσσεται, το κατά πόσο έχει ή όχι πεδίο εφαρμογής η αρχή non bis in idem [...]. Πάντως, αν, σε αντίθεση με τα παραπάνω, θεωρηθεί ότι το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ όπως έχει ερμηνευθεί από το ΕΔΔΑ καταλαμβάνει την παρούσα υπόθεση υπό την έννοια ότι αποκλείει στο διοικητικό δικαστήριο να την λύσει διαφορετικά από ό,τι το ποινικό, θα αντέβαινε και αυτό προς τα άρθρα 94 παρ. 1 και 96 παρ. 1 του Συντάγματος για τους λόγους που αναφέρθηκαν αναλυτικά στις προηγούμενες σκέψεις. [...]

Επειδή, με την από 20.11.2009 αίτησή του, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, * ζήτησε την αναίρεση της 1461/2008 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά, απορριπτικής έφεσής του κατά της 2814/2002 απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, με την οποία είχε απορριφθεί προσφυγή του κατά της * πράξης του Διευθυντή της ΔΙ.Π.Ε.Α.Κ., περί επιβολής σε βάρος του πολλαπλού τέλους, ποσού 240.724.588 δραχμών, για λαθραία εισαγωγή και κυκλοφορία στη χώρα ενός αυτοκινήτου FERRARI και πολλαπλού τέλους ποσού * δραχμών για λαθραία εισαγωγή και κυκλοφορία ενός αυτοκινήτου MERCEDES, καθώς και των διαφυγόντων για το δεύτερο όχημα δασμών και φόρων, ύψους 133.142.152 δραχμών. Η εν λόγω αίτηση απορρίφθηκε ως αβάσιμη με την 3457/2012 απόφαση (πενταμελούς σύνθεσης) του Β' Τμήματος του ΣτΕ. Με την απόφαση αυτή, κατά της οποίας στρέφεται η υπό κρίση αίτηση επανάληψης της διαδικασίας, κρίθηκαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «[...] 11. [...] Από το συνδυασμό των [διατάξεων του Τελωνειακού Κώδικα και του άρθρου 5 παρ. 2

του ΚΔΔ] συνάγεται ότι [...] η διοικητική διαδικασία επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω της τελωνειακής παραβάσεως της λαθρεμπορίας είναι αυτοτελής σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία και το διοικητικό δικαστήριο, όταν κρίνει επί υποθέσεως επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω λαθρεμπορίας, δεν δεσμεύεται από την τυχόν προηγηθείσα σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, αλλά υποχρεούται απλώς να την συνεκτιμήσει κατά την διαμόρφωση της κρίσεώς του. Περαιτέρω, η ΕΣΔΑ ορίζει στο άρθρο 6 παρ. 2 ότι "Παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθών μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του". Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ.), ερμηνεύοντας την διάταξη αυτή, δέχεται παγίως ότι δικαστικές αποφάσεις που έπονται της τελεσίδικης αθώσεως κατηγορουμένου δεν πρέπει να την παραβλέπουν ηθελημένα, έστω και αν εχώρησε λόγω αμφιβολιών (απόφαση της 27.9.2007, Σταυρόπουλος κατά Ελλάδος, 35522/04). Και ναι μεν, κατά το ΕΔΔΑ, σκοπός τούτου δεν είναι να εξετάσει τον βαθμό δεσμεύσεως των διοικητικών δικαστηρίων από την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, καθώς, κατ' αυτό, η ερμηνεία της εγχώριας νομοθεσίας είναι έργο των εθνικών δικαστηρίων [...], καταλήγοντας, πάντως, στην κρίση ότι υπάρχει παραβίαση του τεκμηρίου αθωότητας όποτε το διοικητικό δικαστήριο δεν ακολουθεί προηγούμενη αθωωτική απόφαση του ποινικού, κατ' ουσίαν δεν του αφήνει κανένα περιθώριο. Θα πρέπει, συνεπώς, να ακυρώσει την σχετική διοικητική πράξη. Όμως, η νομολογία αυτή του ΕΔΔΑ, που έχει διαμορφωθεί σε περιπτώσεις που καταλογίζεται στον ενδιαφερόμενο μια συμπεριφορά η οποία είτε συνιστά διακεκριμένη διοικητική και ποινική παράβαση που, καταστρωμένη στην νομοθεσία υπό διάφορες προϋποθέσεις, κολάζεται αυτοτελώς, και διοικητικά και ποινικά, όπως σε ένα πειθαρχικό και ποινικό αδίκημα ή σε μια παράβαση του ΚΟΚ και του Ποινικού Κώδικα, είτε, αν δεν αποτελεί διοικητική παράβαση, πάντως, εντάσσεται σε σχετική διοικητική διαδικασία, δεν έχει πεδίο εφαρμογής στην περίπτωση που καταλογίζεται στον ενδιαφερόμενο μια μόνο παράβαση η οποία, υπό τις αυτές προϋποθέσεις, αποτελεί συγχρόνως και ποινικό αδίκημα ελεγχόμενο από τον ποινικό δικαστή και διοικητική παράβαση, ελεγχόμενη από τον διοικητικό, όπως η λαθρεμπορία κατά τις ως άνω διατάξεις του ελληνικού δικαίου, γιατί τότε απορροφάται από το ζήτημα που κατ' εξοχήν προτάσσεται, το κατά πόσο έχει ή όχι πεδίο εφαρμογής η αρχή non bis in idem. Άλλωστε, και αν ακόμη έχει εφαρμογή στην περίπτωση

αυτή η ως άνω νομολογία, δεν αποκλείει, κατά την έννοιά της, να στηρίξει την κρίση του το εκ των υστέρων επιλαμβανόμενο διοικητικό δικαστήριο σε στοιχεία διαφορετικά εκείνων στα οποία είχε στηρίξει την κρίση του το ποινικό, όπως συμβαίνει εν προκειμένω. Πάντως, αν, σε αντίθεση με τα παραπάνω, θεωρηθεί ότι το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ όπως έχει ερμηνευθεί από το ΕΔΔΑ καταλαμβάνει την παρούσα υπόθεση υπό την έννοια ότι αποκλείει στο διοικητικό δικαστήριο να την λύσει διαφορετικά από ό,τι το ποινικό, θα αντέβαινε προς τα άρθρα 94 παρ. 1 και 96 παρ. 1 του Συντάγματος, διότι θα κατέληγε κατ' ουσίαν να στερεί το δικαστήριο, διοικητικό ή ποινικό, της υποχρεώσεώς του να κρίνει την διαφορά, διοικητική ή ποινική, που του έχει αναθέσει το Σύνταγμα, το οποίο δεν αντιλαμβάνεται τους σχετικούς όρους με τον τρόπο που τους αντιλαμβάνεται το ΕΔΔΑ. Συνεπώς, εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εφαρμόσει την ως άνω διάταξη (ΣτΕ 62/2012, 2067/2011, 4506/2011 7μ., ΣτΕ 3555/2011, 2978/2011).

Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτουν τα εξής: Στις 15.10.1994 υπάλληλοι της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Ανασταλτικών Καθεστώτων (ΔΙΠΕΑΚ) διαπίστωσαν ότι στον χώρο σταθμεύσεως της επί της οδού [...] στη Βούλα οικίας του αναιρεσειόντος ήταν σταθμευμένο το με αριθμό κυκλοφορίας * ιδιωτικής χρήσεως επιβατηγό αυτοκίνητο, μάρκας MERCEDES 600 SL, το οποίο, όπως προέκυψε από τη σχετική παραγγελία αγοράς (purchase order), την επιβεβαίωση παραγγελίας (confirmation of order), την εντολή χρεώσεως (debit advice), το πιστοποιητικό T2 και την οικεία φορτωτική, αγοράσθηκε από τον τελευταίο τον Νοέμβριο του έτους 1992 από τη Mercedes στη Γερμανία, με τη μεσολάβηση της*, αντιπροσώπου της Mercedes στο *, που δηλώθηκε και ως τόπος κατοικίας του. Το εν λόγω αυτοκίνητο, το τίμημα του οποίου, ύψους 200.000 DM, εξοφλήθηκε από τον αναιρεσειόντα στην Τράπεζα της Στουτγάρδης μέσω Ελβετίας, εφοδιάσθηκε με προσωρινές γερμανικές πινακίδες με αριθ. * ισχύος έξι μηνών, συνοδευόμενο δε από το υπ' αριθ. * πιστοποιητικό Κοινοτικής Διαμετακόμισης T2, φορτώθηκε από τη Mercedes Γερμανίας με άλλα επτά αυτοκίνητα και κοινή φορτωτική, με προορισμό την αντιπροσωπεία Mercedes * από την οποία όμως ουδέποτε παρελήφθη. Σύμφωνα με το * έγγραφο της Διεύθυνσης του Τελωνείου Αθηνών προς τη ΔΙΠΕΑΚ, το ανωτέρω

αυτοκίνητο, μολονότι εισήλθε στην Ελλάδα στις 16.12.1992, με ισχύ κυκλοφορίας έως 16.6.1993, όπως προκύπτει από τη σχετική σφραγίδα του αρμόδιου υπαλλήλου του Ε΄ Τελωνείου Πατρών, δεν παραδόθηκε στο Τελωνείο Αθηνών, ούτε καταχωρίθηκε σε αυτό το πιστοποιητικό Τ2 για να πιστοποιηθεί η παραλαβή του και να δοθεί ο τελωνειακός προορισμός, αλλά παραλήφθηκε από τον ίδιο τον αναιρεσειόντα, ο οποίος, χωρίς να καταβάλει τις οφειλόμενες δασμοφορολογικές επιβαρύνσεις, το κυκλοφορούσε αρχικώς με τις προσωρινές γερμανικές πινακίδες * , στη συνέχεια δε με τις πινακίδες με αριθ. * , που τοποθέτησε, με τις οποίες και εντοπίσθηκε το αυτοκίνητο στην οικία του. Το συμπέρασμα αυτό των ελεγκτικών τελωνειακών οργάνων ερείδεται στη διαπίστωση ότι σύμφωνα με τα βιβλία της αντιπροσωπείας της Mercedes * και τα εκδοθέντα στο όνομα του αναιρεσειόντος τιμολόγια παροχής υπηρεσιών, στις 7.1.1993 επισκέυασε το αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας * , αριθμό πλαισίου* , αριθμό κινητήρα * και ημερομηνία πρώτης κυκλοφορίας 18.12.1992 και στις 8.11.1993, 12.12.1993, 8.2.1994, 11.5.1994 και 26.5.1994 επισκέυασε το με αριθ. κυκλοφορίας * αυτοκίνητο, με τα αυτά ως άνω λοιπά στοιχεία, πλην του αριθμού πλαισίου, διαφοροποιούμενου ως προς τα τρία αρχικά γράμματα (WDB αντί VIN). Εξάλλου, στις 12.12.1994, αρμόδιοι τελωνειακοί υπάλληλοι, διενεργώντας έλεγχο στο κατάστημα επισκευής αυτοκινήτων Ferrari της εταιρείας Genesis A.E. [...], προέβησαν σε δέσμευση και στη συνέχεια σε κατάσχεση (σχετ. η από 20.9.1995 έκθεση κατάσχεσης) του με αριθ. κυκλοφορίας * αυτοκινήτου Ferrari, με αριθμό πλαισίου*, ιδιοκτησίας του αναιρεσειόντος, καθόσον, όπως προέκυψε από την έρευνα των βιβλίων και στοιχείων της ανωτέρω εταιρείας, το εν λόγω αυτοκίνητο εισήλθε στο συνεργείο στις 16.11.1992, 31.3.1993, 16.6.1993, 22.7.1993 και 3.11.1993, με πινακίδες κυκλοφορίας* , και στις 13.1.1994, 25.1.1994 και 12.10.1994 με πινακίδες κυκλοφορίας*, τα δε τιμολόγια για την επισκευή του εκδόθηκαν στο όνομα της εταιρείας του αναιρεσειόντος *.. Σύμφωνα με το * έγγραφο του Τελωνείου Πατρών προς τη ΔΙΠΕΑΚ, το αυτοκίνητο με αριθ. κυκλοφορίας*, εισήλθε στην Ελλάδα στις 17.9.1991 με το πλοίο * και παραδόθηκε σε ελεύθερη χρήση. Από περαιτέρω έρευνα των αρμοδίων ελληνικών και γερμανικών τελωνειακών αρχών, προέκυψε ότι το ασφαλιστήριο υπ' αριθ. * της εταιρείας*, που αφορούσε ασφάλιση του αυτοκινήτου Ferrari με αριθ. κυκλοφορίας * ήταν πλαστό, καθόσον ο αναιρεσειών δεν ήταν ασφαλισμένος στην εταιρεία αυτή, το δε ασφαλιστήριο μπορούσε να εκδοθεί κενό, αν δεν ήταν ακόμη γνωστά τα στοιχεία του

οχήματος, καθώς και ότι οι πινακίδες * χορηγήθηκαν στον αναιρεσείοντα, κάτοικο Πεσκάρα Ιταλίας, την 1.10.1993 για ένα αυτοκίνητο μάρκας Volkswagen, τύπου Golf. Σύμφωνα δε με έγγραφο της ασφαλιστικής εταιρείας *, το αυτοκίνητο Ferrari, με πινακίδες κυκλοφορίας *, ήταν ασφαλισμένο στην εν λόγω εταιρεία για το διάστημα 13.3.1992 - 9.12.1993 στο όνομα της *, συζύγου του αναιρεσείοντος. Από τον έλεγχο των φορολογικών στοιχείων του τελευταίου - ο οποίος με τη σύζυγο και τον υιό του είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας, με ιδιόκτητη οικία στη Βούλα [...] και δευτερεύουσα στα Καλύβια Αττικής - προέκυψε ότι ήταν ασφαλισμένος κατά τα έτη 1974 - 2000 στο Ταμείο Ασφάλισης Εμπόρων, με την ιδιότητα του εταίρου της * καθώς και ότι είναι διαχειριστής και νόμιμος εκπρόσωπος ή διευθύνων σύμβουλος ή υπεύθυνος σειράς εταιρειών, με έδρα την Ελλάδα, με συμμετοχή και μελών της οικογενείας του (γονείς, σύζυγος, τέκνο). [...] Με την έγγραφη, αρχική και συμπληρωματική, απολογία του [ενώπιον των τελωνειακών αρχών], ο αναιρεσείων υποστήριξε ότι από της γεννήσεώς του, το έτος 1943, ήταν μόνιμος κάτοικος Αλεξάνδρειας Αιγύπτου, και από το 1982 Μιλάνου Ιταλίας, εγγεγραμμένος, σύμφωνα με το από 23.4.1997 Πιστοποιητικό του Προξενικού Γραφείου της Ελληνικής Πρεσβείας στη Ρώμη, αρχικά στα Μητρώα μόνιμων κατοίκων Γεν. Προξενείου Μιλάνου και από 1.4.1997 στα Προξενικά Μητρώα με αριθ.*, διαμένων στην Πεσκάρα από 29.12.1988, στα δημοτολόγια της οποίας είναι εγγεγραμμένος, ότι από 19.2.1987 είναι μέλος του Επιμελητηρίου Εμπορίου, Βιοτεχνίας και Γεωργίας της Μοδένα, όπου, αφενός έχει συστήσει εταιρεία με τους*, με αντικείμενο εργασιών την παραγωγή, εμπορία χονδρικής, εισαγωγή και εξαγωγή αντικειμένων ρουχισμού και αφετέρου, είχε μισθώσει [...] κατοικία κατά τα έτη 1991 - 1995, υποβάλλοντας κατά το διάστημα αυτό τις οικείες φορολογικές δηλώσεις και καταβάλλοντας τον αναλογούντα φόρο κύκλου εργασιών, σύμφωνα με τις αντίστοιχες βεβαιώσεις του Δημόσιου Ταμείου της Περιφερειακής Εφορίας της Μπολόνια. Για τα ανωτέρω δύο αυτοκίνητα, ο αναιρεσείων, στην έγγραφη απολογία του υποστήριξε, για το μεν Ferrari, με αριθ. κυκλοφορίας*, ότι με αυτό, που έφερε στην Ελλάδα με το πλοίο * στις 17.9.1991 και του παραδόθηκε σε ελεύθερη χρήση, μετακινούντο ο ίδιος και ο συνεταίρος του * μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας, για δε το Mercedes, ότι παραγγέλθηκε από τον ίδιο, για λογαριασμό του προαναφερθέντος Ιταλού συνεταίρου του, στον οποίο ανήκε, και στις 16.12.1992 χορηγήθηκε από το Τελωνείο Πατρών άδεια κυκλοφορίας, με το καθεστώς της ελεύθερης

χρήσεως, έως 16.6.1993, ενώ υποβαλλόταν σε συντήρηση σε εξουσιοδοτημένο συνεργείο όταν βρισκόταν στην Ελλάδα και τελικώς πωλήθηκε στη Γερμανία, σύμφωνα με την από 26.4.1997 υπεύθυνη δήλωση του * στο Δημαρχείο της Μοδένα και την από 7.5.1997 υπεύθυνη δήλωση του *. Περαιτέρω, ο αναιρεσειών έθεσε υπόψη των τελωνειακών αρχών την 36398/1998 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών, με την οποία κηρύχθηκε αθώος της απαγγελθείσης σε βάρος του κατηγορίας για λαθρεμπορία, με την αιτιολογία ότι, ως μόνιμος κάτοικος Ιταλίας, είχε το δικαίωμα να κυκλοφορεί αυτοκίνητο με ξένες πινακίδες. Ενόψει των ανωτέρω, ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Ανασταλτικών Καθεστώτων, με την * πράξη του, χαρακτήρισε την, από τον αναιρεσειόντα, κυκλοφορία στο εσωτερικό της χώρας, χωρίς να έχει τη συνήθη κατοικία του στο εξωτερικό και χωρίς να τηρηθεί η διαδικασία της προσωρινής εισαγωγής τους, δύο οχημάτων με ξένες πινακίδες, με τη χρησιμοποίηση τεχνασμάτων και μεθοδεύσεων (πλαστές πινακίδες, μετάθεση πινακίδων από το V.W. GOLF στο FERRARI κ.λπ.), με σκοπό τη διαφυγή της καταβολής στο Δημόσιο των αναλογουσών δασμοφορολογικών επιβαρύνσεων, τελωνειακή παράβαση - λαθρεμπορία, υπαίτιο δε αυτής τον αναιρεσειόντα, στον οποίο κατελόγισε, για το αυτοκίνητο Mercedes, με αριθμό κυκλοφορίας*, που διέφυγε της κατασχέσεως, τους αναλογούντες δασμούς και φόρους, ποσού 133.142.152 δραχμών, καθώς και πολλαπλό τέλος, ύψους 266.284.304 δραχμών, για δε το αυτοκίνητο Ferrari, πολλαπλό τέλος, ύψους 240.724.588 δραχμών, υπολογισθέν στο διπλάσιο των διαφυγόντων δασμών και φόρων. Κατά της τελευταίας καταλογιστικής πράξεως, ο ήδη αναιρεσειών άσκησε προσφυγή, με την οποία υποστήριξε ότι: α) ως μόνιμος κάτοικος εξωτερικού - επικαλεσθείς προς απόδειξη αυτού, πιστοποιητικό του Προξενικού Γραφείου της Ελληνικής Πρεσβείας στη Ρώμη, σύμφωνα με το οποίο είναι μόνιμος κάτοικος Ιταλίας από του έτους 1982 έως και 23.4.1997, δελτίο ταυτότητας του Δήμου Πεσκάρα Ιταλίας και την κατάθεση φορολογικών δηλώσεων ετών 1991 - 1994 στη Μοδένα Ιταλίας, με καταβολή των αναλογούντων φόρων - δικαιούτο ελεύθερης κυκλοφορίας στην Ελλάδα αυτοκινήτων με ξένες πινακίδες [...]. Με την πρωτόδικη απόφαση, απορρίφθηκε, ως κατ' ουσίαν αβάσιμη, η προσφυγή, με την αιτιολογία ότι τα επίμαχα δύο αυτοκίνητα, τα οποία δεν αποδείχθηκε ότι δεν ανήκουν στον αναιρεσειόντα - ανεξαρτήτως της συνδρομής ή μη στο πρόσωπό του, ως μόνιμου κατοίκου εξωτερικού, του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας τους

- δεν επανεξήχθησαν με την πάροδο της χορηγηθείσης άδειας ελεύθερης χρήσης τους, αλλά παρέμειναν και κυκλοφορούσαν στη χώρα, με χρήση διαφόρων τεχνασμάτων, όπως η αντικατάσταση των αρχικών πινακίδων κυκλοφορίας με άλλες, με σκοπό τη διαφυγή της καταβολής στο Δημόσιο των δασμοφορολογικών επιβαρύνσεων, που αναλογούσαν στη νόμιμη εισαγωγή και κυκλοφορία τους. Ο αναιρεσείων άσκησε έφεση με την οποία υποστήριξε ότι: 1) δεν υπέπεσε στις αποδιδόμενες σ' αυτόν λαθρεμπορικές παραβάσεις, αφού, ως μόνιμος κάτοικος εξωτερικού - επικαλούμενος, προς απόδειξη αυτού, το σύνολο των στοιχείων που είχε επικαλεσθεί προς τούτο πρωτοδίκως (προξενικές βεβαιώσεις περί μόνιμης κατοικίας του στην Ιταλία, φορολογικές δηλώσεις υποβληθείσες στην Ιταλία κ.ά.) - δικαιούτο ελεύθερης κυκλοφορίας στην Ελλάδα αυτοκινήτων με ξένες πινακίδες, [...] 5) δεν εκτιμήθηκε ορθώς η αθωωτική για τον αναιρεσείοντα αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου (υπ' αριθ. 36398/1998 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών), [...] το δικάσαν [Εφετείο] απέρριψε τον πέμπτο λόγο εφέσεως με την αιτιολογία ότι δεν μπορεί να συναχθεί αντίθετη κρίση από την υπ' αριθ. 36398/1998 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών - που, άλλωστε δεν δεσμεύει, κατ' άρθρο 5 παρ. 2 [...] του Κ.Δ.Δ., το Δικαστήριο - με την οποία κρίθηκαν ζητήματα αφορώντα όχι την (διοικητική) τελωνειακή παράβαση, αλλά το ποινικό αδίκημα της λαθρεμπορίας, για το οποίο ο αναιρεσείων κηρύχθηκε αθώος, με τη σκέψη ότι δικαιούτο ατελούς εισαγωγής και κυκλοφορίας στην Ελλάδα αυτοκινήτου, ως μόνιμος κάτοικος αλλοδαπής, γεγονός που, όπως είχε ήδη δεχθεί, δεν αναιρεί τη στοιχειοθέτηση της επίμαχης παραβάσεως. [...] 18. Επειδή, προβάλλεται ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση παραβίασε το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, και ειδικά την απορρέουσα από αυτό αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας, όπως έχει ερμηνευθεί από το ΕΔΔΑ, δεχόμενη ότι δεν μπορεί να συναχθεί κρίση για την μη τέλεση της διοικητικής παραβάσεως της λαθρεμπορίας από την αμετάκλητη αθωωτική 36398/1998 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών, και διαμορφώνοντας αυτοτελώς κρίση για τη διάπραξη της παραβάσεως αυτής. Επικουρικώς, προβάλλεται ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν συνεκτίμησε για τη διαμόρφωση της κρίσεώς του την αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου και ιδίως κατά το μέρος αυτής που αναφέρεται στην αθώωση του αναιρεσείοντος για την παράνομη αντικατάσταση πινακίδων αριθμού κυκλοφορίας. Και αυτός, όμως, ο λόγος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, κατά το μεν πρώτο του σκέλος διότι,

όπως έγινε δεκτό ανωτέρω, το δικάσαν δικαστήριο μπορούσε να διαμορφώσει αντίθετη κρίση από το γενόμενα δεκτά με την αμετάκλητη αθωωτική απόφαση, κατά το δε δεύτερο σκέλος του διότι, όπως προκύπτει από το παρατεθέν περιεχόμενο της αναιρεσιβαλλομένης, το δικάσαν διοικητικό εφετείο αιτιολόγησε ειδικώς την κρίση του ως προς την τέλεση από τον αναιρεσείοντα της διοικητικής παραβάσεως της λαθρεμπορίας, στην οποία κατέληξε κατόπιν συνεκτιμήσεως και της ποινικής αποφάσεως (πρβλ. ΣΤΕ 990/2004 Ολ., 2067/2011 επταμ. σκ. 7, 501/2012)».

Επειδή, κατόπιν της ως άνω 3457/2012 απόφασης του ΣΤΕ, ο αιτών άσκησε (την υπ' αριθμ. 9028/13) προσφυγή ενώπιον του ΕΔΔΑ, η οποία έγινε δεκτή με την από 30.4.2015 απόφαση του Α' Τμήματος του ΕΔΔΑ. Στην απόφαση αυτή (δημοσιευθείσα στη γαλλική γλώσσα) έγιναν δεκτά και κρίθηκαν τα ακόλουθα, σε σχέση με την προσφυγή του αιτούντος (βλ. επίσημη μετάφραση της απόφασης, που έχει αναρτηθεί στον ιστοχώρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): «[...] Υπ' αριθ. 9028/2013 προσφυγή [...] 27. Σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία, ποινική δίωξη ασκήθηκε κατά του προσφεύγοντος για λαθρεμπορία. Ειδικότερα, κατηγορήθηκε ότι εισήγαγε στην Ελλάδα, το Νοέμβριο του 1992, δύο πολυτελή αυτοκίνητα (μάρκας «Φερράρι» και «Μερσεντές» - μοντέλο 600SL) χωρίς να καταβάλει τα τέλη και τους τελωνειακούς δασμούς και ότι κυκλοφόρησε χωρίς να έχει λάβει την άδεια των τελωνειακών αρχών. Κατηγορήθηκε επίσης ότι προκειμένου να κυκλοφορήσει με τα αυτοκίνητα αυτά στην Ελλάδα, είχε καταφύγει σε τεχνάσματα, όπως είναι η αλλαγή των πινακίδων κυκλοφορίας. 28. Στις 21 Μαΐου 1998, ο προσφεύγων αθώωθηκε από το Πλημμελειοδικείο Αθηνών για την κατηγορία της λαθρεμπορίας. Ειδικότερα, το δικαστήριο αυτό διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων ήταν μόνιμος κάτοικος Ιταλίας και, κατά συνέπεια, είχε δικαίωμα να οδηγεί στην Ελλάδα αυτοκίνητα με ξένες πινακίδες κυκλοφορίας. Επιπλέον, το Πλημμελειοδικείο θεώρησε ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι ο προσφεύγων είχε καταφύγει σε τεχνάσματα, όπως είναι η αλλαγή των πινακίδων κυκλοφορίας (υπ' αριθ. 36398/1998 απόφαση). Η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη. 29. Το 2001, η αρμόδια διοικητική υπηρεσία επέβαλε στον προσφεύγοντα διοικητικά πρόστιμα για την εισαγωγή και την κυκλοφορία στην Ελλάδα, το Νοέμβριο 1992, χωρίς την καταβολή των τελών και των δασμών, των δύο προαναφερόμενων πολυτελών αυτοκινήτων. Δύο πρόστιμα τού επιβλήθηκαν, αξίας 240.724.548 δραχμών (706.455,019 ευρώ

περίπου) και 266.284,304 δραχμών (781.465,308 ευρώ περίπου) (πραϋξη αρ. 33/96/1.3.2001). Τα πρόστιμα αντιστοιχούσαν στο διπλάσιο του οφειλόμενου για φόρους και δασμούς ποσού για την εισαγωγή των δύο αυτοκινητών. 30. Στις 4 Απριλίου 2001, ο προσφεύγων κατέθεσε προσφυγή κατά της υπ' αριθ. 33/96/1.3.2001 πράξης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς. 31. Στις 29 Νοεμβρίου 2002, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιώς απέρριψε την προσφυγή. Δήλωσε ότι η υπ' αριθ. 3698/1998 απόφαση του Πλημμελειοδικείου Αθηνών που αθώωσε τον προσφεύγοντα για το αδίκημα της λαθρεμπορίας δεν δέσμευε τα διοικητικά δικαστήρια. Επεσήμανε επίσης ότι εν προκειμένω το υλικό στοιχείο και το στοιχείο της πρόθεσης του αδικήματος της λαθρεμπορίας πληρούνταν και, ανεξαρτήτως του ερωτήματος αν ο προσφεύγων ήταν μόνιμος κάτοικος Ελλάδος ή εξωτερικού, από τον φάκελο προέκυπτε ότι είχε χρησιμοποιήσει τεχνάσματα, μεταξύ άλλων την αντικατάσταση των πινακίδων κυκλοφορίας, για να διαφύγει την πληρωμή των τελωνειακών δασμών (απόφαση αρ. 2814/2002). 32. Στις 13 Ιουνίου 2003, ο προσφεύγων άσκησε έφεση. [...] Πρόσασπε επίσης στο Διοικητικό Πρωτοδικείο το ότι δεν συνεκτίμησε την αθωωτική απόφαση αρ. 36398/1998 [...] 33. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2008, το Διοικητικό Εφετείο Πειραιώς απέρριψε την προσφυγή και επικύρωσε το σκεπτικό του Διοικητικού Δικαστηρίου. Σε ό,τι αφορά ιδίως στην αιτίαση σχετικά με την αναλογικότητα των ποσών που επιβλήθηκαν, το Διοικητικό Εφετείο σημείωσε ότι ανέρχονταν στο διπλάσιο των ποσών που οφείλει ο προσφεύγων για δασμούς και φόρους και ότι η αρχή της αναλογικότητας δεν τύγχανε εφαρμογής στην παρούσα περίπτωση (απόφαση αρ. 1461/2008). 34. Στις 20 Νοεμβρίου 2009, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης κατά της υπ' αριθ. 1461/2008 απόφασης. Υποστήριζε μεταξύ άλλων ότι η απόφαση του Διοικητικού Εφετείου είχε παραβιάσει τις αρχές του τεκμηρίου αθωότητας, του ne bis in idem καθώς και της αναδρομικότητας της λιγότερο αυστηρής ποινής. 35. Στις 19 Φεβρουαρίου 2012, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση αναίρεσης. Κάνοντας αναφορά στο άρθρο 137 Γ. παραγρ. 7 (νόμος αρ. 2960/2001) του νέου Τελωνειακού Κώδικα, επεσήμανε ότι δεν συνέτρεχε κανένας λόγος εφαρμογής του εν προκειμένω καθώς εκείνο προέβλεπε το ίδιο νομικό καθεστώς και την ίδια ποινή με το παλαιό Τελωνειακό Κώδικα ως προς την εισαγωγή οχημάτων χωρίς πληρωμή δασμών και την χρήση τεχνασμάτων. Το Συμβούλιο της Επικρατείας συμπέρανε ότι η επίμαχη πράξη δεν μπορούσε, όπως υποστήριζε ο

προσφεύγων, να χαρακτηριστεί ως απλή τελωνειακή παράβαση σύμφωνα με το νέο Κώδικα. Επίσης, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο παραδέχθηκε ότι η διοικητική διαδικασία σχετικά με την επιβολή των διοικητικών προστίμων για λαθρεμπορία ήταν αυτοτελής σε σχέση με την οικεία ποινική διαδικασία. Κατά το Συμβούλιο της Επικρατείας, λόγω της αυτοτέλειας των δύο αυτών διαδικασιών, τα διοικητικά δικαστήρια δεν δεσμεύονταν από τα συμπεράσματα των ποινικών δικαστηρίων σε περίπτωση αθώωσης του ενδιαφερόμενου. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε αναφορά στη νομολογία του δικαστηρίου σχετικά με το τεκμήριο της αθωότητας και, ιδίως, στην απόφαση Βασιλείος Σταυρόπουλος κατά Ελλάδας (αρ. 35522/04, 27 Σεπτεμβρίου 2007). Θεώρησε ότι η νομολογία αυτή δεν μπορούσε να εφαρμοσθεί στην περίπτωση όπου το αποδιδόμενο στον ενδιαφερόμενο αδίκημα συνιστούσε ταυτόχρονα τόσο ποινική όσο και διοικητική παράβαση. Κατά το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο, η καταπίσταση αυτή θέτει μάλλον ζήτημα σε σχέση με την αρχή *ne bis in idem*. Ακόμη, παραδέχθηκε ότι σε κάθε περίπτωση το διοικητικό δικαστήριο παρέμενε πάντα αρμόδιο για να εξετάσει την υπόθεση βασιζόμενο σε άλλα στοιχεία από εκείνα τα οποία έλαβε υπόψη του το ποινικό δικαστήριο. Σε αντίθετη περίπτωση, το διοικητικό δικαστήριο θα στερείτο της δυνατότητας που του έδινε το Σύνταγμα να εξετάζει αυτή την κατηγορία υποθέσεων της αρμοδιότητάς του. Εν προκειμένω, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι το Διοικητικό Εφετείο είχε λάβει υπόψη του την υπ' αριθ. 36398/1998 απόφαση χωρίς να δεσμευτεί από τα συμπεράσματά [της] και είχε αιτιολογήσει επαρκώς της απόφασή του ως προς το ότι ο προσφεύγων είχε τελέσει το αδίκημα της λαθρεμπορίας. (απόφαση αρ. 3457/2012). [...] 36. Το άρθρο 94 παραγρ. 1 του ελληνικού Συντάγματος ορίζει ότι "στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει". Από την πλευρά του, το άρθρο 96 παραγρ. 1 του Συντάγματος ορίζει ότι "στα τακτικά ποινικά δικαστήρια ανήκει η τιμωρία των εγκλημάτων και η λήψη όλων των μέτρων που προβλέπουν οι ποινικοί νόμοι". [...] 37. Κατά τον υπ' αριθ. 2081/1939 νόμο, τα ποινικά δικαστήρια ορίζονταν ως τα μοναδικά αρμόδια δικαστήρια για την καταστολή του αδικήματος της λαθρεμπορίας και την εξεπίταση των αιτήσεων αποζημίωσης από το Κράτος. Στη συνέχεια, ο υπ' αριθ. 1514/1950 νόμος, ο οποίος τροποποιεί τον υπ' αριθ. 1165/1918 νόμο, εισήγαγε εκ νέου το διοικητικό πρόστιμο (πολλαπλούν τέλος) για το αδίκημα της λαθρεμπορίας. 38. Οι οικείες διατάξεις του υπ' αριθ. 1165/1918 νόμου

(Τελωνειακός Κώδικας), όπως εφαρμοζόταν κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών, προβλέπουν τα εξής: Άρθρο 89 "(...) 2. Ως τελωνειακά παραβάσεις χαρακτηρίζονται, επίσης η καθ' οιονδήποτε των εν άρθρω 100 του παρόντος μνημονευομένων τρόπων διαφυγή ή απόπειρα διαφυγής της πληρωμής των ανηκόντων τω Δημοσίω τελών και δικαιωμάτων, ως και η μη τήρησις των εν τω αυτώ άρθρω 100 καθοριζομένων λοιπών διατυπώσεων, επισύρουν δε κατά των υπευθύνων πολλαπλούν τέλος συμφώνως προς τας διατάξεις του παρόντος νόμου και αν εἴτι ήθελε κριθῆ αρμοδίως ὅτι δεν συντρέχουν τα στοιχεία αξιοποίνου λαθρεμπορίας" (...) Άρθρο 97 "(...) 3. Κατά των οπωσδήποτε συμμετασχόντων της κατά την παράγραφον 2 του άρθρου 89 του παρόντος τελωνειακής παραβάσεως και αναλόγως του βαθμού της συμμετοχής εκάστου, επιβάλλεται πολλαπλούν τέλος από του διπλού μέχρι του δεκαπλού των βαρυνόντων το αντικείμενον ταύτης δασμών, τελών και δικαιωμάτων, διά πάντας τους συνυπαίτιους, ασχέτως της ποινικής δίωξης αυτών." (...) Άρθρο 102 "1. Η κατά το άρθρον 100 λαθρεμπορία τιμωρείται α) με φυλάκιση τουλάχιστον ἑξί μηνών. Εάν όμως η λαθρεμπορία έχει αντικείμενο μη σημαντικής αξίας ή προορίζεται για ατομική χρήση από τον υπαίτιο, το ελάχιστο ὄριο της ποινῆς μειώνεται στο μισό. (...)" Άρθρο 103 "Δεν ασκείται ποινική δίωξη ὅταν οι δασμοί, τέλη ή δικαιώματα του Δημοσίου που αντιστοιχοῦν στο αντικείμενο της λαθρεμπορίας δεν υπερβαίνουν τα 5.000.000 δρχ. [περίπου 15.000 ευρώ]". 39. Το άρθρο 137 Γ. παραγρ. 7 του υπ' αριθ. 2960/2001 ορίζει τα εξής: "Οι διατάξεις (...) για τη λαθρεμπορία των άρθρων 142 και επ. του παρόντος Κώδικα εφαρμόζονται στις περιπτώσεις δήλωσης ψευδών στοιχείων ή χρήσης ιδιαίτερων τεχνασμάτων που έχουν ως συνέπεια τη μη πληρωμῆ ή τη μερική πληρωμῆ των οφειλόμενων τελών ή δασμών". 40. Το άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (νόμος αρ. 2717/1999) ορίζει: "1. Τα δικαστήρια [διοικητικά] δεσμεύονται από τις αποφάσεις των άλλων διοικητικών δικαστηρίων στο μέτρο που αυτές αποτελούν δεδικασμένο, σύμφωνα με ὅσα ορίζουν οι σχετικές διατάξεις. 2. Τα δικαστήρια [διοικητικά] δεσμεύονται επίσης από τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, οι οποίες, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ισχύουν ἐναντι ὄλων καθώς και από τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικῶν δικαστηρίων ως προς την ενοχή του δράστη". 41. Οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπουν τα εξής: Άρθρο 473 "1. Ὃπου νόμος δεν ορίζει ειδική

προθεσμία, η προθεσμία για την άσκηση εσωτερικών ένδικων μέσων είναι δέκα ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης. Αν ο δικαιούμενος δεν είναι παρών κατά την απαγγελία της απόφασης, η πιο πάνω προθεσμία είναι επίσης δεκαήμερη, εκτός αν αυτός διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστη η διαμονή του, οπότε η προθεσμία είναι τριάντα ημερών και αρχίζει από την επίδοση της απόφασης (...). 2. Η αίτηση αναίρεσης κατά της καταδικαστικής απόφασης μπορεί να ασκηθεί από εκείνον που καταδικάστηκε (...) μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών, η οποία αρχίζει σύμφωνα με την παρ. 1 (...). 3. Η προθεσμία για την άσκηση της αναίρεσης αρχίζει από τότε που η τελεσίδικη απόφαση θα καταχωριστεί, καθαρογραφημένη, στο ειδικό βιβλίο που τηρείται από τη γραμματεία του ποινικού δικαστηρίου. Η καθαρογράφηση της απόφασης πρέπει να γίνει μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών, διαφορετικά ο Πρόεδρος του ποινικού δικαστηρίου υπέχει πειθαρχική ευθύνη." Άρθρο 486 παραγρ. 1 "Προκειμένου για αδικήματα, έφεση κατά αθωωτικής απόφασης (...) μπορεί να ασκηθεί: α) από τον κατηγορούμενο αν αθωώθηκε για έμπρακτη μετάνοια (...), β) εάν ο μηνυτής καταδικάστηκε σε αποζημίωση και στη δικαστική δαπάνη γ) από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών κατά των αποφάσεων των Πταισματοδικείων ή των Πλημμελειοδικείων (...) καθώς και από τον Εισαγγελέα Εφετών κατά των αποφάσεων των Πλημμελειοδικείων όπου έχει αρμοδιότητα (...). Άρθρο 506 "Αίτηση αναίρεσης κατά αθωωτικής απόφασης μπορεί να ασκηθεί α) από τον κατηγορούμενο αν αθωώθηκε (...), β) από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών (...), γ) εάν η αθώωση οφείλεται σε λανθασμένη εφαρμογή ή ερμηνεία ποινικής διάταξης ή κατάχρηση εξουσίας (...) και δ) εάν ο μηνυτής καταδικάστηκε σε αποζημίωση και στη δικαστική δαπάνη (άρθρο 71)." Άρθρο 546 "(...) 2. Είναι απρόσβλητη η απόφαση που δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο ή εκείνη κατά της οποίας δεν ασκήθηκε κανένα ένδικο μέσο μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία ή εκείνη κατά της οποίας απορρίφθηκε ένδικο μέσο που ασκήθηκε." [...] 43. Στην υπ' αριθ. 2067/2001 απόφασή του, το Συμβούλιο της Επικρατείας παραδέχθηκε, μεταξύ άλλων, ότι [...]. 47. Στην απόφασή του Hans Akerberg Fransson (υποθεση C-617/10), της 26ης Φεβρουαρίου 2013, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τμήμα μείζονος συνθέσεως) έκρινε τα εξής: [...]. 49. Στις τρεις προσφυγές, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι μην έχοντας πράγματι συνεκτιμησει τις αθωώσεις τους από τα ποινικά δικαστήρια, τα διοικητικά δικαστήρια παραβίασαν την αρχή ne bis in idem καθώς και εκείνη του τεκμήριου αθωότητας. Επικαλούνται τα

άρθρα 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου καθώς και του άρθρου 6 παραγρ. 2 της Σύμβασης, διατάξεις που έχουν ως εξής: [...] Α. Επί της ισχυριζόμενης παραβίασης του άρθρου 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου [...] Επί του παραδεκτού α) Οι θέσεις των μερών 50. Η Κυβέρνηση αναφέρεται στη νομολογία του Δικαστηρίου ως προς τα κριτήρια που πρέπει να συνεκτιμηθούν για να αποφανθεί επί του ζητήματος αν μια διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων αφορά σε "κατηγορία ποινικής φύσης" κατά την έννοια του άρθρου 6 της Σύμβασης. Τονίζει την αυτοτέλεια της διοικητικής διαδικασίας σε σχέση με την ποινική δίκη για την παράβαση της λαθρεμπορίας και υποστηρίζει ότι ο σκοπός της πρώτης δεν είναι η ποινική καταστολή της παράβασης αυτής. Απεναντίας, η επιβολή διοικητικού προστίμου αποβλέπει, κατά το ελληνικό δίκαιο, στην εξασφάλιση της είσπραξης από το Κράτος των οφειλόμενων ποσών για τελωνειακούς δασμούς και στην αποτροπή της τέλεσης λαθρεμπορίας. 51. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι το άρθρο 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου ήταν εφαρμοστέο εν προκειμένω εφόσον οι διαδικασίες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων ήταν ποινικής φύσης. β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου 52. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του κατά την οποία προκειμένου να προσδιοριστεί εάν συντρέχει "κατηγορία ποινικής φύσης", τρία κριτήρια λαμβάνονται υπόψη: ο νομικός χαρακτηρισμός του επίδικου μέτρου κατά το εθνικό δίκαιο, η ίδια η φύση αυτού, και η φύση και ο βαθμός σοβαρότητας της "κύρωσης" (Engel και λοιποί κατά Κάτω Χωρών, 8 Ιουνίου 1976, παραγρ. 82, σειρά Α αρ. 22). Τα κριτήρια αυτά είναι εξάλλου διαζευκτικά και όχι σωρευτικά: για να προσδιοριστεί η ύπαρξη "κατηγορίας ποινικής φύσης", αρκεί η εν λόγω παράβαση να είναι, εκ φύσης, "ποινική" κατά την Σύμβαση ή να έχει επισύρει κύρωση σε βάρος του ενδιαφερόμενου, κύρωση η οποία, από την φύση της και το βαθμό βαρύτητάς της, ανήκει γενικά στην "ύλη του ποινικού δικαίου". Αυτό δεν εμποδίζει την υιοθέτηση σωρευτικής προσέγγισης εάν η ξεχωριστή ανάλυση κάθε κριτηρίου δεν επιτρέπει την εξαγωγή σαφούς συμπεράσματος ως προς την ύπαρξη «κατηγορίας ποινικής φύσης» (Jussila κατά Φινλανδίας (GC), αριθ.73053/01, παραγρ.30 και 31, ΕΔΔΑ 2006-XIII, και Ζάϊενς κατά Λεττονίας, αριθ.65022/01, παραγρ.31, ΕΔΔΑ 2007-IX (αποσπάσματα)). 53. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην υπόθεση Μαμιδάκης κατά Ελλάδας (αριθ. 35533/04, απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2007) η οποία αφορούσε στην επιβολή διοικητικού προστίμου στον προσφεύγοντα λόγω παράβασης του Τελωνειακού Κώδικα κατά την πώληση

πετρελαιοειδών προϊόντων, δέχθηκε ως αποδεδειγμένη την ύπαρξη "κατηγορίας ποινικής φύσης" κατά την έννοια του άρθρου 6 της Σύμβασης. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έκρινε τα εξής: "(...) το επιβαλλόμενο στον προσφεύγοντα πρόστιμο προβλεπόταν στον Τελωνειακό Κώδικα και δεν χαρακτηριζόταν στο εσωτερικό δίκαιο ως ποινική κύρωση. Εντούτοις, σε σχέση με τη βαριά φύση της παράβασης της λαθρεμπορίας, με τον αποτρεπτικό και κατασταλτικό χαρακτήρα της επιβληθείσας κύρωσης, καθώς και με το αυξημένο ποσό του προστίμου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το διακύβευμα για τον προσφεύγοντα ήταν εν προκειμένω αρκετά σημαντικό για να δικαιολογεί την εφαρμογή του ποινικού τμήματος του άρθρου 6 εν προκειμένω." (Μαμιδάκης, προαναφερθείσα, παραγρ. 21). 54. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, κατά το παράδειγμα των παρουσών υποθέσεων, η απόφαση Μαμιδάκης είχε να κάνει με την εφαρμογή των διατάξεων του Τελωνειακού Κώδικα, το οποίο προέβλεπε την επιβολή προστίμων ύψους διπλάσιου έως δεκαπλάσιου των τελών επί του αντικειμένου της διοικητικής παράβασης (βλ. Μαμιδάκης, προαναφερθείσα, παραγρ. 7). Το Δικαστήριο δεν βρίσκει επομένως κανένα λόγο να απομακρυνθεί από τα προαναφερόμενα συμπεράσματά του στην απόφαση Μαμιδάκης, δηλαδή ότι οι εν λόγω διοικητικές κυρώσεις ανήκαν στην ύλη του ποινικού δικαίου. 55. Το Δικαστήριο κρίνει χρήσιμο στο σημείο αυτό να σημειώσει ότι τα εν λόγω πρόστιμα που επιβλήθηκαν δεν ήταν τα μέγιστα. Κυμαίνονταν μεταξύ του διπλάσιου και του τριπλάσιου των οφειλομένων τελών και τελωνειακών δασμών. Ταυτόχρονα, ανέρχονταν σε εκατόν τριάντα χιλιάδες ευρώ περίπου στην περίπτωση του δευτέρου προσφεύγοντα και σε πολλές εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ στην περίπτωση των υπολοίπων προσφευγόντων [μεταξύ των οποίων και ο *]. Επομένως, τα πρόστιμα ήταν, από το ύψος τους, αδιαμφισβήτητης αυστηρότητας και επέφεραν στα φυσικά πρόσωπα στα οποία αφορούσαν πολύ σημαντικές οικονομικές συνέπειες. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εξάλλου ότι η ποινική χροιά μιας δίκης εξαρτάται από το βαθμό βαρύτητας της κύρωσης στην οποία υπόκειται α priori το πρόσωπο για το οποίο προκειται (Engel και λοιποί, προαναφερθείσα, παραγρ. 82) και όχι από τη βαρύτητα της κύρωσης που τελικά επιβλήθηκε (Dubus S.A. κατά Γαλλίας, αριθ. 5242/04, παραγρ. 37, 11 Ιουνίου 2009). Εν προκειμένω, το άρθρο 97 του υπ'αριθ. 1165/1918 νομίου προέβλεπε ότι το επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορούσε να φτάσει το δεκαπλάσιο του ποσού, αντικείμενο του οφειλόμενου φορολογικού ή τελωνειακού τέλους. Εάν ίσχυε η περίπτωση αυτή

εν προκειμένω, είναι εμφανές ότι οι επιπτώσεις στην οικονομική καταπίεση των προσφευγόντων θα ήταν ακόμη βαρύτερες. 56. Υπό το φως των ανωτέρω και δεδομένου του μεγάλου ύψους των επιβαλλομένων προστίμων και εκείνων στα οποία υπέκειντο οι προσφεύγοντες, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι εν λόγω κυρώσεις ανήκουν στην ύλη του ποινικού δικαίου λόγω της αυστηρότητάς τους και του αποτρεπτικού τους χαρακτήρα (βλέπε, *Grande Stevens* και λοιποί κατά Ιταλίας, αριθ.18640/10, 18647/10, 18663/10, 18668/10 και 18698/10, παραγρ. 99, 4 Μαρτίου 2014 και, *a contrario*, *Inocencio* κατά Πορτογαλίας (déc.), αριθ. 43862/98, ΕΔΔΑ 2001-Ι). Συντρέχει λοιπόν λόγος να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης στο σημείο τούτο. 57. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβασίσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παραγρ. 3 α) της Σύμβασης. Τονίζει εξάλλου ότι δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή. [...] Επί της ουσίας [...] 61. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι η αρχική *ne bis in idem* παραβιάστηκε σαφώς εν προκειμένω εφόσον "καταδικάστηκαν" από τα διοικητικά δικαστήρια για τις προβλεπόμενες από τον Τελωνειακό Κώδικα παραβάσεις παρά την προηγούμενη αθώωσή τους από τα ποινικά δικαστήρια αναφορικά με όμοια πραγματικά περιστατικά και όμοιο χαρακτηρισμό. 62. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου έχει την έννοια της απαγόρευσης δίωξης ή εκδίκασης προσώπου για δεύτερη "παραβίαση" αν αυτή έχει ως αφετηρία ουσιαστικά όμοια πραγματικά περιστατικά (*Sergueï Zolotoukhine* κατά Ρωσίας (GC), αριθ. 14939/03, παραγρ. 82, ΕΔΔΑ 2009). 63. Η εγγύηση, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου, τίθεται σε εφαρμογή όταν ασκείται νέα ποινική δίωξη και η προηγούμενη αθωωτική ή καταδικαστική απόφαση έχει ήδη αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου. Στο στάδιο αυτό, τα στοιχεία του φακέλου θα περιλαμβάνουν υποχρεωτικά την απόφαση με την οποία η πρώτη "ποινική διαδικασία" περατώθηκε και τον καταλόγο των κατηγοριών σε βάρος του προσφεύγοντος στη νέα διαδικασία. Κανονικά, τα έγγραφα αυτά θα περιέχουν μία έκθεση των γεγονότων αναφορικά με την παράβαση για την οποία έχει ήδη δικαστεί ο προσφεύγων και μία άλλη αναφορικά με την δεύτερη παράβαση για την οποία κατηγορείται. Οι εκθέσεις αυτές αποτελούν χρήσιμο σημείο εκκίνησης για την εξέταση από το Δικαστήριο του ζητήματος εάν τα πραγματικά περιστατικά των δύο διαδικασιών είναι όμοια ή ουσιαστικά ίδια. Αδιάφορο ποια τμήματα των νέων αυτών κατηγοριών λαμβάνονται

τελικά υπόψη ή απορρίπτονται στην μεταγενέστερη διαδικασία εφόσον το άρθρο 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου προβλέπει εγγύηση κατά νέων διώξεων ή του κινδύνου νέων διωξέων, και όχι απαγόρευση μίας δεύτερης καταδίκης ή μίας δεύτερης αθώωσης (Sergueï Zolotoukhine, προαναφερθείσα, παραγρ. 83). 64. Το Δικαστήριο πρέπει επομένως να εξετάσει τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφονται στις εκθέσεις αυτές, τα οποία αποτελούν ένα σύνολο συγκεκριμένων περιστάσεων που εμπλέκουν τον ίδιο παραβάτη και είναι αδιαχώριστα συνδεδεμένες μεταξύ τους στον χρόνο και τον χώρο, και η συνδρομή των περιστάσεων αυτών θα πρέπει να αποδεικνύεται για να απαγγελθεί καταδίκη ή να κινηθεί ποινική δίωξη (Sergueï Zolotoukhine, προαναφερθείσα, παραγρ. 84). [...] 65. Εφαρμόζοντας τις αρχές αυτές εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει, κατά πρώτο λόγο, ότι μόλις έκρινε ότι συνέτρεχε λόγος να θεωρηθεί ότι οι διαδικασίες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων αφορούσαν σε "κατηγορία ποινικής φύσης" σε βάρος των προσφευγόντων (παράγραφος 55 παραπάνω). Κατά δεύτερο λόγο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι προσφεύγοντες αθώωθηκαν ποινικά με αποφάσεις του Εφετείου και του Πλημμελειοδικείου. Ειδικότερα, [...] [ό]σο για τον τρίτο προσφεύγοντα [*], αθώωθηκε στις 21 Μαΐου 1998 με την υπ' αριθ. 36398/1998 απόφαση του Πλημμελειοδικείου Αθηνών. Δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τον φάκελο, κανένα ένδικο μέσο δεν ασκήθηκε κατά των προαναφερόμενων αποφάσεων, αυτές κατέστησαν αμετάκλητες κατά το άρθρο 473 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας το 1992, το 2000 και το 1998 αντίστοιχα και απέκτησαν επομένως ισχύ δεδικασμένου. [...] 67. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, από την στιγμή που οι αθωωτικές αποφάσεις στις πρώτες ποινικές διαδικασίες απέκτησαν ισχύ δεδικασμένου [το 1998, στην υπόθεση*], έπρεπε να θεωρηθεί ότι οι προσφεύγοντες "είχαν ήδη αθωωθεί με αμετάκλητη απόφαση" κατά την έννοια του άρθρου 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου. Παρά ταύτα, οι "νέες ποινικές διαδικασίες", οι οποίες ξεκίνησαν σε βάρος τους δεν τερματίστηκαν αφού τα δικαστήρια που επιλήφθηκαν της υποθέσεως έλαβαν γνώση αυτών. Πράγματι, συνεχίστηκαν και κατέληξαν, πολλά χρόνια μετά την ολοκλήρωση των ποινικών διαδικασιών, στην έκδοση των αποφάσεων από το Συμβούλιο της Επικρατείας, το 2011 και το 2012 αντίστοιχα, σε τελευταίο βαθμό. 68. Μένει να προσδιοριστεί εάν οι νέες αυτές διώξεις είχαν ως αφετηρία πραγματικά περιστατικά, τα οποία ήταν ουσιαστικά όμοια με εκείνα που έγιναν αντικείμενο της οριστικής αθώωσης. [...] σε ό,τι αφορά στην υπ'

αριθ. 9028/13 προσφυγή, το αντικείμενο των "δύο ποινικών διαδικασιών" ήταν η εισαγωγή στην Ελλάδα από τον τρίτο προσφεύγοντα, το Νοέμβριο του 1992, δύο πολυτελών αυτοκινήτων χωρίς την καταβολή των τελών και δασμών και η κυκλοφορία τους χωρίς την προηγουμένη αποκτήση άδειας από τις τελωνειακές αρχές. Κατά συνέπεια, τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία κατηγορούνται οι προσφεύγοντες ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων και των διοικητικών δικαστηρίων αναφέρονταν ακριβώς στις ίδιες συμπεριφορές που σημειώθηκαν κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. 69. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι τόσο οι ποινικές όσο και οι διοικητικές επίμαχες διαδικασίες αφορούσαν στις ίδιες περιστάσεις. Πραγματι, συγκεντρώνει την προσοχή της σε δύο γενικότερα στοιχεία, τα οποία ήγειρε ιδίως η υπ' αριθ. 2067/2011 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην οποία η Κυβέρνηση κάνει ευρεία αναφορά στις παρατηρήσεις της: κατά πρώτο λόγο, το ότι το ελληνικό Κράτος δεν μπορούσε να προβλέψει την εξέλιξη της νομολογίας επί του άρθρου 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου ως προς την έννοια της "ποινικής διαδικασίας", πράγμα που θα αμφισβητούσε πραγματικά την παραδοσιακή δυαδικότητα του δικαιοδοτικού συστήματος σε ό,τι αφορά στις προβλεπόμενες από τον Τελωνειακό Κώδικα παραβάσεις. Κατά δεύτερο λόγο, ο τρόπος με τον οποίο το Δικαστήριο εκλαμβάνει την αρχή *ne bis in idem* θα ερχόταν σε αντίθεση με την αυτοτέλεια, κατά το εθνικό δίκαιο, του διοικητικού δικαστηρίου σε σχέση με την ποινική δικαιοδοσία, και *a fortiori* την αρμοδιότητα του διοικητικού δικαστή να προβαίνει σε διαφορετική εκτίμηση της ίδιας επίδικης συμπεριφοράς, η οποία ήταν προηγουμένως το αντικείμενο ποινικής δίκης. 70. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ' αρχήν ότι, αντίθετα με τις διεθνείς συνθήκες κλασικού τύπου, η Σύμβαση υπερβαίνει το πλαίσιο της απλής αμοιβαιότητας μεταξύ των συμβαλλομένων Κρατών. Πέραν ενός δικτύου διμερών δεσμεύσεων, δημιουργεί αντικειμενικές υποχρεώσεις [...]. Επιπρόσθετα, κάθε ερμηνεία των απαριθμούμενων δικαιωμάτων και ελευθεριών πρέπει να συμβιβάζεται με "το γενικό πνεύμα [της Σύμβασης] που στόχο έχει τη διασφάλιση και την προώθηση των ιδεών και αξιών μίας δημοκρατικής κοινωνίας" (Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 7 Ιουλίου 1989, παραγρ. 87, σειρά Α αρ.161, και *mutatis mutandis*, Klass και λοιποί κατά Γερμανίας, 6 Σεπτεμβρίου 1978, παραγρ. 34, σειρά Α αρ. 28). Επιπλέον, το Δικαστήριο τονίζει ότι τα "κριτήρια Engel", πρόσφορα για να προσδιοριστεί η ύπαρξη "κατηγορίας ποινικής φύσης" εισήχθησαν στη

νομολογία το 1976 (βλέπε παράγραφο 51 παραπάνω). Δεδομένου ότι η Ελλάδα αναγνώρισε στις 20 Νοεμβρίου 1985 το δικαίωμα ατομικής προσφυγής, ήταν ήδη ενήμερη τόσο του ιδιαίτερου χαρακτήρα του "γενικού πνεύματος" της Σύμβασης ως συνθήκης συλλογικής εγγύησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η οποία δημιουργήθηκε για την προστασία του ατόμου (βλέπε Μαματκούλον και Askarov, και Klass και λοιποί, ανωτέρω) όσο και του αυτοτελούς τρόπου με τον οποίο το Δικαστήριο εκλαμβάνει την έννοια της "κατηγορίας ποινικής φύσης". Κατά τελευταίο λόγο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι αν και η Κυβέρνηση κάνει λόγο για τη δυαδικότητα του δικαιοδοτικού συστήματος σε ό,τι αφορά στην παράβαση της λαθρεμπορίας ως μία καλά ριζωμένη μέσα στην εσωτερική έννομη τάξη παράδοση, ο υπ' αριθ. 2081/1939 νόμος είχε εισαγάγει έως το 1950 μιια ενιαία ποινική διαδικασία σε σχέση με την εν λόγω παράβαση (βλέπε παράγραφο 37 ανωτέρω). 71. Ως προς το επιχείρημα της Κυβέρνησης αναφορικά με την αυτοτέλεια της διοικητικής δικαιοδοσίας σε σχέση με τα ποινικά δικαστήρια, το Δικαστήριο κριίνει σκόπιμο να μνημονεύσει ότι το εσωτερικό δίκαιο δεν ακολουθεί σε όλες τις περιπτώσεις την αρχή της αυστηρής αυτοτέλειας του διοικητικού και του ποινικού τομέα, αλλά προβλέπει εν προκειμένω εξαιρέσεις στην εν λόγω αρχή. Πράγματι, το άρθρο 5 παραγρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ορίζει ότι τα διοικητικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις καταδικαστικές και αμετάκλητες αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων σε ό,τι αφορά στην ενοχή του υπαίτιου της παράβασης (βλέπε παραγραφο 39 ανωτέρω). 72. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το άρθρο 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου δεν απαγορεύει κατά κανόνα την επιβολή στερητικής της ελευθερίας ποινής και προστίμου για τα ίδια επίδικα γεγονότα, υπό τον όρο να τηρείται η αρχή *ne bis in idem*. Ως εκ τούτου, στην περίπτωση της καταστολής της λαθρεμπορίας, η αρχή αυτή δεν παραβιάζεται εάν οι δύο κυρώσεις, στερητική της ελευθερίας και χρηματική, επιβάλλονταν στο πλαίσιο μιας ενιαίας δικαστικής διαδικασίας. Εξάλλου, το γεγονός ότι στις υπ' αριθ. 3453/12 και 42941/12 προσφυγές, η ποινική διαδικασία δεν είχε ακόμη τελειώσει κατά την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας, δεν είναι καθεαυτό προβληματικό ως προς την αρχή *ne bis in idem*. Η τηρηση της άνω αρχής θα διασφαλιζόταν, εάν ο ποινικός δικαστής είχε αναστείλει τη δίκη μετά την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας και, στη συνέχεια, [αποφάσιζε να] τερματίσει την ποινική δίωξη μετά την οριστική επικύρωση του επίμαχου προστίμου από το Συμβούλιο της Επικρατείας (βλέπε Glantz κατά Φινλανδίας, αρ. 37394/11,

παραγρ. 59-60, 20 Μαΐου 2014, Häkkä κατά Φινλανδίας, αρ. 758/11, παραγρ. 48-49, 20 Μαΐου 2014 και Nykänen κατά Φινλανδίας, αρ. 11828/11, παραγρ. 49-50, 20 Μαΐου 2014). Επίσης, στην υπ' αριθ. 9028/13 προσφυγή, ύστερα από την αμετάκλητη αθώωση του προσφεύγοντα, τα επίμαχα διοικητικά πρόστιμα δεν έπρεπε να τού είχαν επιβληθεί. 73. Σε τελευταίο λόγο, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι στην προαναφερομένη απόφασή του Hans Akerberg Fransson, την οποία αναφέρει η Κυβέρνηση στις παρατηρήσεις της, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διευκρίνισε ότι δυνάμει της αρχής *ne bis in idem*, ένα Κράτος μπορεί να επιβάλει διπλή κύρωση (φορολογική και ποινική) για τα ίδια πραγματικά περιστατικά μόνο υπό τον όρο ότι η πρώτη κύρωση δεν έχει ποινικό χαρακτήρα. Το Δικαστήριο σημειώνει στο σημείο τούτο ότι κατά την εκτίμηση της ποινικής φύσης μίας φορολογικής κύρωσης, το ΔΕΕ βασιζεται στα τρία κριτήρια που χρησιμοποίησε το Δικαστήριο στην απόφαση Engel και λοιποί [...]. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο επισημαίνει μία σύγκλιση των δύο δικαστηρίων σε σχέση με την εκτίμηση του ποινικού χαρακτήρα μιας φορολογικής διαδικασίας και, *a fortiori*, με τον τροπο εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem* σε φορολογικές και ποινικές υποθέσεις (βλέπε, στην κατεύθυνση αυτή, Grande Stevens και λοιποί, προαναφερθείσα, παραγρ. 229). [...] 74. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι επίμαχες διοικητικές διαδικασίες αφορούσαν σε δεύτερη "παράβαση" με αφετηρία πραγματικά περιστατικά όμοια με εκείνα που έγιναν αντικείμενο των πρώτων αθώωσεων, οι οποίες κατέστησαν αμετάκλητες. 75. Η διαπίστωση αυτή αρκεί για να εξαχθεί το συμπέρασμα της παραβίασης του άρθρου 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου. Β. Επί της ισχυριζόμενης παραβίασης του άρθρου 6 παραγρ. 2 [...]. 78. Όπως δείχνει ρητά η ίδια η διατύπωσή του, το άρθρο 6 παραγρ. 2 εφαρμόζεται όταν είναι πρόσωπο "κατηγορείται για παράβαση". Το Δικαστήριο παραπέμπει στην παραπάνω ανάλυσή του πάνω στα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για να προσδιορισθεί εάν η επίδικη διαδικασία αφορούσε στη βασιμότητα κατηγορίας ποινικής φύσης, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου (βλέπε παράγραφο 51 παραπάνω). 79. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει, στο πλαίσιο της εξέτασης της αιτίας σχετικά με το άρθρο 4 του υπ' αριθ. 7 Πρωτοκόλλου, ότι οι διοικητικές διαδικασίες που ακολουθήσαν την ολοκλήρωση των επίμαχων ποινικών διαδικασιών οδήγησαν σε νέες κατηγορίες ποινικής φύσης. Συνεπώς, το άρθρο 6 παραγρ. 2 εφαρμόζεται στις επίμαχες διοικητικές διαδικασίες. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η παρουσα αιτίαση δεν

είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παραγρ. 3 α) της Σύμβασης. Επισημαίνει εξάλλου ότι δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή. [...] 82. Το άρθρο 6 παραγρ. 2 προστατεύει το δικαίωμα κάθε προσώπου να "τεκμαίρεται αθώς εωσότου αποδειχθεί νομικά η ενοχή του". Θεωρούμενο δικονομική εγγύηση στο πλαίσιο της ίδιας της ποινικής δίκης, το τεκμήριο της αθωότητας επιβάλλει όρους σχετικά ιδίως με [...]. 83. Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη την ανάγκη το δικαίωμα που κατοχυρώνει το άρθρο 6 παραγρ. 2 να είναι συγκεκριμένο και αποτελεσματικό, το τεκμήριο της αθωότητας παρουσιάζει και άλλη πτυχή. Ο γενικός του σκοπός, στο πλαίσιο του δεύτερου αυτού μέρους, είναι να εμποδίσει την αντιμετώπιση ατόμων που αθώθηκαν ή για τους οποίους έπαψε η ποινική δίωξη από δημόσιες αρχές ή όργανα ως να ήταν στην πραγματικότητα ένοχοι για την παράβαση που τούς είχε αποδοθεί (Allen κατά Ηνωμένου Βασιλείου (GC), αρ. 25424/09, παραγρ. 94, 12 Ιουλίου 2013). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το τεκμήριο της αθωότητας, ως δικονομικό δικαίωμα, συμβάλλει κυρίως στην τήρηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης και προωθεί ταυτόχρονα τον σεβασμό της τιμής και της αξιοπρέπειας του διωκόμενου προσώπου (Κώνστας κατά Ελλάδος, αρ.53466/07, παραγρ. 32, 24 Μαΐου 2011). Σε τέτοιες περιπτώσεις, το τεκμήριο της αθωότητας έχει ήδη εμποδίσει -με την εφαρμογή κατά τη δίκη διαφόρων απαιτήσεων σε σχέση με τη δικονομική εγγύηση που προσφέρει- να απαγγελθεί άδικη ποινική καταδίκη. Χωρίς προστασία που αποσκοπεί στην τήρηση, σε κάθε μεταγενέστερη διαδικασία, μιας αθώωσης ή μιας απόφασης παύσης της ποινικής δίωξης, οι εγγυήσεις μιας δίκαιης δίκης που προβλέπει το άρθρο 6 παραγρ. 2 θα κινδύνευαν να καταστούν θεωρητικές και απατηλές. [...] 84. Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν υπάρχει ένας ενιαίος τρόπος προσδιορισμού των συνθηκών υπό τις οποίες παραβιάζεται το άρθρο 6 παραγρ. 2 στο πλαίσιο μιας διαδικασίας μεταγενέστερης της ολοκλήρωσης μιας ποινικής διαδικασίας. Όπως δείχνει η νομολογία του Δικαστηρίου, τα πράγματα εξαρτώνται ευρέως από την φύση και το πλαίσιο της διαδικασίας υπό την οποία εκδόθηκε η επίδικη απόφαση. Σε κάθε περίπτωση, και ανεξαρτήτως της προσέγγισης που υιοθετείται, οι όροι που χρησιμοποιεί η αποφαινόμενη αρχή έχουν κρίσιμη σημασία όταν πρόκειται να εκτιμηθεί η συμβατότητα με το άρθρο 6 παραγρ. 2 της απόφασης και του ακολουθούμενου σκεπτικού (Allen, παραπάνω, παραγρ. 125). 85. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι μετά την παύση των ποινικών διώξεων το

τεκμήριο της αθωότητας επιβάλλει να ληφθεί υπόψη, σε κάθε μεταγενέστερη διαδικασία, οποιασδήποτε φύσης και να είναι, το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος δεν έχει καταδικασθεί (Vanjak, παραπάνω, παραγρ. 41). Έχει ήδη αναφέρει ότι το διατακτικό μιας αθωωτικής απόφασης πρέπει να γίνει σεβαστό από κάθε αρχή που αποφαιίνεται, ευθέως ή παρεμπιπτόντως, επί της ποινικής ευθύνης του ενδιαφερόμενου (Βασίλειος Σταυρόπουλος κατά Ελλάδας, αρ. 35522/04, παραγρ. 39, 27 Σεπτεμβρίου 2007). Εν τέλει, το τεκμήριο της αθωότητας σημαίνει ότι εάν έχει απαγγελθεί κατηγορία ποινικής φύσης και η δίωξη κατέληξε σε αθώωση, το διωκόμενο πρόσωπο θεωρείται αθώο απέναντι στο νόμο και πρέπει να αντιμετωπιστεί ως τέτοιο. Στο μέτρο αυτό επομένως το τεκμήριο της αθωότητας παραμένει αφού ολοκληρωθεί η ποινική διαδικασία, πράγμα που επιτρέπει να γίνει σεβαστή η αθωότητα του ενδιαφερόμενου σε σχέση με οποιαδήποτε κατηγορία, η βασιμότητα της οποίας δεν έχει αποδειχθεί (Allen, παραπάνω, παραγρ. 103). [...]

86. Το Δικαστήριο σημειώνει ευθύς εξ αρχής ότι σε ό,τι αφορά στην φύση των διοικητικών διαδικασιών και το πλαίσιο στο οποίο εκδόθηκαν οι αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων, αυτές αναφέρονταν στην ύλη του ποινικού δικαίου (βλέπε παράγραφο 74 παραπάνω). Με άλλα λόγια, μέσω των διαδικασιών που ακολούθησαν την αθώωση των προσφευγόντων από τα ποινικά δικαστήρια, τα διοικητικά δικαστήρια εξέτασαν, κατά την έννοια της Σύμβασης, τη "βασιμότητα" των κατηγοριών ποινικής φύσης. Στις δύο σειρές διαδικασιών, ποινικές και διοικητικές, οι προβλεπόμενες κυρώσεις παρουσίαζαν τιμωρητικό χαρακτήρα. Επιπροσθέτως, όπως προκύπτει από τον φάκελο, οι αποδιδόμενες στους προσφεύγοντες πράξεις ήταν όμοιες και τα στοιχεία που συνθέτουν τις επίμαχες παραβάσεις ήταν τα ίδια. [...]

88. Εν προκειμένω, τα διοικητικά δικαστήρια της ουσίας θεώρησαν, αφού προέβησαν σε εκτίμηση των στοιχείων των φακέλων διαφορετική από εκείνη των ποινικών δικαστηρίων, ότι οι προσφεύγοντες είχαν τελέσει τις ίδιες παραβάσεις λαθρεμπορίας για τις οποίες είχαν προηγουμένως αθωωθεί από τα ποινικά δικαστήρια. Οι σκέψεις τούτες επικυρώθηκαν, στη συνέχεια, σε τελευταίο βαθμό, από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Δεδομένης της ταυτότητας της φύσης των δύο επίμαχων σειρών διαδικασιών, των επίδικων πραγματικών περιστατικών και των συστατικών στοιχείων των εν λόγω παραβάσεων, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το προαναφερόμενο συμπέρασμα των διοικητικών δικαστηρίων παραγνώρισε την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας των προσφευγόντων, την οποία είχαν ήδη καθιερώσει οι αθωωτικές

αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παραγρ. 2 της Σύμβασης.» Περαιτέρω το ΕΔΔΑ επιδίκασε στον αιτούντα το ποσό των 5.000 ευρώ ως αποζημίωση για την ηθική βλάβη που υπέστη συνεπεία των ανωτέρω παραβάσεων της ΕΣΔΑ, ενώ απέρριψε εν όλω το αίτημά του για αποζημίωση, ύψους 164.167,23 ευρώ, για υλική βλάβη, δεδομένου ότι δεν προέκυπτε ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ του εν λόγω ποσού και των διαπιστωθεισών παραβάσεων της ΕΣΔΑ (σκέψεις 111-113).

Επειδή, από τις ανωτέρω σκέψεις της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΔΔΑ προκύπτει με σαφήνεια ότι οι αποδοθείσες στην Ελληνική Δημοκρατία παραβάσεις της ΕΣΔΑ αφορούσαν αποκλειστικά και μόνο τη διοικητική διαδικασία και, περαιτέρω, τη διοικητική δίκη περί καταλογισμού σε βάρος του αιτούντος πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας, όχι και την επιβολή σε αυτόν των διαφυγόντων φόρων, για την εισαγωγή και κυκλοφορία του επίδικου οχήματος μάρκας Mercedes (βλ., ιδίως, τις σκέψεις 29, 55, 61-65, 72, 74, 79, 86 και 88 της απόφασης). Επομένως, η υπό κρίση αίτηση, κατά το μέρος της με το οποίο ζητείται η επανάληψη της διαδικασίας εκδίκασης της αμετακλήτως κριθείσας με την απόφαση ΣτΕ 3457/2012 υπόθεσης του αιτούντος, περί επιβολής σε βάρος του φόρων (ύψους 133.142.152 δρχ.) λόγω λαθραίας εισαγωγής και κυκλοφορίας αυτοκινήτου, είναι απορριπτέα ως αβάσιμη, διότι δεν συντρέχει, κατά τούτο, η πρώτη από τις προϋποθέσεις που τίθενται στη σκέψη 8.

Επειδή, με την από 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ διαπιστώθηκε παραβίαση από την Ελληνική Δημοκρατία των δικαιωμάτων του αιτούντος τόσο κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ όσο και κατά το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, αναφορικά με την επιβολή σε βάρος του διοικητικών χρηματικών κυρώσεων (πολλαπλών τελών). Σε υπόθεση όπως η παρούσα, δημιουργείται, πάντως, ζήτημα αλληλοκάλυψης της κανονιστικής εμπέλειας των δύο προαναφερόμενων διατάξεων της ΕΣΔΑ. Ειδικότερα, οι επιταγές του *ne bis in idem* υπερκαλύπτουν κατ' ουσίαν τις προαναφερόμενες (βλ. σκέψη 9) υποχρεώσεις που απορρέουν από το σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας, στο μέτρο που έχουν ως αυτόθροη συνέπεια τον τερματισμό της δεύτερης (μήπω περαιωθείσας αμετακλήτως) "ποινικής" διαδικασίας σε

βάρος του διοικούμενου, οπότε προτάσσεται η εξέταση της εφαρμογής του κανόνα *ne bis in idem* (πρβλ. ΣΤΕ 2067/2011 επταμ.). Επομένως, στο πλαίσιο της κρίσης της παρούσας αίτησης, εξετάζεται πρώτα αν πληρούνται οι μνημονευόμενες στη σκέψη 8 προϋποθέσεις σε σχέση με τη διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παραβίαση του κανόνα *ne bis in idem*.

15. Επειδή, η σκέψη 11 της απόφασης ΣΤΕ 3457/2012 περιέχει σειρά κρίσεων, αντίστοιχων με κρίσεις της απόφασης ΣΤΕ 2067/2011 επταμ., στην οποία παραπέμπει (και η οποία περιέχει τον προεκτεθέντα συλλογισμό περί της μη εφαρμογής του κανόνα *ne bis in idem* και του τεκμηρίου αθωότητας), αναφορικά με τη σχέση μεταξύ της ποινικής δίκης και της διοικητικής διαδικασίας και δίκης σε υποθέσεις λαθρεμπορίας, στο πλαίσιο δε αυτό περιλαμβάνει ρητή αναφορά και στην αρχή *ne bis in idem*, ως απορροφώσα τις οικείες υποχρεώσεις που απορρέουν από το (κατά το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ) τεκμήριο αθωότητας, ενόψει του προβληθέντος λόγου αναίρεσης περί μη νόμιμης εκτίμησης από το δικάσαν Διοικητικό Εφετείο της σχετικής αμετάκλητης αθωωτικής ποινικής απόφασης. Από τις εν λόγω κρίσεις προκύπτει ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας, αφενός, θεώρησε ότι οι διατάξεις (του άρθρου 97) του Τελωνιακού Κώδικα και του άρθρου 5 παρ. 2 του ΚΔΔ, ερμηνευόμενες σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρθρα 94 παρ. 1 και 96 παρ. 1), έχουν την έννοια ότι η διοικητική διαδικασία και δίκη περί διαπίστωσης τελωνειακών παραβάσεων και επιβολής πολλαπλών τελών είναι αυτοτελής σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία και ότι ο διοικητικός δικαστής δεν δεσμεύεται από το αθωωτικό αποτέλεσμα της ποινικής δίκης, υποχρεούμενος απλώς να το συνεκτιμήσει, και, αφετέρου, δέχθηκε, ρητώς για το τεκμήριο αθωότητας και εμμέσως, πλην σαφώς, ως προς τον κανόνα *ne bis in idem*, στον οποίο αναφέρθηκε και τον οποίο επικαλέσθηκε ο αιτών ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ότι οι οικείες διατάξεις της ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύονται από το ΕΔΔΑ, δεν έχουν εφαρμογή και δεν μπορούν να οδηγήσουν σε διαφορετική ερμηνεία των παραπάνω διατάξεων της ελληνικής νομοθεσίας. Περαιτέρω, στην υπαγωγή, στη σκέψη 18, το Δικαστήριο έκρινε ότι το δικάσαν Διοικητικό Εφετείο νομίμως δέχθηκε την τέλεση από τον αιτούντα των επίμαχων παραβάσεων λαθρεμπορίας, κατόπιν συνεκτίμησης της οικείας αμετάκλητης, αθωωτικής γι' αυτόν, απόφασης ποινικού δικαστηρίου. Εξάλλου, η Ελληνική Κυβέρνηση, δεν

προέβαλε ένσταση απαραδέκτου, βάσει του άρθρου 35 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, του λόγου προσφυγής του αιτούντος περί παραβίασης του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, θεωρώντας προφανώς (ορθώς, κατά τα προαναφερόμενα) ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας εξέφερε έμμεση κρίση περί της (μη) εφαρμογής του κανόνα *ne bis in idem* στην παρούσα υπόθεση. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, πληρούται η πρώτη από τις προϋποθέσεις που τίθενται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, η καταστολή της φοροδιαφυγής (και, ιδίως, της μεγάλης από απόψεως ποσού), μέσω της διαπίστωσης των οικείων παραβάσεων και της επιβολής των αντίστοιχων διαφυγόντων φόρων, καθώς και των προβλεπόμενων στο νόμο διοικητικών κυρώσεων, συνιστά, κατά το Σύνταγμα (άρθρα 4 παρ. 5, 26 και 106 παρ. 1 και 2), επιτακτικό σκοπό δημοσίου συμφέροντος και βασικό έργο της φορολογικής Διοίκησης (πρβλ. ΣΤΕ 884/2016 επταμ.), το οποίο πραγματοποιείται υπό τον έλεγχο των διοικητικών δικαστηρίων, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 1 και το άρθρο 94 παρ. 1 του Συντάγματος (η δεύτερη των εν λόγω διατάξεων ορίζει ότι «στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει»). Οι προαναφερόμενες συνταγματικές διατάξεις ναι μεν έχουν την έννοια ότι ο κοινός νομοθέτης κωλύεται να εξαρτήσει την άσκηση των ως άνω εξουσιών της Διοίκησης ή/και της αρμοδιότητας των διοικητικών δικαστηρίων για επίλυση των σχετικών διαφορών από την προηγούμενη ποινική καταδίκη του φορολογούμενου για το αντίστοιχα προβλεπόμενο ποινικό αδίκημα φοροδιαφυγής ή λαθρεμπορίας, αλλά, πάντως, σε περίπτωση που προβλέπονται για την ίδια παραβατική συμπεριφορά τόσο διοικητικές όσο και ποινικές κυρώσεις, δεν εμποδίζουν τη θέσπιση και την εφαρμογή κανόνων από τους οποίους να προκύπτει επίδραση, καθ' όσον αφορά τις προβλεπόμενες στο νόμο διοικητικές κυρώσεις, της ποινικής διαδικασίας και δίκης περί φοροδιαφυγής/λαθρεμπορίας στην αντίστοιχη διοικητική διαδικασία και δίκη. Και τούτο ανεξαρτήτως του ότι τέτοιο ποινικό αδίκημα μπορεί να προβλέπεται μόνο για τις πλέον σοβαρές παραβάσεις, ενόψει της αρχής της αναλογικότητας, η οποία, άλλωστε, ενδέχεται να παραβιάζεται από την παράλληλη πρόβλεψη διοικητικών και ποινικών κυρώσεων για την ίδια παράβαση (βλ. Συνταγματικό Συμβούλιο Γαλλίας 24.6.2016, 2016-545 QPC,

σκέψη 20 και Πρακτικό Επεξεργασίας ΣτΕ 167/2016 πενταμ., σκέψη 23). Με την απόφαση ΣτΕ 2067/2011 επταμ. έγινε (κατά πλειοψηφία) δεκτή η άποψη ότι το άρθρο 4 παρ. 1 του 7ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, όπως έχει ερμηνευθεί από το ΕΔΔΑ, δεν θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής σε υπόθεση επιβολής πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας παρόμοια με την παρούσα, γιατί κάτι τέτοιο θα αντέβαινε προς τα άρθρο 94 παρ. 1 του Συντάγματος, στο μέτρο που το διοικητικό δικαστήριο που διαπιστώνει ότι έχει υπάρξει αμετάκλητη (καταδικαστική ή αθωωτική) απόφαση ποινικού δικαστηρίου θα ήταν υποχρεωμένο εκ τούτου και μόνο να ακυρώσει το πολλαπλό τέλος που επιβλήθηκε από τις τελωνειακές αρχές, στο ίδιο πρόσωπο για την ίδια κατ' ουσίαν παράβαση, με συνέπεια να στερείται της εξουσίας και της υποχρέωσής του να κρίνει τη διοικητική διαφορά που του έχει αναθέσει το Σύνταγμα. Η άποψη αυτή υιοθετήθηκε μεν και σε μεταγενέστερες αποφάσεις του Β' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, αλλά (i) δεν παγιώθηκε στη νομολογία του Β' Τμήματος, καθώς δεν επαναλήφθηκε στις αποφάσεις του Τμήματος που εκδόθηκαν τα τελευταία χρόνια σε υποθέσεις πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας, οι οποίες συζητήθηκαν μετά τις αρχές του 2013 και στις οποίες ετίθετο ζήτημα εφαρμογής του κανόνα *ne bis in idem*, (ii) πρόκειται για επάλληλη/επικουρική βάση της κρίσης του Δικαστηρίου περί μη εφαρμογής του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ σε υπόθεση παρόμοια με την παρούσα, (iii) δεν υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια του Δικαστηρίου στην απόφαση 1741/2015 ούτε βρίσκει έρεισμα σε κάποια άλλη απόφασή της, (iv) βρίσκεται σε αντίθεση προς τη νομολογία περί εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 5 παρ. 2 του ΚΔΔ σε υποθέσεις λαθρεμπορίας (αντίφαση η οποία, άλλωστε, επισημαίνεται στη σκέψη 71 της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΔΔΑ), δεδομένου ότι, αν ήταν ορθή, θα έπρεπε κατά λογική αναγκαιότητα να γίνει επίσης δεκτό ότι αντίκειται στο άρθρο 94 παρ. 1 του Συντάγματος η εν λόγω διάταξη του ΚΔΔ (στο μέτρο που υποχρεώνει το διοικητικό δικαστή να ακολουθήσει την αμετάκλητη καταδικαστική κρίση του ποινικού δικαστή στην αντίστοιχη ποινική υπόθεση φοροδιαφυγής/ λαθρεμπορίας, στερώντας του κατ' ουσίαν την εξουσία να κρίνει ο ίδιος την ενώπιόν του διοικητική διαφορά), η οποία, όμως, έχει κριθεί ως συνάδουσα προς τα άρθρα 4 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος με την απόφαση ΣτΕ Ολομ. 1741/2015 (αλλά και με την ίδια τη ΣτΕ 2067/2011 επταμ.), χωρίς να τεθεί (το αυτεπαγγέλτως ερευνώμενο) ζήτημα αντίθεσής της προς το άρθρο 94 παρ. 1 του Συντάγματος, (v) δεν

συνάδει με την προαναφερόμενη (βλ. ανωτέρω σκέψη 8) βασική αρχή της "φιλικής" προς την ΕΣΔΑ ερμηνείας του Συντάγματος, η επίμαχη διάταξη (του άρθρου 94 παρ. 1) του οποίου μπορεί ευλόγως και είναι ορθό να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ουδόλως αποκλείει την εφαρμογή του κανόνα του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ σε υποθέσεις πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας, όπως η παρούσα, διότι ο κανόνας αυτός, όπως ερμηνεύεται από το ΕΔΔΑ, δεν θίγει την κατανομή της δικαιοδοσίας μεταξύ των διοικητικών και των ποινικών δικαστηρίων, αλλά έχει διαφορετικό αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής, και, συγκεκριμένα, κατοχυρώνει θεμελιώδη εγγύηση υπέρ του διωκόμενου από τις δημόσιες αρχές, η οποία, σε περίπτωση δίωξής του για ποινικό αδίκημα λαθρεμπορίας, δύναται, μεταξύ άλλων, να έχει επιρροή στη νομιμότητα της διοικητικής πράξης περί επιβολής σε βάρος του πολλαπλού τέλους και, δη, όχι μόνο επιγενόμενα, κατά τη διάρκεια της οικείας διοικητικής δίκης, αλλά και εξ αρχής, κατά την έκδοση της καταλογιστικής διοικητικής πράξης (όπως συνέβη στην υπό κρίση υπόθεση του * στην οποία η σε βάρος του ποινική διαδικασία είχε ήδη ολοκληρωθεί αμετάκλητα κατά το χρόνο έκδοσης της πράξης με την οποία του καταλογίσθηκαν τα επίδικα πολλαπλά τέλη: βλ. σκέψη 72, *in fine*, της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΔΔΑ) και, συνακόλουθα, να έχει συνέπειες ως προς το βάσιμο της κατ' αυτής ασκούμενης ένδικης προσφυγής ή των περαιτέρω ασκούμενων ένδικων μέσων. Τούτων έπεται ότι η εφαρμογή του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ στην υπό κρίση υπόθεση δεν προσκρούει στο άρθρο 94 παρ. 1 του Συντάγματος, ούτε, άλλωστε, ανακύπτει ζήτημα αντίθεσής της προς κάποια άλλη συνταγματική διάταξη. Συνεπώς, πληρούται και η δεύτερη από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, η εφαρμογή, σε υπόθεση όπως η παρούσα, του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ δεν άγει σε παραβίαση άλλης υποχρέωσης της χώρας από το διεθνές δίκαιο. Ειδικότερα, δεν δημιουργεί ζήτημα παραβίασης των αρχών της υπεροχής, της ενότητας και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της ΕΕ και, ιδίως, της υποχρέωσης των κρατών μελών να προβλέπουν και να επιβάλλουν κατάλληλες κυρώσεις για παράβαση των διατάξεών του. Σχετικώς παρατηρείται ότι ακόμα και σε περίπτωση, που, πάντως, δεν φαίνεται να συντρέχει εν προκειμένω, στην οποία η αποδιδόμενη

παράβαση λαθρεμπορίας αφορά στη διαφυγή δασμών ή άλλων φόρων του ενωσιακού δικαίου, τόσο οι ποινικές κυρώσεις και τα συναφώς επιβαλλόμενα μέτρα που προβλέπονται από τα άρθρα 102 και 107 του Τελωνειακού Κώδικα όσο και τα πολλαπλά τέλη που προβλέπονται στο άρθρο 97 του ίδιου Κώδικα έχουν, κατ' αρχήν, (αυτοτελώς) αρκούντως αποτρεπτικό χαρακτήρα, ενόψει της φύσης και της βαρύτητάς τους και, επομένως, ο αποκλεισμός της εφαρμογής της μίας εκ των δύο αυτών κατηγοριών κυρώσεων (σε υπόθεση όπως η παρούσα, των διοικητικών), δυνάμει του κανόνα *ne bis in idem*, δεν προσκρούει στην προαναφερόμενη υποχρέωση της Ελλάδας από το ενωσιακό δίκαιο. Και τούτο ανεξαρτήτως αν οι νομοθετικές διατάξεις περί επιβολής ποινικών κυρώσεων αποδεικνύονται, στην πρακτική εφαρμογή τους, λιγότερο αποτελεσματικές για την αποτροπή της τέλεσης φορολογικών και τελωνειακών παραβάσεων, σε σχέση με τις προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις, ενόψει, αφενός, του βαθμού απόδειξης που απαιτείται για την ποινική καταδίκη (βλ. ανωτέρω σκέψη 9, *in fine*) και των λοιπών διαφορών μεταξύ της ποινικής και της διοικητικής διαδικασίας και δίκης περί τέτοιων παραβάσεων, που καθιστούν ευχερέστερη την απαλλαγή του κατηγορούμενου στην ποινική δίκη (πρβλ. ΣΤΕ Ολομ. 1741/2015 σκέψη 14), και, αφετέρου, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το σωφρονιστικό σύστημα και τα οποία έχουν επιπτώσεις στη δυνατότητα εκτέλεσης των ποινικών κυρώσεων και, κατά συνέπεια, στην πρακτική αποτελεσματικότητα της πρόβλεψης και του καταλογισμού τους. Συνεπώς, πληρούται η τρίτη από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, με την απόφαση ΣΤΕ 2067/2011 επταμ., έγινε, μεταξύ άλλων, (κατά πλειοψηφία) δεκτό ότι "[...] πρέπει, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα στην εσωτερική έννομη τάξη βάσει της αρχής της προστατευόμενης εμπιστοσύνης, να θεωρηθεί ότι [η απόφαση *Zolotukhin* του ΕΔΔΑ, του έτους 2009, στην οποία διευκρινίσθηκε ότι τα κριτήρια *Engel* εφαρμόζονται και σε σχέση με το άρθρο 4 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, για την εκτίμηση του "ποινικού" χαρακτήρα των διαδικασιών επιβολής κυρώσεων] καταλαμβάνει τις υποθέσεις που δημιουργούνται μετά την διαμόρφωσή της, και όχι πριν από αυτήν [...] για να δίνεται στα Κράτη η δυνατότητα προσαρμογής της νομοθεσίας, ενδεχομένως δε και του Συντάγματός τους προς την εκάστοτε εξελισσομένη νομολογία του ΕΔΔΑ που, στην προκειμένη περίπτωση,

καταλύοντας το ερειδόμενο σε διαφορετικές αντιλήψεις σύστημα του έλληνα νομοθέτη, καταστρέφει εντελώς τον αποτρεπτικό για την λαθρεμπορία στόχο του [...]". Η κρίση αυτή αντιμετωπίσθηκε ειδικά και απορρίφθηκε αιτιολογημένα με την από 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ (βλ. σκέψη 70). Πέραν τούτου, ναι μεν η συνταγματική αρχή της ασφάλειας δικαίου θα μπορούσε ενδεχομένως, υπό εξαιρετικές συνθήκες, αναγόμενες σε επιτακτικό δημόσιο συμφέρον, να δικαιολογήσει τον κατά χρόνον περιορισμό της εφαρμογής νέου νομολογιακού κανόνα του ΕΔΔΑ και, περαιτέρω, της υποχρέωσης συμμόρφωσης της Ελληνικής Πολιτείας προς σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 4003/2014 και 4446/2015), αλλά, εν προκειμένω, δεν προβάλλεται από το Δημόσιο ούτε προκύπτει η συνδρομή τέτοιων συνθηκών ούτε, άλλωστε, ενόψει και των γενόμενων δεκτών στην προηγούμενη σκέψη, μπορεί να θεωρηθεί, κατ' αρχήν, ότι η εφαρμογή του κανόνα *ne bis in idem* σε διοικητικές διαφορές πολλαπλών τελών, όπως η παρούσα, καταλύει τον αποτρεπτικό χαρακτήρα του νομοθετικού συστήματος κυρώσεων για παραβάσεις λαθρεμπορίας. Εξάλλου, δεν ανακύπτει ζήτημα συνδρομής κάποιου άλλου λόγου δημοσίου συμφέροντος, δυνάμενου να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της εφαρμογής του κανόνα *ne bis in idem* στην παρούσα υπόθεση και τη μη εκτέλεση του αντίστοιχου σκέλους της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΔΔΑ. Τούτων έπεται ότι πληρούται και η τέταρτη από τις προϋποθέσεις που τίθενται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, η κρίση του ΕΔΔΑ περί συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ (βλ. ανωτέρω σκέψη 9) και περί παραβίασής της στην περίπτωση του αιτούντος παρίσταται επαρκώς αιτιολογημένη και εύλογη, λαμβανομένων υπόψη και των σχετικών κριτηρίων εκτίμησης που απορρέουν από τη νομολογία του ίδιου του ΕΔΔΑ (βλ. ιδίως, τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ στις οποίες παραπέμπει η ΣτΕ 3182/2010, καθώς και τις πιο πρόσφατες αποφάσεις ΕΔΔΑ 20.5.2014, 11828/11, *Nykänen v. Finland*, ΕΔΔΑ 20.5.2014, 37394/11, *Glantz v. Finland*, ΕΔΔΑ 27.11.2014, 7356/10, *Lucky Dev v. Sweden*, ΕΔΔΑ 27.1.2015, 17039/13, *Rinas v. Finland*, ΕΔΔΑ 10.2.2015, 53753/12, *Kiiveri v. Finland*, ΕΔΔΑ 9.6.2016, 66602/09, Σισμανίδης κατά Ελλάδας, σχετικές με παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας), αλλά και από τη συναφή νομολογία του ΔΕΕ, που, άλλωστε,

συνεκτιμήθηκε στην από 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ (βλ. σκέψεις της 47 και 73, όπου γίνεται αναφορά στην υπόθεση C-617/10, Åkerberg Fransson). Κατά συνέπεια, πληρούται και η πέμπτη από τις προϋποθέσεις που τίθενται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, την 8.5.2015, ήτοι λίγες ημέρες μετά από την έκδοση της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΔΔΑ, δημοσιεύθηκε η 1741/2015 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην οποία αναφέρονται ως ημερομηνίες διάσκεψης η 11.11.2013 και η 7.4.2015, δηλαδή ημερομηνίες προγενέστερες εκείνης της έκδοσης της ως άνω απόφασης του ΕΔΔΑ. Με την εν λόγω απόφαση της Ολομέλειας, κρίθηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής: «7. Επειδή, το άρθρο 4 παρ. 1 του, κυρωθέντος με το ν. 1705/1987 (ΦΕΚ Α' 89), 7ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) ορίζει ότι "Κανένας δεν μπορεί να διωχθεί ή καταδικασθεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου Κράτους για μια παράβαση για την οποία ήδη αθωώθηκε ή καταδικάσθηκε με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους αυτού". Η παρατεθείσα διάταξη εκφράζει την αρχή *ne bis in idem*, στην οποία αναφέρεται το δικάσαν δικαστήριο και η οποία αποτελεί, επίσης, γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...] και επιβεβαιώνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης (2000/С 364/01), έχοντας και την τυπική ισχύ θεμελιώδους δικαιώματος της Ένωσης. [...] 11. Επειδή, όπως έχει κριθεί (βλ. ΣτΕ 990/2004 Ολομ., 1522/2010 επταμ., 2067/2011 επταμ. κ.ά.), από τον συνδυασμό των [...] διατάξεων των παραγράφων 2 του άρθρου 89 και 3 του άρθρου 97 του Τελωνειακού Κώδικα προς την παράγραφο 8 του ίδιου άρθρου 97 αυτού, (προστεθείσα με το άρθρ. 4 του ν. 1514/1950) καθώς και προς την διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προκύπτει ότι η διαδικασία διοικητικής βεβαιώσεως της τελωνειακής παραβάσεως, που κατατείνει στην επιβολή του πολλαπλού τέλους, είναι αυτοτελής και διακεκριμένη σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία. Η αυτοτέλεια των δύο διαδικασιών (ποινικής και διοικητικής) έχει την έννοια ότι το διοικητικό δικαστήριο, όταν αποφασίζει περί του αν ετελέσθη η διοικητική παράβαση, δεν δεσμεύεται από την τυχόν προηγηθείσα σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, οπότε δεσμεύεται ως προς

την ενοχή του δράστη. Παρά την μη δέσμευσή του, όμως, υποχρεούται να εκτιμήσει αυτήν κατά την διαμόρφωση της κρίσεώς του, χωρίς να απαιτείται πανηγυρική εξαγγελία περί τούτου. 12. Επειδή, όσον αφορά την αρχή *ne bis in idem* που διαλαμβάνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την [...] απόφασή του της 26.2.2013, C-617/10, *Hans Akerberg Fransson*, επί προδικαστικού ερωτήματος που υπέβαλε το *Haparanda Tingsrätt* της Σουηδίας στο πλαίσιο ποινικής δίκης για φοροδιαφυγή και, ειδικότερα, για υποβολή ανακριβών δηλώσεων φόρου εισοδήματος και φόρου προστιθεμένης αξίας (ΦΠΑ), δέχθηκε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: "34. ... το άρθρο 50 του Χάρτη δεν εμποδίζει την εκ μέρους κράτους μέλους επιβολή, για την ίδια πράξη παραβάσεως των υποχρεώσεων που αφορούν την υποβολή δηλώσεων στον τομέα του ΦΠΑ, ενός συνδυασμού φορολογικών και ποινικών κυρώσεων. Συγκεκριμένα, προκειμένου να εξασφαλίζουν την είσπραξη του συνόλου των εσόδων από ΦΠΑ και, κατ' επέκταση, την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, τα κράτη μέλη διαθέτουν ελευθερία επιλογής των κυρώσεων που επιβάλλουν... Οι κυρώσεις αυτές μπορούν συνεπώς να λαμβάνουν τη μορφή διοικητικών ή ποινικών κυρώσεων ή ενός συνδυασμού των δύο. Μόνον όταν η φορολογική κύρωση έχει ποινικό χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 50 του Χάρτη, και έχει καταστεί απρόσβλητη, η εν λόγω διάταξη εμποδίζει την άσκηση ποινικής δίωξης για την ίδια πράξη κατά του ίδιου προσώπου. 35. ... η εκτίμηση της ποινικής φύσεως των φορολογικών κυρώσεων στηρίζεται σε τρία κριτήρια. Το πρώτο είναι ο νομικός χαρακτηρισμός της παραβάσεως κατά το εσωτερικό δίκαιο, το δεύτερο η ίδια η φύση της παραβάσεως και το τρίτο η φύση και η σοβαρότητα της κυρώσεως που ενδέχεται να επιβληθεί στον διαπράξαντα την παράβαση (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, C-489/10, *Bonda*, σκ. 37). 36. Εναπόκειται στο [εθνικό] δικαστήριο να εκτιμήσει, με γνώμονα τα κριτήρια αυτά, αν πρέπει να προβεί σε εξέταση της προβλεπόμενης από την εθνική νομοθεσία σωρεύσεως φορολογικών και ποινικών κυρώσεων σε σχέση με τα εθνικά πρότυπα κατά την έννοια της σκέψεως 29 της παρούσας αποφάσεως, πράγμα που θα μπορούσε να το οδηγήσει, ενδεχομένως, να κρίνει ότι η σύρευση αυτή είναι αντίθετη προς τα εν λόγω πρότυπα, υπό την προϋπόθεση ότι οι εναπομένουσες κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, ανάλογες των παραβάσεων και αποτρεπτικές ... 37 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο, στο τρίτο και στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή *ne bis in*

idem που διαλαμβάνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη δεν εμποδίζει την εκ μέρους κράτους μέλους επιβολή, για την ίδια πράξη παραβάσεως..., διαδοχικώς μιας φορολογικής και μιας ποινικής κυρώσεως, στον βαθμό που η πρώτη κύρωση δεν έχει ποινικό χαρακτήρα, πράγμα το οποίο το αιτούν δικαστήριο οφείλει να εξακριβώσει". 13. Επειδή, το πολλαπλούν τέλος που προβλέπει ο Τελωνειακός Κώδικας και δια παραπομπής σ' αυτόν ο ν. 2127/1993 δεν συνιστά ποινή του ποινικού δικαίου (ποινή *stricto sensu*), που επιβάλλεται από τα ποινικά δικαστήρια υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της ποινικής διαδικασίας με σκοπό αυτόν που χαρακτηρίζει την "ποινή", δηλαδή την γενικότερη νομική, ηθική και κοινωνική αποδοκιμασία της συμπεριφοράς του δράστη, αλλ' έχει χαρακτήρα, όπως ρητώς άλλωστε διαλαμβάνεται στη διάταξη του άρθρου 89 παρ.2 του Τελωνειακού Κώδικα, διοικητικής κυρώσεως που επιβάλλεται από διοικητικά όργανα -υπό τον ουσιαστικό έλεγχο των διοικητικών δικαστηρίων- και εξυπηρετεί διαφορετικό σκοπό, που είναι η διασφάλιση της εισπράξεως κοινοτικών και εθνικών πόρων καθώς και η τήρηση και ομαλή εφαρμογή των κανόνων της τελωνειακής διαδικασίας (πρβλ. απόφαση ΕΔΔΑ της 14.9.2004, επί του παραδεκτού, *Rosenquist* κατά Σουηδίας, 60619/00, βλ. και αποφάσεις ΕΔΔΑ της 8.6.1995, *Jamil* κατά Γαλλίας, 11/1994/458/539, σκ. 14, *Goktan* κατά Γαλλίας, σκ. 48, της 24.10.1986, *Agosi* κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 9118/80, σκ. 63-67), καθιστώντας την παράβαση οικονομικά ασύμφορη. Δηλαδή, το εν λόγω πολλαπλούν τέλος όχι μόνο κατά τον τυπικό χαρακτηρισμό του στην ελληνική νομοθεσία αλλά και κατά τη φύση και το χαρακτήρα του διαφέρει από τις κυρώσεις ποινικής φύσεως. Επιβάλλεται, ειδικώτερα, για την αντιστάθμιση των συνεπειών συμπεριφορών, που συνιστούν παραβίαση διοικητικής φύσεως υποχρεώσεων κάθε συναλλασσομένου, της καταβολής, δηλαδή, προς το Δημόσιο οφειλομένων φορολογικών επιβαρύνσεων, που έχουν, μάλιστα, ταυτοχρόνως, και τον χαρακτήρα πόρων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Η αντιστάθμιση συνίσταται στην αναπλήρωση των ποσών, την καταβολή των οποίων αποφεύγει με την παράνομη συμπεριφορά του ο υπόχρεος, με ανάλογη προς τα άνω αναπροσαρμογή τους, για την κάλυψη όλων των εντεύθεν δαπανών, στις οποίες προβαίνει το κράτος για τον εντοπισμό των συμπεριφορών αυτών, που, από τη φύση τους, είναι δυσχερώς εντοπίσιμες αλλά που επιτρέπουν την προσπόριση σημαντικών οικονομικών ωφελημάτων σε εκείνον που τις επιχειρεί επιτυχώς. Άλλωστε, οι προβλεπόμενες στον Τελωνειακό Κώδικα

ποινές για το ποινικό αδίκημα της λαθρεμπορίας συνίστανται, κατά κανόνα, σε στέρηση της ελευθερίας του δράστη (φυλάκιση ή κάθειρξη) και ουδόλως δύνανται να συγκριθούν με τις χρηματικές κυρώσεις του αντιστοίχου διοικητικού αδικήματος (βλ. άρθρο 102 του Τελωνειακού Κώδικος, ν. 1165/1918, όπως ίσχυε, και άρθρο 157 του ισχύοντος νυν Εθνικού Τελωνειακού Κώδικος, ν. 2960/2001). Συνεπώς, εφ' όσον η κύρωση του πολλαπλού τέλους δεν έχει ποινικό χαρακτήρα, δεν ανακύπτει ζήτημα εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem* που διαλαμβάνεται στο άρθρο 4 παρ. 1 του 7ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ καθώς και στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης. Κατ' ακολουθίαν, ούτε η έναρξη ούτε η εξέλιξη της διαδικασίας επιβολής του πολλαπλού τέλους και της τυχόν ανοιγείσης ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δίκης κωλύεται σε περίπτωση που για την ίδια παράβαση έχει ολοκληρωθεί η ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων διαδικασία με απόφαση που έχει καταστεί απρόσβλητη. Μειοψήφησαν [δύο Σύμβουλοι] [...]». Στη συνέχεια, με την από 1.7.2015 αίτησή της, βάσει του άρθρου 43 της ΕΣΔΑ, η Ελληνική Δημοκρατία ζήτησε την εισαγωγή στο Τμήμα ευρείας σύνθεσης του ΕΔΔΑ, των τριών προσφυγών (μεταξύ των οποίων και του ήδη αιτούντος *) που είχαν γίνει δεκτές με την από 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ. Στην αίτηση αυτή προβλήθηκε ως λόγος παραπομπής των υποθέσεων στο Τμήμα ευρείας σύνθεσης του ΕΔΔΑ, μεταξύ άλλων, ότι το πολλαπλό τέλος δεν έχει "ποινικό" χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Προσκόλλου της ΕΣΔΑ, με επιχειρηματολογία η οποία επαναλαμβάνει (σχεδόν αυτολεξεί) την ως άνω σκέψη 13 της απόφασης ΣΤΕ Ολομ. 1741/2015. Η εν λόγω αίτηση απορρίφθηκε (χωρίς αιτιολογία) την 14.9.2015, με απόφαση της αρμόδιας πενταμελούς επιτροπής του ΕΔΔΑ. Περαιτέρω, την 9.6.2016 δημοσιεύθηκε η απόφαση του Α' Τμήματος του ΕΔΔΑ επί της προσφυγής Σισμανίδη κατά Ελλάδας (66602/09), με την οποία διαπιστώθηκε παραβίαση του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Προσκόλλου της ΕΣΔΑ σε υπόθεση παρόμοια με εκείνες οι οποίες κρίθηκαν με την από 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ. Στις σκέψεις 31-35 της ανωτέρω από 9.6.2016 απόφασής του, το ΕΔΔΑ απάντησε σε ένσταση της Ελληνικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με την οποία το επίδικο πολλαπλό τέλος (ύψους 140.000 ευρώ περίπου, ισόποσο με το διπλάσιο των διαφυγόντων φόρων και δυνάμενο κατά νόμο να φθάσει στο δεκαπλάσιο αυτών) δεν είχε "ποινικό" χαρακτήρα και την απέρριψε, με ειδική αιτιολογία,

κατ' εφαρμογή των κριτηρίων Engel, αφού υπενθύμισε την ανάλογη κρίση του στην απόφασή του Μαμιδάκης κατά Ελλάδας του 2007.

Επειδή, ο χαρακτηρισμός μιας διοικητικής κύρωσης ως "ποινής", κατά την αυτόνομη έννοια του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και του άρθρου 50 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, διενεργείται με βάση τα ίδια κριτήρια, που είναι γνωστά ως κριτήρια Engel (από την ομόθυμη απόφαση της Ολομέλειας του ΕΔΔΑ του έτους 1976 - τα αυτά κριτήρια υιοθετεί και το ΔΕΕ: βλ. ιδίως την προαναφερόμενη απόφαση *Akerberg Fransson, C-617/10*). Αυτά αφορούν (πέραν του χαρακτηρισμού της κύρωσης κατά το εθνικό δίκαιο, που, κατά το ΕΔΔΑ, δεν είναι κρίσιμο στοιχείο, όσον αφορά τις διοικητικές, κατά το εθνικό δίκαιο, κυρώσεις), στη φύση της παράβασης και στη φύση και τη βαρύτητα της κύρωσης. Σχετικά με τη φύση της παράβασης, εξετάζεται, ιδίως, αν ο κανόνας που την προβλέπει αφορά γενικά στα υποκείμενα του δικαίου, λ.χ. υπό την ιδιότητά τους ως φορολογούμενων, στοιχείο που συμβάλλει στη θεμελίωση του "ποινικού" χαρακτήρα της υπόθεσης. Επίσης, εξετάζεται ο σκοπός του κανόνα, δεδομένου ότι οι "ποινικές" κυρώσεις αποβλέπουν τόσο στην αποτροπή της παράβασης όσο και στον κολασμό του παραβάτη. Ο γενικός, υπό την ανωτέρω έννοια, χαρακτήρας του οικείου κανόνα σε συνδυασμό με τον τιμωρητικό και αποτρεπτικό σκοπό της προβλεπόμενης κύρωσης οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πρόκειται περί "ποινικής" υπόθεσης (βλ. λ.χ. ΕΔΔΑ 28.6.2011, 40301/04, *Pop v. Romania*, σκέψη 25). Σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, αποδίδεται βαρύτητα και στο συμφέρον για την εξυπηρέτηση του οποίου έχει θεσπιστεί ο σχετικός κυρωτικός κανόνας, δεδομένου ότι τα γενικά συμφέροντα της κοινωνίας, όπως η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, προστατεύονται κατ' αρχήν από το "ποινικό" δίκαιο. Τέλος, η υπαιτιότητα (δόλος ή αμέλεια), ως νόμιμη προϋπόθεση για την επιβολή της κύρωσης, λαμβάνεται επίσης υπόψη ως στοιχείο που κατατείνει στην αποδοχή της ύπαρξης "ποινικής" διαδικασίας (βλ. λ.χ. ΕΔΔΑ Ολομ. 10.6.1996, 19380/92, *Benham v. United Kingdom*, σκέψη 56). Το έτερο κριτήριο συνίσταται στη φύση και στη βαρύτητα της κύρωσης, ειδικότερα της πιο αυστηρής που μπορούσε να επιβληθεί κατά τον κρίσιμο χρόνο και, δευτερευόντως, της πράγματι καταγνωσθείσας στη συγκεκριμένη υπόθεση. Αναφορικά με χρηματικές κυρώσεις, εξετάζεται το ύψος του οικείου ποσού (κατ' αρχήν του

μέγιστου που μπορούσε να καταλογισθεί). Πρόστιμα μερικών χιλιάδων ευρώ εκτιμώνται συνήθως ως αρκούντως σοβαρά, ώστε να συνηγορούν στην ύπαρξη "ποινήσ" (βλ. λ.χ. ΕΔΔΑ 23.7.2002, 36985/97, *Västberga Taxi Aktiebolag & Vulic v. Sweden*, σκέψη 80: πρόστιμο που αντιστοιχούσε περίπου σε 3.700 ευρώ). Είναι ευνόητο ότι τούτο ισχύει πολύ περισσότερο για διοικητικά πρόστιμα εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, όπως τα επιβληθέντα στην παρούσα υπόθεση σε βάρος του αιτούντος. Κατά συνδυαστική εκτίμηση και εφαρμογή των ανωτέρω κριτηρίων Engel, έχει κριθεί επανειλημμένα, τόσο από το ΕΔΔΑ όσο και από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ότι έχουν "ποινικό" χαρακτήρα, κατά την αυτόνομη έννοια της ΕΣΔΑ, πολλαπλά τέλη λαθρεμπορίας μεγάλου ύψους (ανερχόμενου σε δεκάδες ή εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ), όπως τα επίδικα (βλ. ΕΔΔΑ 11.1.2007, 35533/04, *Μαμιδάκης κατά Ελλάδας*, σκέψεις 20-21, ΕΔΔΑ 6.12.2007, 29829/05, *Γιαννετάκη Μεταφορική ΕΠΕ και Γιαννετάκης κατά Ελλάδας*, σκέψη 19, ΕΔΔΑ 21.2.2008, 33997/06, *Χατζηνικολάου κατά Ελλάδας*, σκέψεις 19-20, ΕΔΔΑ 30.4.2015, 3453/12, 42941/12, 9028/13, *Καπετάνιος και άλλοι κατά Ελλάδας*, σκέψεις 52-56, ΕΔΔΑ 9.6.2016, 66602/09, *Σισμανίδης κατά Ελλάδας*, σκέψεις 31-35, καθώς και ΣτΕ Β' Τμ. 689/2009 επταμ., 3182/2010, 2067/2011 επταμ. κ.ά.). Η τοιαύτη κρίση στηρίζεται σε εύλογη εφαρμογή των κριτηρίων Engel, όπως αυτά έχουν εξειδικευθεί και αποσαφηνισθεί στη νομολογία του ΕΔΔΑ, κατά τα προεκτεθέντα, λαμβανομένου υπόψη (i) του ύψους των (επαπειλούμενων και επιβληθέντων στις προαναφερόμενες υποθέσεις) πολλαπλών τελών, (ii) του χαρακτήρα των πολλαπλών τελών ως διοικητικών κυρώσεων, για παραβάσεις της τελωνειακής/φορολογικής νομοθεσίας, με βασικό σκοπό τόσο την αποτελεσματική αποτροπή από τη διάπραξη στο μέλλον παρόμοιων παραβάσεων φοροδιαφυγής όσο και τον κολασμό του παραβάτη (βλ. λ.χ. ΣτΕ Ολομ. 990/2004 σκέψη 13 και ΣτΕ 1217/2006 επταμ., 2454/2013, 4593/2013 - βλ. επίσης ΔΕΚ 12.7.2001, C-262/99, *Λουλουδάκης*, σκέψεις 69-71), (iii) του ότι διοικητική παράβαση λαθρεμπορίας και πολλαπλό τέλος για την παράβαση αυτή μπορούν να καταλογισθούν μόνο σε φυσικό πρόσωπο, όχι και σε νομικό πρόσωπο, διότι «[...] ελλείπουν οι προϋποθέσεις κάθε αδικήματος, ο άμεσος σύνδεσμος της άδικης πράξεως, που δεν μπορεί να διαπραχθεί παρά μόνον από φυσικό πρόσωπο, ως και του δυνατού του καταλογισμού της [...]» (ΣτΕ Ολομ. 671/2010), (iv) για τον καταλογισμό λαθρεμπορίας, που συνιστά "διοικητικό αδίκημα" (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1741/2015

σκέψη 13 και ΣτΕ 144/2015, 2641/2003, 4164/1999 κ.ά.) απαιτείται, κατά πάγια νομολογία του παρόντος Δικαστηρίου, άμεσος δόλος του παραβάτη, ήτοι σκοπός μη καταβολής των οφειλόμενων φόρων, οι οποίοι καταλογίζονται χωριστά και δεν περιλαμβάνονται στο πολλαπλό τέλος (βλ. σχετικά άρθρο 97 παρ. 5 του Τελωνειακού Κώδικα/ν. 1165/1918). Εξάλλου, ο ανωτέρω συλλογισμός της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας στην απόφαση 1741/2015 τέθηκε υπόψη του ΕΔΔΑ, ιδίως διαμέσου της από 1.7.2015 αίτησης της Ελληνικής Κυβέρνησης για εισαγωγή στο Τμήμα ευρείας σύνθεσης του ΕΔΔΑ των προσφυγών που κρίθηκαν με την από 30.4.2015 απόφαση του Α΄ Τμήματος του ΕΔΔΑ, και εμμέσως, πλην σαφώς, απορρίφθηκε από το ΕΔΔΑ, τόσο δια της μη αποδοχής της εν λόγω αίτησης της Ελληνικής Κυβέρνησης όσο και με την πρόσφατη από 9.6.2016 απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση Σισμανίδης κατά Ελλάδας, στην οποία το ΕΔΔΑ επιβεβαίωσε την παγιωμένη νομολογία του περί του "ποινικού" χαρακτήρα πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας σημαντικού ύψους, όπως τα επιβληθέντα εν προκειμένω στον αιτούντα, απορρίπτοντας αιτιολογημένα τους περί του αντιθέτου ισχυρισμούς της Ελλάδας. Ενόψει των προηγουμένων, η σκέψη 13 της απόφασης 1741/2015 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου δεν μπορεί να θεωρηθεί ως (οφιογενές) νομολογιακό δεδομένο, ικανό να θεμελιώσει το συμπέρασμα ότι, με βάση αυτό, το ΕΔΔΑ δεν θα ενέμενε στην κρίση του περί της "ποινικής", κατά την ΕΣΔΑ, φύσης των επίμαχων πολλαπλών τελών που καταλογίσθηκαν στον αιτούντα * και, συνακόλουθα, περί παράβασης των δικαιωμάτων του από το άρθρο 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τη μεταγενέστερη της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΔΔΑ νομολογία η ύπαρξη κάποιου άλλου στοιχείου, που θα μπορούσε ευλόγως να θεωρηθεί ως ικανό να οδηγήσει στην ανατροπή της εν λόγω κρίσης του ΕΔΔΑ. Κατά συνέπεια, πληρούνται και η έκτη των προϋποθέσεων που τίθενται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, ούτε το Δημόσιο ισχυρίζεται ούτε από τη δικογραφία προκύπτει ότι έχει λάβει χώρα πράξη κρατικού οργάνου, με την οποία να θεραπεύεται κατ' ουσίαν η διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παράβαση του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, όσον αφορά τον αιτούντα, και να αίρονται τα δυσμενή γι' αυτόν αποτελέσματά της. Επομένως, συντρέχει και η τελευταία των προϋποθέσεων που αναφέρονται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, τούτων έπεται ότι η υπό κρίση αίτηση επανάληψης της διαδικασίας πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή ως βάσιμη, κατ' αποδοχή του λόγου με τον οποίο προβάλλεται ότι η απόφαση 3457/2012 του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά το σκέλος της που αφορά στη διαφορά από την επιβολή σε βάρος του αιτούντος πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας, ενέχει παραβίαση (εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή) του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, βάσει των κριθέντων με την από 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ επί της υπ' αριθμ. 9028/2013 προσφυγής του αιτούντος. Κατόπιν της μερικής αποδοχής της κρινόμενης αίτησης για τον ανωτέρω λόγο και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στις σκέψεις 8 (in fine), 13 και 14 της παρούσας απόφασης, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση του έτερου προβαλλόμενου λόγου, που αφορά στη διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παραβίαση της διάταξης του άρθρου 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ και του εξ αυτής απορρέοντος τεκμηρίου αθωότητας του αιτούντος.

Επειδή, κατά συνέπεια, η υπ' αριθμ. 3457/2012 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας πρέπει να εξαφανισθεί κατά το αναφερόμενο στην προηγούμενη σκέψη σκέλος της (περί επιβολής πολλαπλών τελών στον αιτούντα). Συνακόλουθα, καθίσταται, ως προς το αντίστοιχο μέρος της, εκ νέου εκκρεμής, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, η από 20.11.2009 αίτηση του * για την αναίρεση της 1461/2008 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά. Το Δικαστήριο, επιλαμβανόμενο της εν λόγω αίτησης αναίρεσης, τη δέχεται εν μέρει, για τον ίδιο ως άνω λόγο, δηλαδή διότι, εν προκειμένω, η Διοίκηση και, στη συνέχεια, τα διοικητικά δικαστήρια της ουσίας έλαβαν υπόψη την υπ' αριθμ. 36398/1998 αμετάκλητη απόφαση του Πλημμελειοδικείου Αθηνών (περί αθώωσης του αιτούντος από την ποινική κατηγορία λαθρεμπορίας, για τις ίδιες παραβάσεις για τις οποίες του επιβλήθηκαν πολλαπλά τέλη με την * πράξη του Διευθυντή της ΔΙ.Τ.Ε.Α.Κ.) κατά τρόπο που παραβιάζει τον κανόνα *ne bis in idem*, όπως αυτός κατοχυρώνεται στη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Για το λόγο αυτό, πρέπει να αναιρεθεί η 1461/2008 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά, κατά το μέρος της που αφορά στον καταλογισμό σε βάρος του αιτούντος των επίμαχων πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας. Δεδομένου, δε, ότι η υπόθεση δεν χρήζει διευκρίνισης κατά το οικείο πραγματικό της, το Δικαστήριο τη διακρατεί, κατά το αναιρούμενο μέρος της, δικάζει και, για τον ίδιο παραπάνω λόγο, δέχεται εν μέρει την

έφεση του αιτούντος κατά της 2814/2002 απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, εξαφανίζει την εν λόγω πρωτόδικη απόφαση, κατά το σκέλος της με το οποίο απορρίφθηκε η προσφυγή του αιτούντος κατά της επιβολής σε βάρος του πολλαπλών τελών, περαιτέρω δε, δικάζει και δέχεται εν μέρει την προσφυγή αυτή, για τον ίδιο ως άνω λόγο, και ακυρώνει την *πράξη του Διευθυντή της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Ανασταλτικών Καθεστώτων, κατά το μέρος της με το οποίο επιβλήθηκαν στον αιτούντα πολλαπλά τέλη, ύψους * δραχμών και * δραχμών, για λαθραία εισαγωγή και κυκλοφορία στη χώρα ενός αυτοκινήτου FERRARI και ενός αυτοκινήτου MERCEDES.

Απορρίπτει εν μέρει και δέχεται κατά τα λοιπά την αίτηση επανάληψης της διαδικασίας, σύμφωνα με το σκεπτικό.

Εξαφανίζει εν μέρει την απόφαση 3457/2012 του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Δέχεται εν μέρει την από 20.11.2009 αίτηση αναίρεσης του αιτούντος και αναιρεί εν μέρει την 1461/2008 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά.

Δικάζει και δέχεται εν μέρει την έφεση και εξαφανίζει εν μέρει την 2814/2002 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά.

Δικάζει και δέχεται εν μέρει την προσφυγή.

Ακυρώνει την * πράξη του Διευθυντή της ΔΙ.Π.Ε.Α.Κ., κατά το μέρος της με το οποίο επιβλήθηκαν στον αιτούντα πολλαπλά τέλη ύψους * δραχμών και * δραχμών, για λαθραία εισαγωγή και κυκλοφορία στη χώρα δύο αυτοκινήτων.

ΣΧΟΛΙΟ: Συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΔΔΑ (διαπίστωση παράβασης του *ne bis in idem*³ και του τεκμηρίου αθωότητας σε

---

³Βλ. Μελέτη Αντώνη Π. Αργυρού, Η ΑΡΧΗ «*ne bis in idem*» με αφορμή την με αριθμό 1741/2015 Απόφαση Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας σε ΝοΒ 63/2015 σελ. 1065-1078, Ε. Πρεβεδούρου, «Εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* και επί επιβολής πλειόνων διοικητικών κυρώσεων: ΣτΕ 1091/2015» <https://www.prevedourou.gr/>, Χρήστου Βασματζίδη, « Η εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* στις φορολογικές κυρώσεις, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης», <https://curia.gr/>, Μελέτη της Ολγας Τσόγκα, "Ne bis in idem" και εσωτερικό δισυμβατικό σύστημα κυρώσεων για την "αυτή

υποθέσεις επιβολής πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας), ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

1.-Με την ιστορική με αριθμό 1992/2016⁴ (Β' Τμ. επταμ.) απόφαση, το Συμβούλιο της Επικρατείας με εισηγητή τον Παρεδρο κ. Ι. Δημητρακόπουλο⁵ και πληρεξούσιο δικηγόρο τον Β. Χειρδαρη, έκανε δεκτή την αίτηση για επανάληψη της διαδικασίας εκδίκασης αίτησης αναίρεσης ενώπιόν του, κατόπιν σχετικής καταδικαστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Με την απόφαση αυτή και την 1993/2016, κρίθηκε ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται από το δικαστήριο, κατ' ερμηνεία του άρθρου 105Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όσον αφορά στη διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παραβίαση του κανόνα *ne bis in idem*, ενώ αθωώθηκαν για την κατηγορία της λαθρεμπορίας από τα ποινικά δικαστήρια τους επιβλήθηκε διοικητική χρηματική κύρωση (πολλαπλό τέλος) για την ίδια παράβαση και τα σχετικά ένδικα βοηθήματα και μέσα που άσκησαν ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων απορρίφθηκαν ως αβάσιμα.

2.-Σύμφωνα με το αξίωμα *ne bis in idem*, "κανένας δεν μπορεί να διωχθεί ή να καταδικαστεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου Κράτους, για μία παράβαση για την οποία ήδη αθώωθηκε ή καταδικάστηκε με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με τον νόμο" (άρθρο 4 του 7ου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ).Που κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 1705/1987 (ΦΕΚ Α' 89) στις 29 Οκτωβρίου 1987. Η νομολογία του ΕΔΔΑ σχετικά με το ζήτημα που έχει διαμορφωθεί αφορά κυρίως Τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ *Vassilios Stanoopoulos v. Greece*, §39-41; *Diamantides v. Greece* (no. 2), § 42 επ, Υπόθεση *Zolotukhin κατά Ρωσίας*, Καπετάνιος και λοιποί κατά Ελλάδος, *Öztürk v. Germany*, αριθ. 8544/79, *Engel and Others v. the Netherlands*, Series A no. 22, Α,Β κατά Νορβηγίας 2016) Η Ελληνική νομολογία

παράβαση": Μια σύνθετη προβληματική εν μέσω "διασταυρώσεων" της ΕΣΔΑ με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., δημοσιευμένη στα ΠΟΙΝΧΡ 2015, 625.

⁴ Βλ. Σημείωμα Ι.Δημητρακόπουλου,Παρεδρου ΣτΕ «Σύνταγμα, ΕΣΔΑ και ζητήματα (βάρους, είδους και βαθμού) απόδειξης σε φορολογικές υποθέσεις, στην πρόσφατη νομολογία του ΣτΕ (με αφορμή τις αποφάσεις Β' Τμ. επταμ. ΣτΕ 884/2016, ΣτΕ 1992/2016, ΣτΕ 1993/2016) Πηγή: www.humanrightscaselaw.gr/, <https://www.taxheaven.gr/>.-

⁵ Βλ Σημείωμα Ι. Δημητρακόπουλου, Παρέδρου ΣτΕ, στην απόφαση ΣτΕ Ολομ. 1741/2015 σε <http://www.humanrightscaselaw.gr>.

αναφέρεται κυρίως στις Αποφασεις ΣτΕ 1741/2015 Ολομ,στις 1992.1993/2016,2039/2015,1741/2015Ολ,1566/2015,1565/2015,1403/2015,221/2015,4571/2014,1522/2010,2067/2010.

3.- Με την από 30 Απριλίου 2015 απόφαση του υπ' αριθ. 3453/12, 42941/12 και 9028/13 Καπετάνιος και λοιποί κατά Ελλάδος, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου⁶ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβιάσεις που αφορούσαν στην εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*⁷ (άρθρο 4 του Εβδομού Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ) και στο τεκμήριο αθωότητας (άρθρο 6 παρ. 2 ΕΣΔΑ), στα πλαίσια της επιβολής επιβολή διοικητικών προστίμων σε άτομα που είχαν κατηγορηθεί για λαθρεμπόριο και είχαν παράλληλα αθωωθεί σε παράλληλη διαδικασία ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων. Το δικαστήριο κατα τρόπο αναλυτικό και χρήσιμο για κάθε εφαρμοστή του Δικαίου,εθεσε όλα τα σημαντικά ζητήματα ,αλλά και την νομολογία που τα αφορούν,ώστε η ίδια η απόφαση να προσιδιάζει προς αναλυτικό εγχειρίδιο για ετσι ώστε η σχολιαζομένη να είναι απολύτως πλήρης και ακατανοητή.

2.-Στο άρθρο 195 Α ΚΔΔ ορίζονται οι οροι και προϋποθέσεις επαναλήψεως της διαδικασίας . Κρίθηκε από το δικαστήριο ότι: 1) Η εφαρμογή του τκμηρίου αθωότητας προϋποθέτει αμετάκλητη αθωωτική απόφαση 2) το τεκμήριο αθωότητας επιβάλλει στον διοικητικό δικαστή να λάβει υπόψη του την οικεία αμετάκλητη αθωωτική ποινική απόφαση με ειδική αιτιολογία με συλλογισμό τέτοιο που να μην θέτει εν αμφιβόλω την ορθότητα της απαλλακτικής κρίσης του ποινικού δικαστή. Ετσι ο Διοικητικός δικαστής δεν

---

⁶ Πρόσφατη και πολύ σημαντική απόφαση ΕΔΔΑ (ευρ. συνθ.) 15.11.2016, A and B v. Norway (24130/11 & 29758/11) σύμφωνα με την οποία δεν στοιχειοθετείται παραβίαση της διάταξης του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου, εάν το καθού Κράτος τεκμηριώσει ότι οι δύο επίμαχες διαδικασίες συνδέονται αρκούντως στενά μεταξύ τους, κατ' ουσίαν και κατά χρόνον, ώστε να αποτελούν ένα συνεκτικό σύνολο.-βλ Η επιρροή της ποινικής δίκης στη διοικητική διαδικασία και δίκη για φορολογικές παραβάσεις, υπό το φως των θεμελιωδών δικαιωμάτων, στην πρόσφατη νομολογία του ΣτΕ και του ΕΔΔΑ (ΣτΕ 1992-1993/2016, ΕΔΔΑ 15.11.2016 Α και Β κατά Νορβηγίας) (Ι. Δημητρακόπουλου, Παρέδρου ΣτΕ) <http://www.humanrightscaselaw.gr/>

⁷Βλ. ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΣΤΕ: 2403/2016(Β), 2402/2016(Β),1993/2016 (Β/7μ),1992/2016(Β/7μ),1665/2016(Ε),1290/2016(Δ),1288/2016(Δ),1037/2016(Β)1035/2016(Β),1034/2016(Β),1028/2016(Β),4309/2015(Ολ),4201/2015(Δ)3999/2015 (Γ)2895/2015(Ε),2797/2015(Δ/7μ),2796/2015(Δ/7μ),2543/2015(Ε),2403/2015(Β).

δεσμεύεται από την αθωωτική ποινική απόφαση ,αλλά υποχρεούται να αιτιολογήσει ειδικά την αποκλείουσα αποψη του για παραβαση και αυτό να το πράξει εκτιμώντας με διαφορετικό τρόπο τα αποδεικτικά μέσα.

3.-Το Δικαστήριο έθεσε συγκεκριμένες **προυποθέσεις** προκειμένου να επιτραπεί η **επαναληψη της διαδικασίας**, ήτοι: «εφόσον **συντρέχουν σωρευτικά** οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) η **διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παράβαση διάταξης της ΕΣΔΑ είναι τέτοια ώστε να τελεί σε αιτιώδη συνάφεια** προς το σκεπτικό και το διατακτικό της οικείας, απορριπτικής της αίτησης αναίρεσης, απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, ώστε η άρση της εν λόγω παράβασης και των συνεπειών της να μπορεί να επιτευχθεί μέσω της (ολικής ή μερικής) εξαφάνισης της προσβαλλόμενης απόφασης του παρόντος Δικαστηρίου και, περαιτέρω, μέσω της νέας κρίσης και αποδοχής (εν όλω ή εν μέρει) της αίτησης αναίρεσης (λ.χ. η προϋπόθεση αυτή δεν συντρέχει σε περίπτωση που το ΕΔΔΑ έχει απλώς διαπιστώσει παραβίαση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, αποκλειστικά και μόνο από την άποψη της υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης),

(β) η **συμμόρφωση προς τη σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ δεν συνεπάγεται παραβίαση κανόνα του Συντάγματος**, το οποίο (ναι μεν υπερισχύει της ΕΣΔΑ αλλά), πάντως, πρέπει να ερμηνεύεται (όχι σύμφωνα με την ΕΣΔΑ, αλλά), στο μέτρο του εφικτού, κατά τρόπο "φιλικό" προς την ΕΣΔΑ, όπως αυτή ερμηνεύεται και εφαρμόζεται από το ΕΔΔΑ τούτο δε έχει, ιδίως, την έννοια ότι, εάν είναι ευλόγως υποστηρίξιμες περισσότερες της μιας εκδοχές ως προς την έννοια ορισμένης συνταγματικής διάταξης, πρέπει, τουλάχιστον κατ' αρχήν, να προκρίνεται από τον Έλληνα δικαστή εκείνη που μπορεί να "συμβιώσει" με την ΕΣΔΑ και τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ, όχι αυτή που οδηγεί σε σύγκρουση με την τελευταία,

(γ) η **συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΔΔΑ δεν οδηγεί σε παραβίαση άλλης υποχρέωσης της χώρας από το διεθνές δίκαιο**, ιδίως δε από το ενωσιακό δίκαιο, η οποία, ενόψει του περιεχομένου της και των συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης και κατόπιν στάθμισης των συγκρουόμενων έννομων αγαθών, κρίνεται σημαντικότερη, σε σχέση με εκείνη που απορρέει από το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ

(δ) η συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΔΔΑ δεν προσκρούει, λαμβανομένων υπόψη και των συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης, σε κάποιον άλλο επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος, η εξυπηρέτηση του οποίου, σταθμιζόμενη με την ανάγκη εκτέλεσης της απόφασης του ΕΔΔΑ, βάσει της αρχής της δίκαιης ισορροπίας, κρίνεται ότι υπερέχει

(ε) η απόφαση του ΕΔΔΑ, που αποδίδει σε όργανα της Ελληνικής Δημοκρατίας παράβαση μίας ή περισσότερων διατάξεων της ΕΣΔΑ, δεν είναι εμφανώς ελλιπής, ασαφής ή/και αυθαίρετη ως προς τη νόμιμη (ή/και την πραγματική) βάση της, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων εκτίμησης που συνάγονται από την οικεία νομολογία του ίδιου του ΕΔΔΑ (και, ιδιαίτερα, της ευρείας σύνθεσής του), αλλά και του Δικαστηρίου της ΕΕ (ΔΕΕ), της θεμελιώδους αρχής της (διαδικαστικής και ουσιαστικής) επικουρικότητας του ελέγχου του ΕΔΔΑ, καθώς και της συναφούς υποχρέωσής του για επαρκή αιτιολόγηση των αποφάσεών του, με τις οποίες διαπιστώνεται παράβαση της ΕΣΔΑ από κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης,

(στ) η διαπίστωση των επίμαχων παραβάσεων, που δέχθηκε η σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ, δεν κλονίζεται (ώστε να μην μπορεί πλέον να θεωρηθεί δικαιολογημένη, σύμφωνα και με τα κριτήρια που προκύπτουν από την οικεία νομολογία του ΕΔΔΑ), συνεπεία οψιγενών στοιχείων, που απορρέουν είτε από απόφαση του ίδιου του ΕΔΔΑ είτε από απόφαση του ΔΕΕ είτε, τέλος, από απόφαση ανώτατου δικαστηρίου της χώρας, με την οποία γίνεται ερμηνεία ή/και εφαρμογή του εθνικού δικαίου ικανή να θεμελιώσει το συμπέρασμα ότι, με βάση το νεότερο αυτό νομολογιακό δεδομένο, το ΕΔΔΑ δεν θα ενέμενε στην κρίση του περί συνδρομής της αποδοθείσας στην Ελλάδα παράβασης της ΕΣΔΑ

και (ζ) δεν έχει μεσολαβήσει πράξη κρατικού οργάνου, με την οποία να θεραπεύεται κατ' ουσίαν η διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παράβαση και να αίρονται τα δυσμενή για τον αιτούντα αποτελέσματά της, κατά τρόπο ώστε η επιδιωκόμενη από τον αιτούντα επανάληψη της διαδικασίας και εξαφάνιση της προσβαλλόμενης δικαστικής απόφασης να παρίσταται αλυσιτελής για την προστασία των προσβληθέντων δικαιωμάτων του.

Τέλος, σε περίπτωση, όπως η παρούσα, στην οποία με τη σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ αποδόθηκαν στην Ελλάδα περισσότερες της μίας παραβάσεις των κατοχυρωμένων στην ΕΣΔΑ δικαιωμάτων τινός διαδίκου (εν προκειμένω,

εκείνων που πηγάζουν από το άρθρο 4 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και από το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ), ο οποίος ζητά από το ΣΤΕ την επανάληψη της διαδικασίας εκδίκασης της υπόθεσής του, ενόψει των κριθέντων από το ΕΔΔΑ, η αποδοχή της αίτησης επανάληψης για έναν από τους προβαλλόμενους λόγους, που αντιστοιχεί σε μία από τις διαπιστωθείσες από το ΕΔΔΑ παραβάσεις της ΕΣΔΑ, ενδέχεται, αναλόγως του είδους και του ειδικότερου περιεχόμενου των επίμαχων παραβάσεων, **να συνιστά προσηύκον εκτέλεση της απόφασης του ΕΔΔΑ και να καθιστά αλυσιτελή την εξέταση των λοιπών προβαλλόμενων λόγων, που αντιστοιχούν στις λοιπές αποδοθείσες παραβάσεις της ΕΣΔΑ.»**

4.-Εφαρμογή της αρχής (ne bis in idem), κρίθηκε ότι απαιτείται, κατ' αρχήν, να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) πρέπει να υπάρχουν περισσότερες της μίας διακεκριμένες διαδικασίες επιβολής κύρωσης, οι οποίες δεν συνδέονται στενά μεταξύ τους, (β) οι διαδικασίες αυτές πρέπει να είναι "ποινικές" κατά την αυτόνομη έννοια της ΕΣΔΑ, ήτοι, βάσει των κριτηρίων Engel, κατ' εφαρμογή των οποίων μπορούν να θεωρηθούν ως "ποινικές" και κυρώσεις που επιβάλλονται από διοικητικά όργανα, ενόψει της φύσης των σχετικών παραβάσεων ή/και του είδους και της βαρύτητας των προβλεπόμενων γι' αυτές διοικητικών κυρώσεων, (γ) η μία από τις διαδικασίες πρέπει να έχει περατωθεί με αμετάκλητη απόφαση και (δ) οι διαδικασίες πρέπει να στρέφονται κατά του ίδιου προσώπου και να αφορούν στην ίδια κατ' ουσίαν παραβατική συμπεριφορά. Σύμφωνα με την νομολογία του ΕΔΔΑ, το εκ των υστέρων επιλαμβανόμενο διοικητικό δικαστήριο, που κρίνει επί της διοικητικής παράβασης της λαθρεμπορίας δεν δεσμεύεται από την οικεία αμετάκλητη απαλλακτική απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, αλλά υποχρεούται να τη συνεκτιμήσει και, δη, κατά τρόπο ειδικό, ώστε, εφόσον αποκλίνει από τις ουσιαστικές κρίσεις του ποινικού δικαστή, να μην καταλείπονται εύλογες αμφιβολίες ως προς το σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας, που απορρέει από την τελική έκβαση της ποινικής δίκης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Η 1992/2016 ιστορική απόφαση του ΣΤΕ, αποτελεί εξέλιξη της νομολογίας για το ζήτημα σε θετική κατεύθυνση και εμπρακτική και ουσιαστική συμμορφωση στην νομολογία του ΕΔΔΑ. Μάλιστα είναι γεγονός ότι με την ΕΔΔΑ (ευρ. συνθ.) 15.11.2016, A and B v. Norway (24130/11 & 29758/11)

(με ψήφους 16-1)⁸ η νομολογία του ΕΔΔΑ αναφορικά με την Επιβολή κυρώσεων - Ne bis in idem (αρ. 4 του 7ου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ) ΣΕ συνδυασμό με την αρχή της αναλογικότητας και την σώρευση διοικητικής και ποινικής διαδικασίας επιβολής κυρώσεων σε βάρος του ίδιου προσώπου, για την ίδια κατ' ουσίαν φορολογική παράβαση (μη δήλωση φορολογητέου εισοδήματος και μη πληρωμή του αναλογούντος φόρου) - Διαδικασίες συνδεδεμένες αρκούντως στενά μεταξύ τους, κατ' ουσίαν και κατά χρόνον, με συνέπεια να μην παραβιάζεται ο κανόνας «ne bis in idem».

Νομίζω ότι σύντομα για το ζήτημα αυτό θα υπάρξουν και νεώτερες νομολογιακές εξελίξεις.

ΑΝΤΩΝΗΣ Π.ΑΡΓΥΡΟΣ

argyros.office@gmail.com

---

⁸ <http://www.humannightscaselaw.gr/>